

A Szikszai György Református
Általános Iskola,
Óvoda és Bölcsőde
Pedagógiai Programja

2023

Szikszai György Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde
OM: 102612
6900 Makó, Szikszai u. 4.
Tel./Fax: 06-62-212-782
E-mail: igazgato@szikszaigy.hu
Internet: www.szikszaigy.hu

Tartalom

I. Bevezetés	6
I.1. Törvényi háttér.....	6
I.2. Pedagógiai Program bevezetése, ütemezés.....	7
I.3. Az intézmény rövid története.....	8
I.4. Az intézmény egyházi arculatának kialakítása	11
I.5. Helyzetelemzés	13
I.5.1. Tárgyi feltételek.....	13
I.5.2. Személyi feltételek.....	14
I.5.3. Szervezeti leírás.....	15
I.5.4. Az intézmény kapcsolatai.....	16
I.5.5. Nyilvánossági rendszerek és csatornák.....	17
I.5.6. Érdekegyeztetés, érdekvédelem fórumai.....	18
I.5.7. Ellenőrzés, tanácsadás, szaktanácsadás	18
II. Nevelési program.....	19
II.1. Az iskola nevelési elvei és alkalmazásuk, pedagógiai alapelvek	19
II.2. Kiemelt intézményi célok, feladatok	24
II.3. A nevelő-oktató munkánk eszközei, eljárásai	26
II.3.1. A kompetencia alapú oktatás	28
II.3.1.1. A kulcskompetenciák.....	28
II.3.1.2. A kompetencia alapú oktatás implementációja.....	31
II.3.2. „Napközi” - tanulószoba	33
II.4. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	35
II.5. Egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	37
II.5.1. Jogszabályi környezet	37
II.5.2. A Szikszai György Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde egészségnevelési programja.....	38
II.5.2.1. Helyzetelemzés.....	38
II.5.2.2. Alapelvek	41
II.5.2.3. Pedagógiai hitvallás, célmeghatározás	41
II.5.2.4. Feladatok.....	42
II.5.3. A program megvalósításához szükséges erőforrások	44
II.5.4. A program értékelése	44
II.6. Elsősegély nyújtási ismeretek.....	45
II.7. Környezeti nevelési program.....	47
II.7.1. Jogszabályi környezet	47
II.7.2. A Szikszai György Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde környezeti nevelési programja.....	48
II.7.2.1. Helyzetelemzés.....	48
II.7.2.2. Alapelvek	50
II.7.2.3. Pedagógiai hitvallás, célmeghatározás	50
II.7.2.4. Feladatok.....	53

II.7.3. A program megvalósításához szükséges erőforrások	54
II.7.4. A program értékelése	54
II.8. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.....	55
II.8.1. A személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi rendszer és szervezeti formák.....	58
II.8.2. A tanulói személyiség fejlesztésének legfontosabb színtere a tanítási-tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra valamint az egyéb (tanítási órán kívüli) tevékenységek.....	59
II.9. A pedagógusok helyi intézményi feladatai.....	62
II.10. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai.....	64
II.11. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	65
II.11.1. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek	67
II.11.2. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek.....	69
II.11.3. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok.....	70
II.11.4. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programok.....	73
II.11.5. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	74
II.12. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje	76
II.13. A szülő, tanuló, iskolai pedagógus együttműködésének formái - kapcsolattartás.....	78
II.14. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata.....	80
II.15. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai.....	81
III. Helyi tanterv	83
III.1. Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások, valamint azok óraszámai.....	84
III.1.1. Alsó tagozat helyi tanterve tantárgyanként („A” melléklet).....	86
III.1.2. Felső tagozat helyi tanterve tantárgyanként („B” melléklet).....	86
III.2. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei.....	87
III.2.1. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke	88
III.3. A Szikszai György Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde nevelési-oktatási tevékenységének sajátosságai	91
III.3.1. A kiemelt fejlesztési feladatok.....	91
III.3.2. A kompetencia alapú oktatás fenntarthatósága.....	92
III.3.3. IPR.....	95
III.3.4. A sajátos nevelési igényű tanulók ellátása	96
III.3.5. A „napközi”-tanulószoza rendje	99
III.3.6. Mindennapos testnevelés	101
III.3.7. A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai	102
III.3.8. Projektoktatás.....	103
III.3.9. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	104
III.3.10. A heterogén oktatás-szervezés elveinek való megfelelés („Horizont Hónapok a Holnapért” TÁMOP-3.3.8-12/2-2012-0063 projekt fenntarthatósága)	106
III.3.11. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei.....	109
III.3.12. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek	110

III.3.13. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei.....	111
III.3.14. Boldog Iskola Program.....	111
III.4. Értékelés.....	112
III.4.1. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái.....	114
III.4.1.1. Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya.....	116
III.4.1.2. Az otthoni (napközis és tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai.....	117
III.4.1.3. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei.....	118
III.4.2. Magatartás.....	120
III.4.3. Szorgalom.....	122
III.4.4. Szöveges értékelés („C” melléklet).....	124
IV. Óvodai pedagógiai program.....	134
IV.1. Bevezetés.....	134
IV.2. Helyzetkép.....	135
IV.2.1. Személyi feltételek.....	135
IV.2.2. Tárgyi feltételek.....	136
IV.3.1. Célunk.....	137
IV.3.3. Feladataink.....	138
IV.3.4. Gyermekkép.....	139
IV.3.5. Óvodakép.....	139
IV.4.1. Az egészséges életmód kialakítása.....	142
IV.4.2. Érzelmi nevelés és szocializáció.....	144
IV.4.3. Az anyanyelvi nevelés megvalósítása.....	147
IV.5. Hitéleti nevelés.....	148
IV.6. Az óvodai élet tevékenység formái.....	150
IV.6.1. A játék.....	150
IV.6.2. Munka jellegű tevékenységek.....	154
IV.6.3. Értelmi nevelés.....	156
IV.7. A komplex foglalkozások rendszere.....	159
IV.7.1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások.....	159
IV.7.1.1. Anyanyelv.....	159
IV.7.1.2. Külső világ tevékeny megismerése: Matematika.....	161
IV.7.2. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások.....	164
IV.7.2.1. Természet – társadalom – ember.....	164
IV.7.2.2. Művészeti tevékenységek.....	167
IV.7.3. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító komplex foglalkozások – Mindennapi testnevelés.....	179
IV.8. A nevelés tervezése és időkeretei.....	182
IV.9. Az óvodánk kapcsolatai.....	185
IV.9.1. Az óvoda és a család.....	185
IV.9.2. Az óvoda és a gyülekezet kapcsolata.....	187
IV.9.3. Az óvoda és egyéb intézmények kapcsolata.....	188
IV.9.4. Az óvoda és az egészségügyi intézmények kapcsolata.....	188

<i>IV.9.5. Az óvoda és az iskolák kapcsolata</i>	188
IV.10. Gyermekvédelem	191
IV.11. Integrált nevelés	192
IV.12. Boldog Óvoda Program	193
IV.13. Kötelező (minimális) eszköz és felszerelési jegyzék	194
V. Legitimizáció	206
V.1. Jóváhagyási záradék	206
V.2. Hatályosság	207
V.2. Nyilvánosság biztosítása	207

I. Bevezetés

I.1. Törvényi háttér

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- A 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012.(VI.8.) Korm. rendelet
- kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet
- a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet
 - Az intézmény alapító okirata

I.2. Pedagógiai Program bevezetése, ütemezés

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény

26. §-ának (1) bekezdése értelmében: A nevelési-oktatási intézményben a nevelő-oktató munka nevelési, ill. pedagógiai program szerint folyik

26. §-ának (2) bekezdése értelmében: Az iskola pedagógiai programjának részeként a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv megnevezi az oktatásért felelős miniszter által kiadott kerettantervek közül választottat és rendelkezik a kerettantervben meghatározott, a kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozások időkerete legfeljebb tíz százalékanak felhasználásáról.

Iskolánk nevelőtestülete a fenntartóval egyeztetve, az iskolaszék, a szülők és a diákönkormányzat véleményének kikérése után, azok figyelembe vételével készítette el az intézmény pedagógiai programját.

A 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelettel kiadott kerettantervek alapján készített helyi tanterv felmenő rendszerben, a 2013/2014-es tanévben az első és ötödik évfolyamon lépett hatályba.

Az 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet (a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról) alapján készített helyi tanterv felmenő rendszerben, a 2020/2021-es tanévben az első és ötödik évfolyamon lépett hatályba.

Jelen pedagógiai program a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. § (5) értelmében, a 2020/2021. tanévtől kerül bevezetésre.

I.3. Az intézmény rövid története

Intézményünk Makón, Újváros központjában, frekventált helyen található.

A város demográfiai mélypont közelében van, a gyereklétszám folyamatosan csökken. Emiatt 1997-ben már iskola összevonások történtek, majd iskolaépület bezárásra is szükség volt. 2007 nyarán a város önkormányzati fenntartású általános iskolái egy igazgatóság alá kerültek. Mindezen tények mellett intézményünkben a gyereklétszám a város aktuális demográfiai jellemzőinek megfelelő.

A Szikszai György Református Általános Iskola 2000-ben kezdte meg működését egyházi fenntartás alatt. Jogelődje a Széchenyi István Általános Iskola, I.számú Általános Iskola majd az Újvárosi Általános Iskola volt. A fenntartó változásával az iskola beiskolázási körzete kiterjedt Makó város egészére, de a tanulók túlnyomó része továbbra is az újvárosi városrészből kerül ki. Az iskolában az indulás óta nemcsak református vallású oktatás folyik, hanem valamennyi történelmi egyház jelen van, biztosítva ezzel tanulóink számára a szabad vallásgyakorlást.

A diákok Makó legnagyobb zöldövezettel rendelkező iskolájába járhatnak, ahol a csodálatos park mellett sportpálya, az alsósoknak saját játszótér ad lehetőséget a mozgásra. Az iskola 2003-ban elnyerte a város legvirágosabb intézménye címet.

2000-ben az alsó tagozatunk még külön telephelyen igen rossz állagú épületben üzemelt. A 2004/2005-ös tanévre elkészült Nagycsillag utcai épületben 4 új tantermünk átadásával diákjaink közös területre kerültek, de korcsoportonként mégis külön udvarrészrel rendelkeznek. Az új, igényesen kialakított, dekoratív, szép tantermek mind bútorzatukat, mind felszereltségüket tekintve megfelelnek a diákok életkori sajátosságainak.

Az alsós tantermek kialakításával egyidejűleg elkészült a gyermekek kulturált étkezését biztosító 80 férőhelyes ebédlő, és az ezt kiszolgáló melegítő konyha. A kivitelezési munkálatok nagy igényességgel készültek el, a felhasznált, illetve beépített anyagok, nyílászárók minősége is hozzájárul a helyiségek esztétikumához. Új bútorzat, konyhai eszközök, étkezéslet szolgálja a benn étkező tanulókat. Az így elkészült komplexum az európai szabványok szigorú előírásainak is megfelel.

2003 őszén a PHARE pályázat segítségével egy hatalmas lehetőség nyílt a számítógépeink lecserélésére az „Információs technológia az általános iskolákban” („A XXI. század iskolája”) programcsomag keretében. A pályázatban az információs és kommunikációs

technológia (IKT) berendezések és eszközök beszerzésén túl lehetőség nyílt oktatási épületek felújítására, rekonstrukciójára is.

A sajátos nevelési igényű tanulók létszámának folyamatos emelkedése miatt szükség volt egy az egyéni fejlesztést szolgáló fejlesztő helyiség kialakítására. Erre megoldást a fenntartó által felajánlott használaton kívüli harangozó lakás felújítása illetve céljainknak megfelelő átalakítása jelentett. A fejlesztőház 2009 tavaszán került az iskola használatába, amelyet részben költségvetési forrásból, részben a Magyarországi Református Egyház aktuális pályázati forrásából sikerült felújítani. A fejlesztőház a 2009/2010-es tanévtől kezdve a sajátos nevelési igényű tanulók ellátásán kívül helyet ad a logopédiai foglalkozásoknak, az iskolapszichológusi tevékenységnek és az egyéb tanórán kívüli foglalkozásoknak.

A 2009/2010. tanévben a „Társadalmi Megújulás Operatív Program 3.1.4 /08/02 - 2009 – 0155 - Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés a makói Szikszai György Református Általános Iskolában” című pályázat keretén belül megkezdődött a kompetencia alapú oktatás és képzés módszertani és tanulásszervezési eljárásainak adaptálása mindkét feladatellátási helyen. Intézményi szinten megvalósul a kompetencia alapú oktatási programcsomagok implementációja, új tanulásszervezési eljárások bevezetése, ehhez kapcsolódóan az iskola pedagógusainak szakmai felkészítése, és a fejlesztésekhez kapcsolódó eszközök, oktatási segédanyagok beszerzése.

A 2011/2012. tanév indítására elkészült az iskola udvarán a szabadidős foglalkoztató terem. Így a tanulók testnevelés óráinak helyszíne is az iskolaudvarra került. A 2014/2015. tanévet egy megújult székhely iskolaépületben kezdhették a felsős tanulók. A „KEOP-5.5.0/B/12-2013-0161 – Szikszai György Református Általános Iskola épületének energetikai korszerűsítése” című pályázat keretén belül megvalósított korszerűsítéseknek (fűtőkorszerűsítés, külső hőszigetelés, belső világításkorszerűsítés, nyílászárók cseréje, napkollektorok és napelemes rendszer telepítése) köszönhetően a tanulók és az intézményben dolgozók komfortérzete jelentősen nőtt. A projektben megvalósított épület infrastruktúra fejlesztéseknek köszönhetően a fenntartónak kevesebb anyagi forrást kell biztosítani a rezsiköltségekre, az esetlegesen megmaradó forrást más, oktatással kapcsolatos fejlesztésekre tudja fordítani.

A 2013/2014-es és a 2014/2015-ös tanévekben esélyegyenlőségi alapú fejlesztések támogatására benyújtott, sikeresen elnyert pályázat, a „Horizont Hónapok a Holnapért” (TÁMOP-3.3.8-12/2-2012-0063) című projekt előkészítése és megvalósítása történt iskolánkban. A programsorozat beindításával cél volt az intézménybe járó tanulók iskolai sikerességének javítása, biztosítása; a közösségi élet fejlesztése, a közösség, mint

személyiségformáló erő ösztönzése. A pályázatból támogatható tevékenységekkel a tanulók számára számos, hasznos szabadidő eltöltési lehetőség felkínálása, iskolafokozatok közötti átmenetek támogatása (az óvoda-iskola átmenet gördülékennyé tétele, a nyolcadikos tanulók pályaválasztásának segítése) történt. Az elnyert támogatási összeg biztosította az anyagi háttérrel a hagyományos iskolai rendezvények színvonalas megtartásához, amelyek megvalósításában aktív, hangsúlyos szerepet kaptak a szülők és az iskolával együttműködésben egyéb szervezetek.

A Szikszai György Református Óvoda 2011-ben került a Makó-Újvárosi Református Egyházközség fenntartása alá. A keresztyén nevelés fokozatosan épült be a nevelői gyakorlatba. Az óvoda kihasználtsága a csökkenő gyermeklétszám ellenére közel 100%-os, köszönhetően a magas színvonalú pedagógiai munkának és közvetett partnerekkel való jó kapcsolatnak. Az óvoda és az iskola a városban egyedülálló programot működtet a gyermekek sikeres iskolakezdésének érdekében. Ezt a programot az eredmények tükrében tovább szeretnénk fejleszteni és működtetni.

A 2017/2018-as tanévtől a 2022/2023-as tanévig a Szikszai György Református Óvoda és a Szikszai György Református Általános Iskola egy intézményként működött: Szikszai György Református Óvoda és Általános Iskola néven. Többcélú, közös igazgatású köznevelési intézményként alapfeladatként az óvodai nevelést és az általános iskolai nevelés-oktatást látta el. A 2023/2024-es tanévtől a feladatok köre bővült bölcsődei ellátással, így az intézmény neve is megváltozott: Szikszai György Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde néven működik.

Az intézményben az EFOP-3.1.5-16-2016-00001 „A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása” program keretén belül átfogó intézményfejlesztés történt.

I.4. Az intézmény egyházi arculatának kialakítása

Az intézmény meghatározó tényezője a tantestület. A mai realitásokat figyelembe véve olyan tantestületünk van, amelyben hitben elkötelezett vagy a keresztyén értékeket toleránsan elfogadó kollégák dolgoznak. A magas színvonalú szakmai munka párosul a pedagógiában való jártassággal, a kollégák egymás munkájának megbecsülésével, a tanítványok türelmes szeretetével, ha szükséges, következetes, emberséges szigorával.

Kerülni kell a vallási és felekezeti türelmetlenséget, a szélsőséges megnyilatkozásokat, a való élettől idegen életideálok hangoztatását. Az élet Isten ajándéka. Olyanná formálta a világot, amelyben számtalan örömforrás létezik. A mi feladatunk, hogy a helyes arányokat megtalálva élhessünk ezekkel az isteni jótéteményekkel. A mindennapi életben eligazodó, a társas kapcsolatokat ápoló, életvidám embereket szeretnénk kibocsátani az iskola falai közül. Helye van az iskolánkban a más felekezeti tanároknak és diákoknak is. Ebben mindenféleképpen követni szeretnénk elődeinket. Természetesen alapkövetelményként valljuk, hogy a személyes példamutatásunk az Etikai Kódexben megfogalmazott alapvető keresztyén elvárásokat kövesse.

A tantestületi egység, a közös gondolkodás további erősítésében elkötelezett az intézményvezetés. Cél olyan munkakapcsolat kialakítása az intézmény vezetése és a tantestület között, amely a kölcsönös meggyőződés és tolerancia, a kulturált – minden érzelmi kitörést nélkülöző – együttélés írott és íratlan szabályaira épül.

A „nevelést” meghatározza a nevelő meggyőződése. Egy iskola arculatát meghatározza az ott tanító tanárok lelkiisége. Református keresztyén nevelés ott valósulhat meg, ahol a nevelők (felekezettől függetlenül) együttesen törekszenek arra. Ezért mindenkinek ismernie kell a református keresztyén hit alapelveit, és a református keresztyén hitre való nevelés színterein belül a diákokkal is meg kell ismertetnie azokat.

Először azonban azt kell világossá tenni a tanulók számára, mi a keresztyén hit. A keresztyén hit lényege, amit az Apostoli Hitvallás így mond ki: Hiszek Istenben, aki Atya, Fiú és Szentlélek, vagyis hiszek a Szentháromság egy, örök, igaz élő Istenben.

A 16. században készült, de ma is helytálló hitvallásunk, a Heidelbergi Káté világosan megfogalmazza, mi az igaz hit: „Nemcsak az a bizonyos megismerés, melynél fogva igaznak tartom mindazt, amit Isten az Ő igéjében nekünk kijelentett, hanem egyszersmind az szívbeli bizalom is, amelyet a Szentlélek az evangélium által gerjesztett bennem, hogy Isten nemcsak

másoknak, hanem nekem is bűnbocsánatot, örök igazságot (megigazulást) és életet ajándékoz kegyelemből, egyedül Jézus Krisztus érdeméért.”

A „református keresztyén” megjelölés nem jelent elkülönítést másoktól, még kevésbé szembehelyezkedést másokkal, nem takar gögöt sem, csupán arra utal, hogy ma is vállaljunk a „sola Scripturán” kívül a „solus Christus”, „sola gratia”, „sola fide” hitvallásokat is (egyedül Krisztus, egyedül kegyelméből, egyedül hit által), melyeket a 16. századi reformáció írt újra a zászlajára: valljuk azt, hogy Isten minket egyedül Jézus Krisztus kereszthaláláért mentett fel a halálos ítélet alól, ezt semmivel sem tudjuk kiérdemelni, mert azt kegyelemből kaptuk ajándékként, és ezt az ajándékot egyedül a hit kinyújtott kezével fogadjuk el tőle. A „református” jelző tehát megkülönböztet más felekezetektől, de nem elzárkózást fejez ki. A gyakorlatban ez azt jelenti: meg kell ismertetni a diákokkal a református keresztyén hit minden alaptételét, és arra buzdítani őket, hogy más felekezetű, más meggyőződésű embereket is toleráljanak.

Afelé a hit felé kell terelgetni őket, mely vallja:

„Soli Deo Gloria.” – „Egyedül Istené a dicsőség.”

Ez a hitvallás segít ahhoz, hogy életük ne öncélú élet legyen, mely saját magán kívül más értéket nem fogad el. Rá kell világítani: örökkévaló és valódi értékek is léteznek, és az Istenhez való hit vezet el igazán tartalmas és értékes élethez. Ez az életfelfogás az „Orando et laborando” – „Imádkozz és dolgozz” ősrégi alapelvét valósítja meg. A református keresztyén hitet vallók számára mindkettő egyaránt fontos: az ima és a munka is. Hiszen a református keresztyének számára az Istenhez való imádság mindig erőért való fohász is a tevékenységhez, a munkához. A kettő egyaránt fontos, és a református iskolákban mindkettőhöz maximális színteret kell biztosítani.

Figyelembe kell venni a társadalom, a mindennapi élet szakadatlan változását. A mai világban, amikor az értékek devalválódása a jellemző, a református iskola feladata az is, hogy igaz értékeket tudjon felmutatni, továbbadni a református keresztyén hit által. Így van meg a lehetőség arra, hogy a református iskola szellemisége által felvegyük a harcot a felületes, gyakran csak a külső értékeket hajszoló korszellem ellen. Így van remény arra, hogy a belső értékekben gazdag, tevékeny és embertársaikkal törődő fiatalok kerüljenek ki az iskolapadokból, akik mind az egyháznak, mind a társadalomnak hasznos tagjai lehetnek.

I.5. Helyzetelemzés

A pedagógiai program megvalósításához rendelkezésre álló adottságok feltárása előfeltétele annak, hogy megfelelő módon, erőforrásokként épüljenek be az intézmény nevelő-oktató munkájába.

I.5.1. Tárgyi feltételek

Intézményünk a következő épületekben működik:

- a Vásárhelyi utca 51. alatti épületben - bölcsődei nevelés 2 csoportban - telephely feladatellátási hely
- a Vásárhelyi utca 53. alatti épületben - óvodai nevelés 5 csoportban (kis-, középső-, nagy csoport, vegyes életkorú csoport) - telephely feladatellátási hely
- a Szikszai utca 4. alatti épületben 9 tanterem, irodák, valamint 2 vizesblokk található, (székhely),
- a Nagycsillag utcai épületek (Nagycsillag u. 24 – 26): 6 tanterem, informatika terem, fejlesztő terem, ebédlő, melegítőkonyha, (egy közös udvarral a székhelyhez kapcsolódóan)
- a Makó-Újvárosi Református Egyházközség Lelkészi Hivatal, Szikszai utca 2.: fejlesztőház, könyvtár

A tantermek bútorzata az oktatási céloknak megfelelő, a bútorok felújítása illetve cseréje folyamatosan történik az anyagi erőforrások függvényében. Az iskola szemléltető eszközökkel való ellátottsága jó, az elhasználódás miatt megfelelő pótlásuk folyamatos. (Rendelkezünk projektorokkal, interaktív táblákkal, interaktív panelekkel, CD-s magnókkal, Hi-fi berendezéssel, fénymásolókkal, számítógépekkel hálózatba építve, laptopokkal.) Tornaszertárunk bővítése is folyamatosan történik.

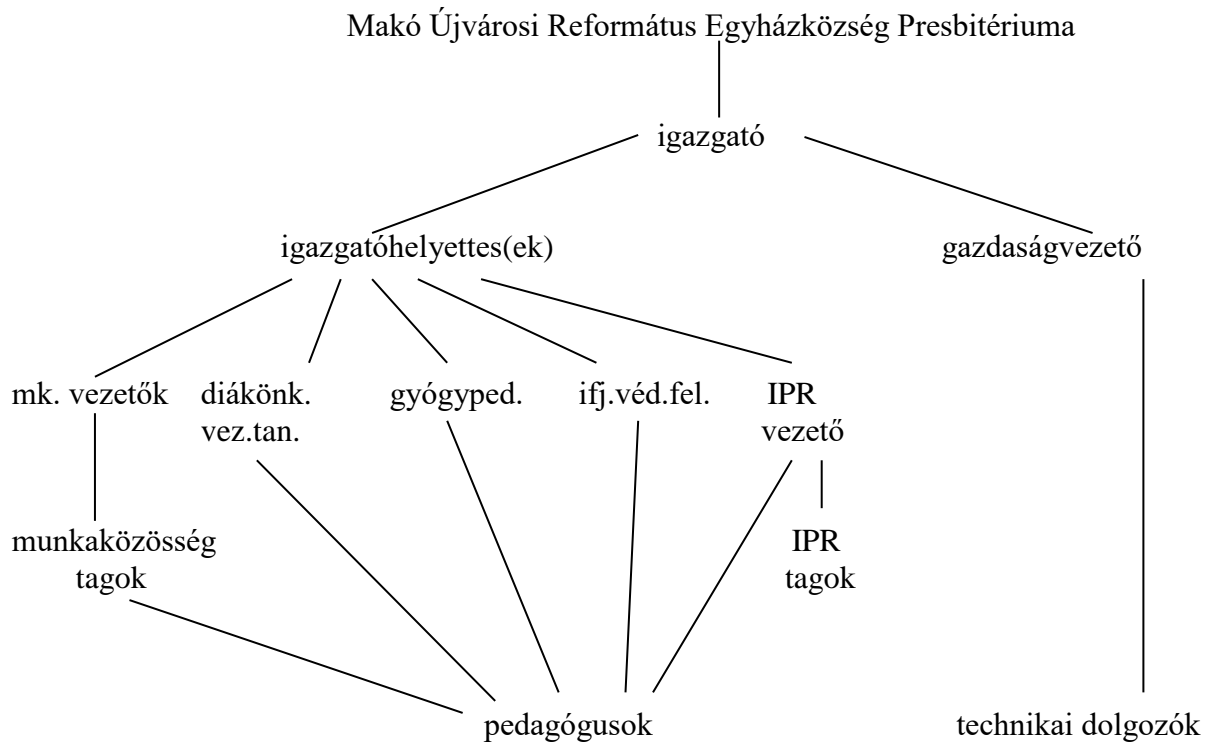
I.5.2. Személyi feltételek

A nevelőtestület döntő többsége szakmailag jól felkészült, munkájában igényes, önképzésre és megújulásra kész, szakképzett pedagógus. A tantestület nevelői szívesen próbálnak ki új eljárásokat, programokat. Jellemzőjük az innovációs készség, a tanulók egyéni fejlődését is figyelembe vevő tehetséggondozás. A tantestületi légkör demokratikus és jó, az alkotómunka feltételei adottak. A szakmai viták eredményesen segítik a problémák megoldását, a szakmai döntések többségi vélemény alapján születnek.

Intézményünkben 3 munkaközösség működik:

- Óvodai munkaközösség
- Alsó tagozatos munkaközösség,
- Felső tagozatos munkaközösség

I.5.3. Szervezeti leírás

Az iskola két feladatellátási helyen működik, amely két feladatellátási hely az iskola alsó és felső tagozata, fizikailag egy helyen helyezkedik el (egy helyrajzi számon, közös udvarral)

I.5.4. Az intézmény kapcsolatai

Az eredményesebb működés elősegítése érdekében intézményünk kapcsolatot tart fent a szülőkkel, szakmai szervezetekkel, társintézményekkel, gazdálkodó szervezetekkel.

1. Szülői értekezlet, fogadóórák: az intézményünk az év során szóbeli tájékoztatást tart a szülőknek szülői értekezlet és fogadóórák keretében. Amennyiben a szülő ezen időpontokon túl is tájékozódni szeretne telefonon vagy írásban időpontot egyeztet.

2. Együttműködés szakmai szervezetekkel és társintézményekkel: intézményünk kapcsolata az országos köznevelés-irányítással elsősorban közvetett: a törvények előkészítésekor írásbeli véleménynyilvánításokra volt lehetőségünk. Rendszeresen részt veszünk a különböző országos szinten szervezett továbbképzéseken, igazgatói fórumokon. A köznevelési intézmények közül szoros kapcsolatunk van a város többi iskolájával. Sok közös rendezvényen, ünnepségen veszünk részt velük együtt. Vannak kapcsolataink más református iskolákkal is. Kiemelendő jó kapcsolatunk a mezőtúri Szegedi Kis István Református Gimnázium és Szakiskolával valamint a mezőtúri Általános Iskolával. Az iskolaorvosi hálózat jól működik városunkban, így rendszeres a kapcsolatunk az iskolaorvossal és a védőnővel, akik rendszeresen szűrik, vizsgálják, védőoltásokkal látják el tanulóinkat.

3. Gazdálkodó szervezetekkel: városunk néhány vállalkozójával kapcsolatot tart fenn intézményünk.

Az elmúlt években számos együttműködési szerződést kötöttünk óvodákkal, általános iskolákkal, középiskolákkal, egyéb intézményekkel. Szintén együttműködési szerződéssel erősítettük meg nemzetközi kapcsolatunkat a csíkszeredai Márton Áron Líceummal.

A „Horizont Hónapok a Holnapért” (TÁMOP-3.3.8-12/2-2012-0063) című projekt megvalósítása során kiépített szakmai kapcsolatok további gondozása a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek integrációját kívánja mélyíteni. Érintett szervezetek/intézmények: Juhász Gyula Református Gimnázium és Szakképző Iskola, Makói Roma Nemzetiségi Önkormányzat, Makó-Újvárosi Református Egyházközség.

I.5.5. Nyilvánossági rendszerek és csatornák

Intézményünk arra törekszik, hogy a pedagógiai programban meghatározott feladatainkat, mindennapi munkánkat megismerjék mindazok, akikkel működésünk során kapcsolatba kerülünk. Az intézményvezetés ezért az elfogadott Pedagógiai programot nyilvánosságra hozza (weblap), tartalmát megismerteti a közvetlen partnerekkel (szülők – szülői értekezlet; tanulók – osztályfőnöki óra).

A mindennapokban arra törekszünk, hogy különféle csatornákon keresztül az információáramlást nyilvánossá tegyük.

A tanulóifjúság az a csoport, akikkel a legszorosabb a kapcsolatunk, ezért itt a csatornák is igen különbözőek, változatosak: az iskolarádiótól a faliújságig, valamint szóban és írásban jutnak el az információk a gyerekekhez. Ezek közül a leghasznosabb a szóbeli forma, hiszen itt a visszacsatolás lehetősége azonnal adott.

A másik (előzőhöz szorosan kapcsolódó) kör a szülők csoportja. Velük elsősorban szóban (szülői értekezletekkel, fogadóórák, egyéni konzultációk, Családi nap, nyílt órák) érintkezünk. Ritkábban választjuk az írásos formát (ellenőrző könyv, levél). A szülők speciális csoportja elsősorban szóbeli tájékoztatás útján jut információhoz, de fontosnak tartjuk, hogy az intézmény pedagógiai programját írásban is kézhez kapják.

A fenntartóval való kapcsolatunk egy része a fenntartó speciális csoportjain keresztül történik (Presbitérium, Zsinat, Református Oktatási Szolgálat, Református Pedagógiai Intézet). A Presbitérium kivételével elsősorban írásos formában.

A nevelőtestület és az intézményi alkalmazottak a legfontosabb információt mindig írásban kapják kézhez (dokumentumok, pedagógiai program, stb.). a mindennapos munkakapcsolat során a szóbeli információcsere a legjobb módszer.

A város lakosságának tájékoztatását szolgálja a helyi televízió, mely több alkalommal bemutatta iskolánkat.

I.5.6. Érdekegyeztetés, érdekvédelem fórumai

A szakalkalmazotti érdekvégyesítés szerve a munkahelyi tanács.

A tanulói érdekvégyesítés szerve az iskolai diákönkormányzat, melyben minden osztály egy delegáltja vesz részt. Egy vezetőtanár irányításával működik.

A szülői érdekvégyesítés szerve a Szülői Szervezet, melyben minden osztályból 2-3 szülő szerepel. A fenti, iskolázásban érdekelt csoportok érdekegyeztetésének fóruma, kiegészülve a fenntartó és a nevelőtestület delegáltjával: az iskolaszék.

I.5.7. Ellenőrzés, tanácsadás, szaktanácsadás

Intézményünket a Magyarországi Református Egyház Oktatási Szolgálat, a Református Pedagógiai Intézet valamint a Csongrád Megyei POK segíti tanácsadással, továbbképzési lehetőségekkel.

II. Nevelési program

II.1. Az iskola nevelési elvei és alkalmazásuk, pedagógiai alapelvek

Milyen legyen a református iskola?

Meghatározza Isten igéje, mércéje Jézus Krisztus.

„Elmenvén, azért tegyétek tanítványotokká minden népeket!”

A hitet nem lehet szembeállítani a tudománnyal. A hit ellentéte a hitetlenség, a tudásnak a tudatlanság.

A református iskola célja, hogy a tanításban igaz értékeket közvetítsen, növendékeit evangéliumi szellemben nevelje. Az iskola minden tevékenységét hassa át az Igéből táplálkozó református hit és az ökumenikus gondolkodás, legyen toleráns más felfogások, világnézetek, felekezetek iránt. Az iskola munkássága során tanúskodjon a teremtő Isten bölcsességéről, hatalmáról, Jézusban megjelenő kegyelmes, megváltó szeretetéről és a Szentlélek megvilágosító, eligazító, erőt adó szeretetéről.

Az Ige tanítása szerint nevelje növendékeit Isten és embertársai szeretetére, szolgálatára, a jó megtanulásának készségére, puritán életvitelre. Segítse abban, hogy harmonikusan növekedő, jellemes individuummá, szociális érzékenységű, demokratikusan, az élet küzdelmét vállaló, tevékeny, kreatív felnőtté váljon a test, lélek és a szellem egységében. Tudatosítsa bennük, hogy Isten ebben az országban, ebben a népben jelölte ki a helyüket, ezért kötelességük talentumaikkal jól sáfárkodniuk. Hazaszeretetük mellett tiszteljék és becsüljék más népek értékeit, a teremtett világot. Az életet féltő szeretettel óvják, védjék, környezetükre vigyázzanak.

A szó tiszta értelmében vett „református” hagyomány nem önmagára, nem történelmi örökségre, nem csak „hitvalló ősökre” mutat, hanem közvetlenül a kijelentett Igére: a Szentírás üzenetére és a testté lett Igére, Jézus Krisztusra.

A gyermekekkel, szülőkkel, tanárokkal szeretetben együttműködően lehet eredményesen tanítani, nevelni, így válhat sugárzó közösséggé, gyülekezetté az iskola.

Az egyházi iskolában a tanárok szolgálata a pedagógia. Hitvallásukkal, szaktudásukkal, életvitelükkel, egyéniségükkel, tisztességes, példamutató, empatikus magatartásukkal tölthetik be hivatásukat, lehetnek hitelesek.

A nevelésről

Minden élőlény, így az ember is génjeiben hordozza az információt. Ezzel a genetikai útmutatással kezdi meg az életet, ezeket a géneket „szólaltatja meg” a környezet. Nem minden „billentyű”, gén szólal meg, a környezetnek (szülői háznak, társadalomnak) ebben igen nagy szerepe van.

A nevelés növelése: ami az egyénben benne van, azt előhívni, növelni, nevelni kell. A pedagógia komoly tudomány, alapos, széleskörű ismeretet igényel, jó megfigyelést, és megfelelő empátiát. Ezért fontos a megfelelő környezet megteremtése: A keresztyén családi, gyülekezeti, iskolai környezetben történő nevelés. A növekedést az Úr adja. A növekedés megvalósulásához feltétlenül szükséges az odaadás, elsősorban szülőtől, a tanártól, a lelkésztől. A szint, amelyre el lehet jutni, különböző, meg kell találni az optimális foglalkozási módot és a megfelelő eszközöket, életkoruk és fejlettségi szintjükhöz, teherbírásukhoz. A gyermek nem tökéletlen felnőtt, hanem „tökéletes” gyermek. A neveléssel kívánatosá kell tenni a jót, az igazat, a szépet. Erre a Biblia közös olvasása a legfőbb alkalom. A Biblia inspiráló hatású a nevelésre, a tanításra. Az Ige megszólít: lásd milyen vagy, hidd el, megváltottalak, jer kövess, találd meg képességeid, egyéniséged, elhivatásod szerinti helyzeted, sáfárgodj jól talentumaiddal és az idővel, töltsd be hivatásod! Jézus a példakép.

A tanulókat felkészíteni, segíteni kell, hogy a megszólításnak, felszólításnak eleget tudjon tenni, célba jusson. Így válhatnak a tanulók érett, felelősséget vállaló keresztyén felnőttekké. Tanár és diák testvéri közösségben borulhat le egyetlen tekintély, Isten előtt.

A tanítás Isten mindenkorai népének Istentől rendelt kötelessége. Mózes Törvénykönyve különösen gyakran hivatkozik erre az isteni rendelésre: „Vegyétek azért szívetekre és lelketekre ezeket az Igéket... Tanítsátok meg.”

A tanítás Istentől kapott látás továbbadása nemzedékről nemzedékre.

„meg ne feledkezz azokról, amiket saját szemeddel láttál, ne vesszenek el emlékezetedből egész életedben! Ismertesd meg azokat fiaiddal és unokáiddal is.”

A tanítás Isten munkája, a „tanító” nem több (és nem kevesebb), mint Isten munkatársa, elhívott eszköze. Tehát nem emberi bölcsességet, még kevésbé saját személyes „bölcsességünket” kell továbbadnunk.

A tanítás mércéje és végső célja Isten igazsága, vagyis maga Jézus Krisztus. Az Ige fényében a tanítás arra való, hogy alkalmassá tegye, felkészítse az embert az Isten igazsága szerinti teljes életre.

A Szentírás természetesen nem foglalkozik tantervi és szaktárgyi részletkérdésekkel. Az igei szemlélet elvi alapja nem zárja ki, sőt elengedhetetlenül szükségessé teszi a különféle emberi tudományok ismeretanyagának meggyőződésünk szerint leghitelesebb, és lehetőségünk szerint legmagasabb szintű továbbadását.

Az igazi bölcsességhez vezető tanítás kötelezettségét szentírási alapon kell értelmeznünk. (Jób28:28)

A hitoktatás nevelési lehetőségei

A bibliai eseményeken és egyháztörténelmi alakokon, erkölcsi kérdéseken keresztül rámutathatunk az örök emberi problémákra. Az egyes szereplőkön keresztül megmutatkozó különböző kérdésekre és megoldásokra, a konfliktusokra, elbukásokra és újrakezdésekre, mindarra, ami ma is jellemző, csak a színhely változott meg.

A bibliai, egyházi történetek mára vonatkoztatása.

Az alap: az ismeretátadás.

A többlet: rávezetni a diákokat, hogy a bibliai epizódokban, az egyháztörténelmi eseményekben az egyes szereplők személyén át hogyan munkálkodik Isten, és a történelem folyamata nem a véletlen műve. Egy-egy téma kapcsán beszélgetés is van.

Az alap: „emberibb emberré” formálni a diákokat.

A többlet: az Istenhez való hitre eljutni. A hitre jutáshoz nagyon fontos az ismeret, ezért a református keresztyén hitre neveléshez az egyik legfontosabb színtér a hittanóra.

„A hit hallásból van.” Róm. 10,17

A tanítás mindenkori célja: Ismerd meg magad, a világot és Teremtődet, Megváltódat! Kívánatos, hogy a tanár egész egyénisége sugározza a tudás és hit eredményeit, értékeit. Nincs világnézeti semlegesség. Minden ember, illetve tanár valamit képvisel: ateizmust, liberalizmust, nihilizmust vagy keresztyén hitet. Tanítványaikat gondolkodásra, jó tájékozódásra kell nevelni, hogy az igazságot a hamisságtól, az értéket az értéktelentől meg tudják különböztetni, legyen véleményük, foglaljanak állást. Ne legyen sem a tanár sem a diák közömbös. A tanár ne csak oktasson, nem a közölt anyag mennyisége a fontos, hanem az elmélyítése.

Intézményünkben a nevelés és az oktatás – figyelemmel a NAT2020 követelményeire, továbbá a magyar református iskolák autonóm életéből és hagyományaiból következő művelődési anyagra – Istennek a teljes Szentírásában adott kijelentésére, valamint a Második

Helvét Hitvallásban és a Heidelbergi Kátéban megfogalmazott hitelvek és a magyar kálvinizmus szellemében folyik.

A gyermek és adottságai Isten ajándéka. A nevelés alapvető színtere a család. A keresztelekor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulásának egyik lehetséges helyszíne a református iskola, amely a gyermeket Krisztusban testvérének fogadja el.

Intézményünk célja és feladata:

- tanulóinkat művelt, jellemes keresztyén emberekké az emberi értékek tisztelőivé, a magyar haza és nemzet hűséges áldozatkész, alkotó polgáraivá formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani és közvetíteni,
- református tanulóit egyházunk hitvalló tagjaivá nevelje,
- nem református tanulóit – vallásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett – saját felekezetük és a református egyház értékeinek megbecsülésére nevelje.

Ezek azok az általános célok és feladatok, melyeket a Magyarországi Református Egyház Közoktatási Törvénye (1995. évi I. Törvény) meghatároz.

Nevelési céljaink megvalósulását illetően akkor tekintjük nevelő és oktató munkánkat sikeresnek, ha iskolánk végzős diákjai legalább a 85-90%-a a nyolcadik évfolyam végén:

- minden tantárgyból megfelel az alapfokú nevelés-oktatás kerettanterveiben meghatározott továbbhaladási feltételnek,
- rendelkezik olyan bővíthető biztos ismeretekkel, készségekkel, képességekkel és jártasságokkal, amelyek képessé teszik őt arra, hogy a középiskolás követelményeknek a későbbiekben megfeleljen,
- határozott elképzeléssel bír saját közelebbi és távoli jövőjét illetően,
- a sajátos nevelési igényű tanulók sikeresen beilleszkedtek, együtt haladtak társaikkal, iskolai előmenetelük és szocializációjuk eredményes.

Az iskolai nevelés elsősorban a tanítás gyakorlatában valósul meg. Az oktatásban önmagában számos nevelőmozzanat, nevelési lehetőség rejlik. Ezek kiaknázása a tanár mestersége, művészete. Eléggé nem méltányolható érték rejlik abban, ha az iskolában azonos vagy legalábbis hasonló nevelési elvek alapján végzik oktatómunkájukat a tanárok.

Az egyházi iskolák tanárainak is szem előtt kell tartaniuk a tananyagban az állami alapkövetelményt, hogy az iskola átjárható legyen. Kiegészítjük az oktatási, hitbeli, egyházi és magyar vonatkozásokkal, ezért a tanároknak útmutatást, továbbképzést kell adni. Ezt nem mindig a vezetéstől kell elvárni. A pedagógusnak ismernie kell magas szinten szaktárgyának anyagát, amelyet át kell adnia tanítványainak. De látnia kell az egész folyamatot, amelybe az ő tevékenysége belefolyik. Tehát az egész oktatási rendszert, hogy ebben jól elhelyezze,

megfelelően hangsúlyozza az anyagot. Ennek szempontja az általános műveltség, a tanuló, tanulócsoport érdeklődési foka. Képességüknek megfelelően differenciáltan tanítsuk és segítsük, serkentsük a diákok intellektuális, érzelmi, akarati szintjének növekedését.

A tanárnak át kell adnia az ismereteket! Rendszeresen készüljön, tudjon aktualizálni, használja az ismeretátadás széles eszköztárát. Valamennyien valljuk, hogy csak a világosan, meggyőzően közölt pontos ismeretek nevelő hatására lehet számítani.

Az ismeretek megszerzése során legyen módjuk a diákoknak kételyek, tisztázatlanságok, ellenvetések megfogalmazására, kérdések feltevésére. Sőt, tanítsuk meg a diákokat alaposan, kritikusan megfigyelni, problémákat meglátni, kérdéseket helyesen megfogalmazni. A felfedezés öröme is adjon alkalmat a tanár. Tanítsuk meg őket eltérő ismeretek, vélemények szembesítésére, álláspontok objektív megvédésére. Ismerjék meg az értelmes és méltó viták „játékszabályait”. A nevelés indirekt módjait is alkalmazzuk.

Nem mellékes az iskolai környezet lelki, szellemi és biológiai tisztasága, a rend, a fegyelem belső és külső, egyéni és iskolai kialakítása, megvalósítása. Az értelmes és világos fegyelmet mind a tanárok, mind a diákok munkája érdekében meg kell követelni. Ez a védelmet és a biztonságot is magában hordozza.

A tanárnak az ismereteket ellenőrizni, számon kérni kell. Enélkül az oktatás nem mérhető, esetleg eredménytelen. Törekedjünk az igazságosságra, az objektív, reális értékjegyekre, erről tanítványainkat is győzzük meg, a diák előbb-utóbb érezze, önmaga is tudja reálisan, őszintén értékelni saját felkészülését.

II.2. Kiemelt intézményi célok, feladatok

Ezeket lebontva, saját intézményünkre megfogalmazva a Szikszai György Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde legfontosabb nevelési-oktatási céljai és feladatai:

- értékek közvetítésével kívánunk nevelni az élet tiszteletére, a természet szeretetére, az emberi munka és kultúra megbecsülésére, a rendszeres testedzés és az egészséges életvitel igényére, önfegyelemre, az igazság tiszteletére és igényére, a természetben és az emberi alkotásokban megjelenő szépség értékelésére,

- fontosnak tartjuk, hogy tanítványaink megismerjék a Szentírást, hitvallásainkat, a magyar református hagyományokat, a keresztyén erkölcs és életvitel értékeit, a keresztyén közösség hitmélyítő erejét,

- szeretnénk elősegíteni tanítványaink hitre jutását, jellemük, gondolkodásuk és ízlésük fejlődését. Megkeresni azt a területet, amelyen a legtöbb adottságot kapták, s ezen a területen eljuttatni őket az általuk elérhető legmagasabb szintre. Éppen ezért nagy hangsúlyt fektetünk a tehetséggondozásra és felzárkóztatásra.

- a sajátos nevelési igényű tanulóink sikeres beilleszkedése, többiekkel való együttthaladásának biztosítása. Segítő megkülönböztetéssel, differenciált, egyéni segítségnyújtással, elsősorban önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve kívánjuk biztosítani eredményes iskolai pályafutásukat, szocializációjukat.

- tanítványainkat a szülőkkel, a családdal együttműködve olyan személyiségekké kívánjuk nevelni, akik életigenlők, bizakodók, képesek a konfliktusok feloldására, akiknek fontosak a magyar és az egyetemes kultúra értékei, akik szeretik családjukat, iskolájukat, egyházukat, városukat, hazájukat, értük cselekvésre és áldozathozatalra is készek, akik tisztelik mások értékeit, szolidárisak a hátrányos helyzetűekkel, akik tevékeny, alkotó és segítőkész életre képesek,

- a sikeres munkaerő piaci alkalmazkodáshoz szükséges, az egész életen át tartó tanulás megalapozását szolgáló képességek fejlesztése,

- a digitális írástudás széles körű elterjesztése, mindennapi gyakorlattá válásának támogatása,

- a kompetencia alapú oktatás módszertanának, eszközeinek és eljárásainak alkalmazása,

- a pedagógusok módszertani kultúrájának folyamatos korszerűsítése,

- a tanulók képességeinek és kulcskompetenciáinak lehetőség szerint egyénre szabott fejlesztése és megerősítése,

- az iskolarendszerben meglévő szelektív hatások mérséklése, az egyenlő hozzáférés és esélyegyenlőség biztosítása,

- szegregációmentes, együttnevelési környezet biztosítása kiemelt figyelemmel a differenciált tanulás-szervezés technikáinak tanórán történő gyakorlati alkalmazására, a heterogén oktatás-szervezés gyakorlatának alkalmazására

- támogató tanári attitűd biztosítása tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokon egyaránt

- kiemelt figyelmet fordítunk feladatellátási helyeinken az iskolafokok közötti (alsó–felső tagozat, általános iskola–középiskola) partnerkapcsolati hálójának fejlesztésére.

- feladatellátási helyeink az iskolafokok közötti (alsó–felső tagozat, általános iskola–középiskola) átmeneti programokat alakítanak ki és valósítanak meg rendszeresen (tanévente legalább egy alkalommal) a releváns partnerekkel (óvodákkal, középiskolákkal, egyéb ágazati és ágazatközi partnerekkel). A programok kiemelt fókuszja az iskolafokok közötti sikeres átmenet támogatása a korai iskolaelhagyás megelőzése érdekében. Ezek megtervezéséért és megvalósításáért az ILMT alapú fejlesztésben résztvevő munkaközösségek tagjai felelnek.

- kiemelt figyelmet fordítunk a sikeres átmenetet elősegítő gyakorlatok, modellek és azok alkalmazásának megismerésére.

- A szülőket partnernek tekintjük és partnerként kezeljük az iskolafokok közötti (alsó–felső tagozat, általános iskola–középiskola) átmenettel kapcsolatos konkrét esetek megoldása során.

II.3. A nevelő-oktató munkánk eszközei, eljárásai

A nevelési-oktatási feladatok aktuális eljárásrendjét minden tanév elején a munkatervben határozzuk meg. Az egyes oktatásszervezési eljárások összefüggnek. Nem lehetséges, és nem is kívánjuk, hogy minden alkalmazott megoldás önálló tartalomra terjedjen ki. A programalkotásnál az iskola erőforrásainak ismeretében fontos szempont, hogy az egyes évfolyamokon alkalmazott tanulásszervezési eljárások hogyan épülnek egymásra, és hogyan függnek össze a hagyományos pedagógiai módszerekkel.

Kiemelt figyelmet fordítunk a nevelőtestületen, illetve feladatellátási helyen belül a partneri, szakmai együttműködések, valamint az ezeket támogató gyakorlatok feltárására és rögzítésére. Külön anyagi ráfordítást nem igénylő közösségfejlesztést és közvetve a lemorzsolódás megelőzését is szolgáló tevékenységeket tervezünk, a módszereket leírjuk és a mindennapi gyakorlatba ültetjük. Például mikrosz csoportokat működtetünk, akiknek dedikált feladata a közösségfejlesztés, mind humán, mind szakmai oldalról.

Céljaink és feladataink eredményes teljesítése érdekében fontos volt számunkra a NAT 2007 szabályozásának megfelelően a **kompetencia alapú oktatás bevezetése és elterjesztése**. A kompetenciamérések tapasztalataiból kiindulva a tanulói különbözőségek idejében történő felismerésével, a szervezeti keretek biztosította lehetőségek függvényében, egyénre szabott haladási ütem biztosítására törekszünk. A tanítási órákon differenciált tevékenységi formák szervezése, a rendelkezésre álló éves órakeret racionális felhasználásával csoportbontásos oktatás, IKT taneszközök, hatékony, változatos tanítási módszerek alkalmazása, a tanulás tanítása, sikeres új pedagógiai eljárások, módszerek kipróbálása, „honosítása”, a tanulói tevékenykedtetés előtérbe helyezése elvárás iskolánk innovatív pedagógusaival szemben. A NAT2020 változásait is figyelembe véve az iskola pedagógusai törekednek a következetes, fokozatosan nehezedő követelménytámasztásra, és a tanulói teljesítmények változatos formájú, személyre szóló folyamatos ellenőrzésére, értékelésére.

A köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 5.§ (1) határozza meg a köznevelési intézményekben folyó pedagógiai munka szakaszait. A b) pont szerint:

„az alapfokú nevelés-oktatás szakasza, amely az első évfolyamon kezdődik, a nyolcadik évfolyam végéig tart és két részre tagolódik:

- ba) az első évfolyamon kezdődő és a negyedik évfolyam végéig tartó alsó, és
- bb) az ötödik évfolyamon kezdődő és a nyolcadik évfolyam végéig tartó felső tagozat”.

Iskolánk arculatához hozzátartozik a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók együttnevelése. Intézményünkben a 2008/2009-es tanévtől szerveztük meg a 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet (a nevelési-oktatási intézmények működéséről) 39/D és 39/E bekezdésében foglaltak alapján az **integrációs felkészítést**. Az esélyt teremtő nevelés és oktatás megszervezése során az integrációs felkészítésben részt vevő gyermekek, tanulók a szociális helyzetükből és fejlettségükből eredő hátrányok ellensúlyozása céljából a többi gyermekkel, tanulóval együtt, azonos iskolai osztályban, osztálybontás esetén azonos csoportban vesznek részt a foglalkozáson, illetve tanulnak, oly módon, hogy az érintett gyermekeknek, tanulóknak a többi gyermekekhez, tanulókhöz viszonyított aránya nem haladhatja meg a jogszabályban meghatározott mértéket. A különleges pedagógiai célok megvalósításához igazodó tevékenységet a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 67. pont 171-172.§ alapján végezzük.

Az intézmény a fenntartó támogatásával kiemelten kezeli az esélyegyenlőségi célú intézkedéseket, a **heterogén oktatás-szervezés** elveinek való megfelelést. A tanórai differenciálás heterogén csoportszervezéssel a kompetencia alapú oktatás és az IPR rendszer intézményünkben való meghonosításával együtt épült be a mindennapok pedagógiai gyakorlatába. Az ekként differenciált tanulásszervezés feltételeit, munkaformáit, módszereit, a tanulók megismerését, fejlesztését és értékelését, a megváltozott pedagógusszerepre való felkészülést pedagógusaink továbbképzések keretében sajátították el. Az elsajátított ismeretek alkalmazása elvárás, amelyet tanórai látogatások alkalmával ellenőriz az iskolavezetés.

A hatályos Alapító okirat szerint iskolánk **sajátos nevelési igényű tanulók ellátására** is jogosult. Szakértői vélemény alapján, a központilag biztosított illetve a fenntartótól kapott órakeret felhasználásával a helyi tantervben leírtak szerint fejlesztő, felzárkóztató foglalkozások és szaktárgyi korrepetálások szervezése történik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, beszéd fogyatékos, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő tanulóknak. A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógusaink és a tanulók fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógy pedagógus közösen, állandó együttműködésben vesznek részt.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 97 § (6) értelmében a 2012/2013. tanévtől kezdődően az általános iskolai nevelés-oktatás első, ötödik osztályában, felmenő rendszerben kell bevezetni a **mindennapos testnevelést**.

II.3.1. A kompetencia alapú oktatás

Iskolánk olyan befogadó, és tanulóközpontú intézmény, ahol mindenki arra törekszik, hogy tanulóink a sokoldalú ismeretszerzés lehetőségeivel élve, életkori sajátosságaiknak, lehetőségeiknek megfelelően megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodáshoz, a változások befolyásolásához, saját sorsuk alakításához. A sajátos nevelési igényű tanulókkal való munka esetében is ezek az irányadó elvek, igazodva a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez.

II.3.1.1. A kulcskompetenciák

A kulcskompetenciák azokat a tudásokat és képességeket összesítik, amelyek birtoklása alkalmassá teszi a diákokat egyrészt a gyors és hatékony alkalmazkodásra a változásokkal átszótt, modern világhoz, másrészt aktív szerepvállalásra e változások irányának és a tartalmának a befolyásolásához. Ezek elengedhetetlenek a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodáshoz, a változások befolyásolásához, saját sorsuk alakításához.

A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári létehez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához. Mindegyik egyformán fontos, mivel mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez egy tudás alapú társadalomban. Felértékelődik az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztése, mert az emberi cselekvőképesség az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik.

Anyanyelvi kommunikáció: az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot a társadalmi és kulturális tevékenységek során, az oktatásban és képzésben, a munkában, a családi életben és a szabadidős tevékenységekben.

Idegen nyelvi kommunikáció: az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül – oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek –, az egyén szükségleteinek megfelelően. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket is igényel, mint például a közvetítés, más kultúrák megértése. Az egyén nyelvtudásának szintje

változhat a hallott szöveg megértése, a beszédképesség, az olvasott szöveg értése, az írásképesség, az egyes nyelvek és az egyén társadalmi-kulturális háttere, környezete és érdeklődése szerint.

Matematikai kompetencia: a matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, felkészítve ezzel az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is. A kompetenciában és annak alakulásában a folyamatok és a tevékenységek éppúgy fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia – eltérő mértékben – felöleli a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, struktúrák, grafikonok/táblázatok), valamint a törekvést ezek alkalmazására.

Természettudományos kompetencia: készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával, valamint az ember és a rajta kívüli természeti világ közt lezajló kölcsönhatásban lejátszódó folyamatokkal kapcsolatban magyarázatokat adjunk, előrejelzéseket tegyünk és irányítsuk cselekvéseinket. A természettudományos kompetencia kritikus és kíváncsi attitűdöt, az etikai kérdések iránti érdeklődést, valamint a biztonság és a fenntarthatóság tiszteletét egyaránt magában foglalja.

Digitális kompetencia: a digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (IST) magabiztos és kritikus használatát a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítás, bemutatása és cseréje; továbbá kommunikáció és hálózati együttműködés az interneten keresztül.

A hatékony, önálló tanulás: a hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy a tanuló legyen képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Ismerje fel szükségleteit és lehetőségeit, a tanulás folyamatát. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony és önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használja, otthon, a munkában, a tanulási és képzési folyamataiban egyaránt. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

Szociális és állampolgári kompetencia: A személyes, értékorientációs, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei, a közjó iránti elkötelezettség és tevékenység, felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt

a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani. Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia segíti a tanulót a mindennapi életben - a munkahelyén is - abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására. A tudást, a kreativitást, az újításra való beállítódást és a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek és képességeknek, amelyekre a gazdasági tevékenységek során van szükség.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség: az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség magában foglalja az esztétikai megismerés, illetve elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését mind a tradicionális művészetek nyelvein, illetve a média segítségével, ideértve különösen az irodalmat, a zenét, a táncot, a drámát, a bábjátékot, a vizuális művészeteket, a tárgyak, épületek, terek kultúráját, a modern művészeti kifejezőeszközöket, a fotót s a mozgóképet.

II.3.1.2. A kompetencia alapú oktatás implementációja

A TÁMOP 3.1.4 /08/02 - 2009 – 0155 - Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés a makói Szikszai György Református Általános Iskolában” című pályázat biztosította a háttérét a kompetencia alapú oktatás mindkét feladatellátási helyen történő bevezetésének. A 2018/2019-es tanévtől kezdődően az alábbi tartalmak kerülnek megvalósításra (az iskola helyi tantervében és az éves munkatervekben részletesen szabályozott módon):

- Adott tanulócsoportban, a „**Szövegértés-szövegalkotás**” kulcskompetencia területen tanévet átfogóan, teljes tanórai lefedettséget biztosító kompetencia alapú oktatási program, programcsomag bevezetése, alkalmazása mindkét feladatellátási helyen.

- Adott tanulócsoportban, a „**Matematika**” kulcskompetencia területen tanévet átfogóan, teljes tanórai lefedettséget biztosító kompetencia alapú oktatási program, programcsomag bevezetése, alkalmazása mindkét feladatellátási helyen.

- **Műveltségterület tantárgyi bontás nélküli oktatása**, legalább egy műveltségterületen mindkét feladatellátási helyen.

- Az implementációs tevékenységet segítő, a kulcskompetenciák fejlesztését támogató **modern pedagógiai módszertan alkalmazása** mindkét feladatellátási helyen:

 - * Legalább egy **témahét** megszervezése tanévenként

- **IKT** eszközök használata, digitális készségek fejlesztése, azaz a digitális tartalmak, taneszközök oktatási gyakorlatban való használata, digitális készségek fejlesztése mindkét feladatellátási helyen.

- A hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók esélyegyenlőségének javítása, a gyerekek integrálását elősegítő programok intézményi alkalmazása, az elsajátítottak intézményi adaptációjának megvalósítása, a szegregációmentes együttnevelési környezet kialakítása, IPR módszertannal megvalósított tanórák.

- Az intézmények közötti horizontális tanulás elősegítése érdekében, az iskolánk sajátosságainak megfelelő, a tervezett fejlesztésekhez illeszkedő, már kifejlesztett, kipróbált és jól bevált pedagógiai módszerek, eljárások megismerése, adaptációja, elterjesztése, **"jó gyakorlatok" átvétele**, alkalmazása és terjesztése mindkét feladatellátási helyen.

- Az intézmény **saját innovációinak** megvalósítása, amely a helyi igényekhez igazodva, az egyéni fejlesztéseket, a nevelés-oktatás eredményességének fokozását, az esélyegyenlőség kiteljesítésére hatékony és sikeres, az egyéni fejlődést támogató oktatási

utak, programok, nevelési eljárások, tanulásszervezési módok kidolgozását, azok gyakorlati megvalósítását szolgálja mindkét feladatellátási helyen.

- **Átfogó intézményfejlesztés** megvalósítása, a fejlesztések eredményeinek az intézmény mindennapi gyakorlatába való beillesztését, a pedagógiai szemléletváltást segítő tevékenységek megvalósítása mindkét feladatellátási helyen, ezen belül az intézmény pedagógiai dokumentumainak módosítása, oly módon, hogy az iskola pedagógiai innovációjának fenntarthatóságát biztosítsa.

- Az iskola pedagógiai programjának és informatikai stratégiai tervének összehangolása az IKT alapú kompetenciafejlesztés céljaival mindkét feladatellátási helyre vonatkozóan.

II.3.2. „Napközi” - tanulószoba

Egy jól kidolgozott célrendszernek megfelelő tudatos pedagógiai tevékenység biztosíthatja az eredményes nevelő-oktató munkát. A NAT2020 az iskolák célrendszerét a műveltségi területek oktatásának közös követelményei cím alatt összegzi. Itt kiemelten az alábbi célok, feladatok, követelmények szerepelnek:

- hon- és népismeret,
- Európához és a nagyvilághoz való kapcsolódás,
- környezeti nevelés,
- kommunikációs kultúra,
- testi és lelki egészség,
- tanulás,
- pályorientáció.

Napköziben/tanulószobán a célrendszerek összegzésekor az évtizedek során kialakultak mellett az említett dokumentumban található célokat, feladatokat is figyelembe vettük.

Az általános iskolai nevelés céljának megvalósítása, a családi nevelés részbeni pótlása, a szocializációs és személyiségformáló, valamint a rendkívül fontos gyermekvédelmi funkció betöltése érdekében az alábbi feladatokat kell elvégeznie a napközinek.

A napközi/tanulószoba járuljon hozzá az iskolában folyó értelmi nevelés feladatainak megoldásához, a gyermek értelmi képességeinek maximális fejlesztéséhez, a hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók és a sajátos nevelési igényű tanulók fejlődésének segítéséhez. Biztosítsa a tanulók számára az iskolai feladatokra való naponkénti nyugodt és eredményes felkészülés lehetőségeit, a hiányok pótlását. Az iskola nevelőtestületének hatékony közreműködésével hathatós segítséget adjon a tanulmányi munkában való előrehaladáshoz, a tanulmányi színvonal emeléséhez. A napközi/tanulószoba nevelje a tanulókat az iskolában szerzett ismereteik gyakorlati életben való alkalmazására, felhasználására. Erősítse a tanulóban az aktivitást. A mindennapi munka körütekintő megszervezésével alakítsa a napközis gyermekekben a pozitív munkaszokásokat, és a fizikai, szellemi munkához való helyes viszonyt.

A napközi/tanulószoba segítse és mélyítse el a tanulók erkölcsi nevelését.

A napközi/tanulószoza változatos, gazdag tartalmú kulturális foglalkozásokkal és az életkorhoz méretezett elégséges, igényes szabadidő biztosításával járuljon hozzá a művelt, szabadidejét kulturáltan eltöltő gyermek neveléséhez.

A napközi/tanulószoza tevékenyen vegyen részt ez egészséges, erős, edzett, lelkiileg, érzelmileg gazdag ifjúság nevelésében.

A napközi/tanulószoza magas színvonalú higiénikus, esztétikus, otthonias környezetet biztosítson.

Az alábbi értékeket tartjuk fontosnak:

- a keresztyén értékrend,
- a magyarságtudat,
- a tudás,
- a kulturális érdeklődés és tolerancia,
- az akarat és a jellem,
- a másik emberrel való törődés,
- a rászorulóknak segítése.

A napköziben/tanulószozában az iskolával és a családdal összhangban a teljes személyiség nevelésére törekszünk. A nevelés folyamatában a játéknak és a munkának, mint mindennapos tevszerű, szervezett tevékenységnek kell helyet kapnia. Igyekszünk kihasználni a játék óriási nevelőszerepét. A napközi/tanulószozai tevékenységek szerves részévé igyekszünk tenni a gyerekek által szabadon választott értelmes tevékenységeket. A kötelező és a szabadon választható tevékenységek során törekszünk az önállóság, az alkotóképesség és az önfejlesztés igényének, képességének fejlesztésére.

Otthonosság a napköziben/tanulószozában

A napközi/tanulószoza nem pótolhatja a jó családi otthont, hiszen itt jelentősen mások a nevelési körülmények. Azonban biztosítania lehet a gyermekek számára a sokoldalú érzelmi, tartós személyi kapcsolatokat, a védettséget, a biztonságérzetet és a pozitív irányú személyiségfejlődéshez szükséges nevelő hatásokat. Egyértelműen a napközi/tanulószoza légköre határozza meg, hogy a gyerekek otthon érzik-e magukat. A legfontosabbnak azt tartjuk, hogy a nevelő és a gyerekek között bensőséges érzelmi kapcsolat alakuljon ki.

II.4. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Iskolánk nevelő és oktató munkájának alapvető feladata, hogy a tanulók személyiségét a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze. Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladataink:

A tanulók erkölcsi nevelése: az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása.

A tanulók értelmi nevelése: az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. A megállapított sajátos nevelési igény kezelésére vonatkozó pedagógiai eljárások alkalmazásával a tanulási nehézségek mérséklése. A világ megismerésére való törekvés igényének kialakítása.

A tanulók közösségi (társas kapcsolatokra felkészítő) nevelése: az emberi együttélés szabályainak megismertetése. A társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása. A kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása. Igény kialakítása a közösségi tevékenységekre. A család, a kortárscsoport megszólítása, elfogadása, közösségi rendezvényeinkbe való bevonása.

Pedagógiai munkánk része a sajátos nevelési igényű tanulók oktatása, nevelése. Így fontos feladat az együttnevelés során a „másság” iránti toleráns viselkedésformák kialakítása, a gyermeki személyiségbe való beépítése. A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes társadalmi integrációja érdekében lényeges feladat az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

A tanulók érzelmi (emocionális) nevelése: az élő és élettelen környezete jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítető érzelmek kialakítása.

A tanulók akaratni nevelése: az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése. A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása.

A tanulók nemzeti nevelése: a szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése. A nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeink tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felébresztése.

A tanulók állampolgári nevelése: az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény az iskolai és a helyi közéletben való részvételre.

A tanulók munkára nevelése: az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása. A tanulók önellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása.

A tanulók testi nevelése: a tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése. Egészséges, edzett személyiség kialakítása. Az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.

II.5. Egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

II.5.1. Jogszabályi környezet

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012.(VI.8.) Korm. rendelet
- a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet
- a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet
- 26/ 1997. (IX.3.)NM.rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 46/2003. (IV. 16.) OGY határozat az Egészség Évtizedének Népegészségügyi Programjáról

II.5.2. A Szikszai György Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde egészségnevelési programja

II.5.2.1. Helyzetelemzés

Személyi feltételek: Az intézményben az egészségnevelési tevékenység személyi feltételei biztosítottak, mivel valamennyien pedagógiai végzettséggel rendelkezünk. A kollegák között egészségügyi szakember nincs, de a testület többsége jogosítvánnyal rendelkezik, így az esetleges iskolai balesetek sérültjeinek ellátását azonnal megtegyük. Az iskola épülete mellett lévő gyermekorvosi szakrendelő az iskolaorvosi szakrendelést is ellátja. A gyermekorvos egyben az iskolaorvos, bármilyen orvosi beavatkozást igénylő eset azonnal szakkézbe kerül. Az iskolaorvos mellett iskolavédőnő segíti a munkát a gyakorlatban.

Tárgyi feltételek: Az egészséges életmód tárgyi feltételei az iskolában maximálisan biztosítottak. Az épületegyüttes két gyér forgalmú út mentén csodálatos parkkal övezett kertben van. Az ápolt növényzet, a téli kert, a virágok, a világos, esztétikus tantermek önmagukban nevelési tényezők, melyek a hangulatra is hatással vannak. A tantermek mérete, berendezése az életkori sajátosságoknak és a létszámoknak megfelelő, a természetes megvilágítás és a szellőztetés biztosított. A termek padozata parketta, linóleum, járólappal, hideg idő esetén központi fűtésű radiátor illetve gázkonvektorok biztosítják a megfelelő hőmérsékletet. A mesterséges megvilágítás az előírt normáknak megfelelő.

A testnevelés órákat két tornaszobában tartjuk (esős időben vagy fűtési szezonban) az atlétikus mozgásra, sport-játék tevékenységre a sportpályán kerül sor. Itt zajlanak a tömegsport foglalkozások a labdajátékok is. Az öltözők tiszták, méretben megfelelőek a személyi higiéné iskolai feltételei biztosítottak. (WC-k, tusolók, ivókutak a folyosókon és a szabadban, kézmosók stb.)

A közétkeztetés tárgyi feltételei a 2004-2005-ös tanévtől ideálisnak mondhatók. Szép, esztétikus, tiszta, éttermi színvonalú ebédlő, a szabványoknak megfelelő melegítő konyha áll rendelkezésre. Az étkezés előtti kézmosás a helyszínen biztosított. A napközis diákok minden étkezéskor az ebédlőben vannak (tízórai, ebéd, uzsonna). A nem napközis diákok uzsonnaszünetben nevelői felügyelet mellett abban az osztályteremben fogyasztják el tízóraijukat, amelyben órájuk volt.

Tartalmi munka: A tanulók és környezetük egészséges életmóddal kapcsolatos, egészségmegtartással összefüggő szokásai változóak. Mivel igen sokan rossz lakásviszonyok,

nehéz körülmények között élnek, anyagi kondícióik szerények, olykor alapvető tisztálkodási elvárásokkal is az intézményes nevelés keretei között találkozhatnak először (napi mosakodás, étkezés előtti kézmosás, kulturált WC használat, fogmosás, stb.)

Az egészségnevelés szinterei:

1.
tanórai

2.
tanórán kívüli

iskolai szervezés

iskolán kívüli
szervezés

Valamennyi tanórán a kollegák figyelmeztetik a diákokat a helyes testtartásra. A tanórákon (a biológia, kémia, osztályfőnöki, környezetismeret, testnevelés) a tananyag adta lehetőségeket használjuk ki. Az osztályfőnöki órák keretén belül 10 óra anyaga kötelezően épül be a tematikába.

Fizikai állóképesség mérése: Iskolánkban a gyerekek fizikai állóképességét 2 alkalommal szoktuk mérni. Az első mérést szeptember második felétől kezdődően október első hetéig mérjük. Egy füzetbe minden gyerek neve mellé kerül az elért eredménye. Minden hónap végén időre futjuk a hosszútávú futást és ez is beírásra kerül. Az elért fejlettségi szintet április második felétől kezdődően mérjük. Egy hét, azaz három testnevelés órát vesz igénybe, míg felmérjük az eredményeket. A gyerekekkel megbeszéljük a személyre szabottan kinemennyit nőt %-ban a fizikai állóképessége. A mérendő feladatok:

- rövidtávú futás mérése 60 m, 100 m,
- hosszútávú futás mérése,
- négyütemű fekvőtámasz időre 1'/db
- súlypontemelkedés,
- helyből távolugrás.

Több év óta amióta a különböző próbák megszűntek, nem is kellett kötelezően mérni a gyermekek fizikai állóképességét. Mi az iskolánkban minden évben megcsináljuk, mert a gyerekek szeretnek eredményért dolgozni.

Egészségnevelési tevékenységünk a tanórákon kívüli alkalmakon is megfelelő hangsúlyt kap.

A tanulók munkarendjét a köznevelési törvény szabályozza. Mind a szellemi terhelés, mind a testi nevelés törvény által megszabott időkereteit betartjuk. A testmozgás változatosságát mutatja, hogy diákjaink nemcsak testnevelés órákon, tömegsport

foglalkozásokon vesznek részt, de számukra tánc, népi gyermekjáték, udvari játszótér, napközis sportjáték foglalkozás, tanulmányi séta biztosítja a szabad levegőn való mozgást, az egészséges terhelést.

A felső tagozatban tanuló diákjaink mintegy 20%-a városi sportegyesületek tagja.

Iskolánkban a GYIV felelős egyben a testnevelő tanár, koordinációjával a 7., 8. osztályosoknak bemutatjuk az egészségkárosító hatások következményeit (videósorozat), a látottakat kerekasztal beszélgetések követik.

Diákjaink részére az iskolai ünnepeket a Református Templomban tartjuk. A felemelő hangulatú körülmény révén karban tarthatjuk lelki egészségünket, a templomi ünnepek, egyházi alkalmak, a szeretetvendégségek megfelelő alkalmak erre.

Évente részt veszünk vöröskeresztes vetélkedőkön, valamint a baleset-megelőzési vetélkedőkön rendszeresen eredményesen szereplünk.

A nyári táborozások, a kirándulási terv alapján szervezett osztálykirándulások a tanulók egészséges életszemléletét hivatottak kialakítani, valamennyi nevelési alkalom munkánkban.

Balesetmegelőzés, egészségvédelem: Intézményünkben minden tanév első két osztályfőnöki óráját a munka- és balesetvédelem jegyében tartjuk, s a házirendet beszéljük meg. Ezt megelőzi a tanévnyitó tanácskozáson elhangzó munka-, tűz- és balesetvédelmi oktatás, amelyen minden dolgozó kötelezően részt vesz. A tűzvédelmi oktatást gyakorlati bemutató kíséri, s a riadóterv alapján évente tűzriadót tartunk.

A balesetmegelőzési tevékenység folyamatos, a szünetekben nevelői ügyelet működik tanulók segítségével, az intézményvezetés részéről napi ellenőrzés van.

A tanulók figyelmét felhívjuk a balesetveszélyes játékok következményeire, a baleseti veszélyforrásokra. Az intézményben történt balesetokról a jogszabályi előírásoknak megfelelően baleseti jegyzőkönyvet veszünk fel, az esetet kivizsgáljuk a tanulságokat levonjuk.

A gyermekek megbetegedését megelőzendő, egészségük védelmében rendszeresen felhívjuk a figyelmet a réteges öltözködés előnyeire, a dohányzás ártalmaira. Intézményünk dohányzásmentes, sem a pedagógusok, sem a technikai személyzet nem dohányzik.

Az iskolában járó krónikus asztmás betegségben vagy más gyógyszeres kezelésre szoruló diák ellátását, a felnőtt beavatkozási lehetőségét és korlátait a szülő a gyermek tanítójával megbeszéli. Intézményünkben tanuló mozgáskorlátozott diákot mind az osztály, mind az iskolaközösség befogadja, segíti. A tanulótársak felváltva ügyeletet adnak mellé.

Az iskola kapcsolatai: Az intézményvezetés kapcsolatot tart fenn az iskolaorvossal, rendőrséggel, a vöröskereszttel, s a szülőkkel történő kapcsolattartás kulcsemberei az osztálytanítók és osztályfőnökök. Az iskolavédőnő segítségével rendszeresen átvizsgáljuk tanulóink haját, s az ÁNTSZ segítségével a tanuló szülője a kezelést elvégzi, s a gyermek mindaddig nem jön közösségbe, míg a probléma meg nem szűnt, s ezt igazolással dokumentálja.

II.5.2.2. Alapelvek

A jó egészség alapvető forrása a társadalmi, gazdasági és egyéni fejlődésnek, és fontos dimenziója az élet minőségének. Az egészség azáltal keletkezik, hogy az ember törődik saját magával és másokkal, hogy képes döntéseket hozni és életkörülményeit kézben tartani, továbbá azáltal, hogy a társadalom, amelyben él, olyan feltételeket teremt, amelyek lehetővé teszik az egészség elérését valamennyi tagja számára. Az iskolának minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését; személyi és tárgyi környezetével segítenie kell azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek egészségi állapotát javítják.

II.5.2.3. Pedagógiai hitvallás, célmeghatározás

Az egészségnevelés rövid távú céljai:

Olyan egészségmagatartás kialakítása a tanulóknál, amely az alábbi pillérekre nyugszik:

- Személyi higiéné: a test tisztántartása, a bőr szerepe; szexuálhigiéné; mentálhigiéné; lelki egészségvédelem.
- Egészséges táplálkozás: élettani alapismeretek (anyagcsere); élelmi anyagok, tápanyagok; energia, tápanyagszükséglet; táplálékpiramis; egészséges táplálkozás; helytelen táplálkozási szokások.
- Több mozgás: a mozgás, aktivitás jelentősége az ember életében; a mozgáshiány okozta problémák, az inaktív életmód következményei.
- Stressztűrés, stresszkezelés: a stressz jelentősége, hatása az emberi szervezetre; a pozitív és negatív hatások feldolgozása, elhárítása.
- Balesetmegelőzés: otthoni balesetek, iskolában előforduló balesetek, az utcán és a közösségekben megjelenő veszélyforrások.

- Szexualitás: szexuális viselkedés; biológiai reprodukció; születésszabályozás, fogamzásgátlás, terhesség, növekedés, fejlődés, szexuális felelősség, nemi úton terjedő betegségek.
- „Nem!” a dohányzásra: a hozzászokás veszélye, akarati tényezők, motiváció, környezetünk iránti felelősségérzet.
- „Nem!” az alkoholfogyasztásra: a szervezet reakciói, a szervrendszerek megváltozott működése; a személyiség átalakulása, hatása a szűkebb és tágabb társadalmi környezetre.
- Drogtagadás: leépülés, a személyiség megváltozása, elvonási tünetek, tolerancia; egyéni és társadalmi problémák; szenvedélybetegségek.
- Időben orvoshoz fordulás: preventív szemlélet jelentősége; szűrővizsgálatok fontossága, lényege.

Az egészségnevelés általános (hosszú távú) céljai:

- Egységes preventív szemlélet kialakítása: egészséget támogató életmód gyakorlása, környezeti károsító tényezők lehetőség szerinti kiiktatása, a betegség megelőzése.
- Az esélyegyenlőség elvének a mindennapi élet szinterein az egészség, az egészségfejlesztés tekintetében való érvényesítése.
- A mozgásgazdag életmód, a testedzés szerves szükségletté váljon, a sportolás közösségi és társadalmi programként általánosan elfogadott legyen.
- A család mellett az iskola váljék az egészségfejlesztés kiemelkedő színterévé.
- Az iskoláskorú gyermekek helyes egészségmagatartásának kialakítása.
- Az iskola atmoszférája és tárgyi környezete legyen alkalmas az egészségbarát életformákat támogató üzenetek befogadására és továbbadására.
- Mentális betegségek megelőzése, a tanulók lelki egészségi állapotának, és életminőségének javítása, az egészségtudat fejlesztése, a lelki egészségnek, mint értéknek a felmutatása.
- Drogtagadás, az egészségre káros szokások mellőzésének segítése, erősítése.
- Pozitív döntéshozás: a „nemet mondani problémahelyzetekre” elősegítése.
- A közösségi akciók erősítése az egészségfejlesztés, a jobb egészségi állapot elérése érdekében
- Az egyéni képességek fejlesztése, az egyén saját egészsége és környezete feletti fokozottabb ellenőrzés gyakorlása és az egészség szempontjából kedvező alternatívák választása terén.

II.5.2.4. Feladatok

A helyes egészségmagatartás kialakítása érdekében az iskola feladata:

- Készítsük fel a gyerekeket arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani.
- A sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást alakítsunk ki.
- A környezet – elsősorban az iskola, a háztartás, a közlekedés, a veszélyes anyagok – leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit ismertessük.
- Készítsünk fel veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.
- Készítsünk fel az önálló gyalogos és tömegközlekedésre, az utasbalesetek elkerülésének módjaira.
- Nyújtsunk támogatást a káros függőséghez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol-és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében.
- Foglalkozzunk a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel.
- Fordítsunk figyelmet a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre
- Az iskolai környezet által biztosítsuk a tanulók egészséges testi, lelki, szociális fejlődését
- Az iskolavédőnő segítségével rendszeresen átvizsgáljuk tanulóink haját, felvilágosító tájékoztatást tart.
- Évi két alkalommal fogászati rendelésre visszük tanulóinkat.
- A mindennapos testedzést építsük be a tanrendbe.
- Sportorvos tájékoztatója segítse az egészséges életmódra nevelést.
- Iskolapszichológussal kerekasztal beszélgetést szervezzünk.
- A rendőrkapitányság segítségével felvilágosító ankétokat tartunk, valamennyi osztályfőnök a tanév indításakor és zárásakor balesetvédelmi oktatást tart.
- A szakrendelés védőnője a tanulók életkorához alkalmazkodva felvilágosító tájékoztatást ad.
- Videós anyag megtekintése után kerekasztal beszélgetés.
- Diszko balesetek okairól rendőrségi tájékoztató.
- Az egészségneveléshez kapcsolódó jeles napokat megünnepeljük.
- Bekapcsolódunk országos versenyekbe, vetélkedőkbe.

II.5.3. A program megvalósításához szükséges erőforrások

Anyagi: a felmerülő igények és az iskola anyagi lehetőségeinek figyelembevételével, esetleges pályázati erőforrások igénybevételével valósulnak meg a programok.

Humán:

- iskolai alkalmazásban: programfelelős; DÖK vezető; segítő pedagógus (a megvalósítókat tanév elején az iskolavezetés jelöli ki az éves munkatervben).

- nem pedagógus: ÁNTSZ, iskolaorvos, iskolavédőnő, polgármesteri hivatal, gyámügy rendőrség (a programfelelős kéri fel az iskolai alkalmazáson kívüli segítőket a megvalósuló program jellegétől függően).

II.5.4. A program értékelése

Az ellenőrzés, értékelés a célkitűzés megvalósításának felülvizsgálatát jelenti. Célszerű a programokat legalább évenként értékelni, a megvalósítás arányát is vizsgálni. Az értékelés eredménye újabb információt ad a programról. Követhetővé válik, mi az, amit meg lehetett valósítani, melyek voltak a sikeres tevékenységek. Ezek alapján módosítható a célkitűzés, megváltozhatnak, eltolódhatnak a hangsúlyok. Célszerű egy újabb állapotfelmérést is végezni, majd a fenti információk alapján intézkedési tervet készíteni a következő évek egészségnevelési munkájához.

II.6. Elsősegély nyújtási ismeretek

Az elsősegély nyújtási alapismeretek elsajátítása tanítási órákon (osztályfőnöki, biológia, technika, kémia, testnevelés, osztályfőnöki) és a tanórákon kívüli egyéni vagy csoportos, a tanulók fejlődését szolgáló pedagógiai tartalmú foglalkozásokon) valósul meg.

Az elsősegélynyújtás célja a hirtelen egészségkárosodás megállapítása vagy feltartóztatása. Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja a hasznos ismeretek nyújtása a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokról, az egészség megbecsülésére és megőrzésére való nevelés, a felelősségteljes és szabálykövető magatartás kialakulásának megalapozása, ezen túl a tanuló saját kompetenciái ismeretében merjen és hatékonyan tudjon „éles” helyzetben is segítséget nyújtani a rászorulóknak.

Az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításának formái:

a) elméleti ismeretek elsajátítása

- természetismeret tanítási órán: baktériumok, gombák, étkezési eredetű betegségek, élősködők az emberen és a lakásban;
- osztályfőnöki órán: általános tudnivalók az elsősegélynyújtásról, fontossága, értesítendő telefonszámok, interaktív elsősegély-oktatás általános iskolásoknak;
- biológia tanítási órán: az elsősegélynyújtás folyamata, formái;
- kémia tanítási órán: égés, mérgezések elsősegély-nyújtási ismeretei;
- fizika tanítási órán: elsősegélynyújtás elektromos baleset esetén;
- technika tanítási órán: veszélyes anyagok elsősegély - nyújtási tudnivalói a háztartásban, ételmérgezések elsősegély-nyújtási tudnivalói, az egészségre ártalmas természeti eredetű veszélyforrások elsősegély-nyújtási tudnivalói, teendők a károsodás elhárítása érdekében, ill. károsodás esetén;
- testnevelés tanítási órán: a csontrendszer sérüléseinek elsősegély-nyújtási tudnivalói, kimentés vízből;

b) gyakorlati ismeretek elsajátítása

- természetismeret és biológia tanítási órán: sebkezelés, mesterséges légzés, szívmasszázs, kullancs és rovarcsípések kezelése
- 6. évfolyamon: veszélyes anyagok és kerülésük a háztartásban (kozmetikai anyagok, tisztítószerek, oldószerek, festékek, növényvédő szerek, irtószerek, műszaki célú vegyi anyagok és az ezekkel kapcsolatos biztonsági szabályok);

- 6. évfolyamon: ételmérgezések elsősegélynyújtási tudnivalói (baktériumok, gombák, étkezési eredetű betegségek, hulladékszelektálás, tárolás a fertőzések elkerülése érdekében, ételmérgezések fajtái és megelőzésük, elsősegély-nyújtási tudnivalói);
- 6. évfolyamon: az egészségre ártalmas természeti eredetű veszélyforrások (napszúrás, leégés, kiszáradás, túlhevülés, kihűlés, villámcsapás, kullancs-és rovarcsípések, fertőzések, élősködők az emberen és a lakásban, a veszéllyel járó helyzetek és a veszélyek felismerése, teendők a károsodás elhárítása érdekében, ill. károsodás esetén);
- 7. évfolyamon: sebkezelés;
- 8. évfolyamon: mesterséges légzés, szívmasszázs;
- testnevelés tanítási órán a 7. és 8. évfolyamon: a csontrendszer sérülései (csont-törés, repedés megállapítása, teendők nyílt törés esetén, ízületek sérülései, ficam, rándulás, elsősegélynyújtás a mentők megérkezéséig);

délutáni csoportfoglalkozásokon, az 1-6. évfolyamon:

- elsősegélynyújtási alapismeretek ismétlése játékos feladatokkal;
- elsősegélynyújtással kapcsolatos tesztlapok, vetélkedők, versenyek;
- történetekkel illusztrált előadások, filmek az elsősegélynyújtásról.

II.7. Környezeti nevelési program

II.7.1. Jogszabályi környezet

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012.(VI.8.) Korm. rendelet
- a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet
- a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet

Tekintettel kell lenni még az alábbi szabályozókra:

- Környezetvédelmi tv. 1995.LIII. 54.§,
- Természetvédelmi tv. 1996.LIII.54.§,
- 2012. évi CLXXXV. törvény a hulladékról

II.7.2. A Szikszai György Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde környezeti nevelési programja

II.7.2.1. Helyzetelemzés

Személyi feltételek: Az intézményben a környezeti nevelési tevékenység személyi feltételei biztosítottak, mivel valamennyien pedagógiai végzettséggel rendelkezünk. Mind a tantestület, mind az iskola valamennyi dolgozója elkötelezett a környezeti nevelés irányában, ezt a munkakörülményeink is igazolják.

Tárgyi feltételek: A környezeti nevelés tárgyi feltételei az iskolában maximálisan biztosítottak. Az épületegyüttes két gyér forgalmú út mentén csodálatos parkkal övezett kertben van. Az ápolt növényzet, a téli kert, a virágok, a világos, esztétikus tantermek önmagukban nevelési tényezők, melyek a hangulatra is hatással vannak. A tantermek mérete, berendezése az életkori sajátosságoknak és a létszámoknak megfelelő, a természetes megvilágítás és a szellőztetés biztosított. A termek padozata parketta, linóleum, hideg idő esetén központi fűtésű radiátor illetve gázkonvektorok biztosítják a megfelelő hőmérsékletet. A mesterséges megvilágítás az előírt normáknak megfelelő.

A testnevelés órákat két tornaszobában tartjuk (esős időben vagy fűtési szezonban) az atlétikus mozgásra, sport-játék tevékenységre a sportpályán kerül sor. Itt zajlanak a tömegsport foglalkozások a labdajátékok is. Az öltözők tiszták, méretben megfelelőek a személyi higiéné iskolai feltételei biztosítottak. (WC-k, tusolók, ivóutak a folyosókon és a szabadban, kézmosók stb.).

A közétkeztetés tárgyi feltételei a 2004-2005-ös tanévtől ideálisnak mondhatók. Szép, esztétikus, tiszta, éttermi színvonalú ebédlő, a szabványoknak megfelelő melegítő konyha áll rendelkezésre. Az étkezés előtti kézmosás a helyszínen biztosított. A napközis diákok minden étkezéskor az ebédlőben vannak (tízórai, ebéd, uzsonna). A nem napközis diákok uzsonnaszünetben nevelői felügyelet mellett abban az osztályteremben fogyasztják el tízóraijukat, amelyben órájuk volt.

Az étkezés kulturált körülményei biztosítják az étkezések rendszerességnek mennyiségének, minőségének helyes kialakítását. Az intézményben egy italautomata működik, amely csak egészséges táplálkozási étrendnek megfelelő ízesített tejszínt, gyümölcsitalokat szolgáltat.

Tartalmi munka: A tanulók és környezetük egészséges életmóddal kapcsolatos, környezeti neveléssel összefüggő szokásai változóak. Mivel igen sokan rossz lakásviszonyok, nehéz körülmények között élnek, anyagi kondícióik szerények, olykor alapvető elvárásokkal is az intézményes nevelés keretei között találkozhatnak (napi mosakodás, étkezés előtti kézmosás, kulturált WC használat, fogmosás, stb.) .

Az környezeti nevelés szinterei:

1.
tanórai

2.
tanórán kívüli

iskolai szervezés

iskolán kívüli
szervezés

A tanórákon a biológia, kémia, osztályfőnöki, környezetismeret, természetismeret, földrajz a tananyag adta lehetőségeket használjuk ki. A hon- és népismeret tantárgy egyik tankönyve Makó városról szóló helytörténeti kiadvány, ami szűkebb környezetünk alapos megismerését és megszerettetését is szolgálja. Környezeti nevelési tevékenységünk a tanórákon kívüli alkalmakon is megfelelő hangsúlyt kap.

A tanulók munkarendjét a köznevelési törvény szabályozza. Mind a szellemi terhelés, mind a testi nevelés törvény által megszabott időkereteit betartjuk. A testmozgás változatosságát mutatja, hogy diákjaink nemcsak testnevelés órákon, tömegsport foglalkozásokon vesznek részt, de számukra tánc, népi gyermekjáték, udvari játszótér, napközis sportjáték foglalkozás, tanulmányi séta biztosítja a szabad levegőn való mozgást, az egészséges terhelést.

Iskolánkban a GYIV felelős egyben a földrajz tanár, koordinációjával a 7., 8. osztályosoknak bemutatjuk az egészségkárosító hatások következményeit (videósorozat), a látottakat kerekasztal beszélgetések követik.

Diákjaink részére az iskolai ünnepeket a Református Templomban tartjuk. A felemelő hangulatú körülmény révén karban tarthatjuk lelki egészségünket, a templomi ünnepek egyházi alkalmak, a szeretetvendégségek megfelelő alkalmak erre.

Évente részt veszünk különböző vetélkedőkön, a baleset-megelőzési vetélkedőkön rendszeresen eredményesen szereplünk.

A nyári táborozások, a kirándulási terv alapján szervezett osztálykirándulások a tanulók egészséges életszemléletét hivatottak kialakítani, valamennyi nevelési alkalom munkánkban.

Balesetmegelőzés, egészségvédelem: Intézményünkben minden tanév első két osztályfőnöki óráját a munka- és balesetvédelem jegyében tartjuk, s a házirendet beszéljük meg. Ezt megelőzi a tanévnyitó tanácskozáson elhangzó munka-, tűz- és balesetvédelmi oktatás, amelyen minden dolgozó kötelezően részt vesz. A tűzvédelmi oktatást gyakorlati bemutató kíséri, s a riadóterv alapján évente tűzriadót tartunk.

A balesetmegelőzési tevékenység folyamatos, a szünetekben nevelői ügyelet működik tanulók segítségével, az intézményvezetés részéről napi ellenőrzés van.

A tanulók figyelmét felhívjuk a balesetveszélyes játékok következményeire, a baleseti veszélyforrásokra. Az intézményben történt balesetekről a jogszabályi előírásoknak megfelelően baleseti jegyzőkönyvet veszünk fel, az esetet kivizsgáljuk a tanulságokat levonjuk.

A gyermekek megbetegedését megelőzendő, egészségük védelmében rendszeresen felhívjuk a figyelmet a réteges öltözködés előnyeire, a dohányzás ártalmaira. Intézményünk dohányzásmentes, sem a pedagógusok, sem a technikai személyzet nem dohányzik.

Az iskola kapcsolatai: Az intézményvezetés kapcsolatot tart fenn a Makó-Térségi Víziközmű Kft-vel, polgármesteri hivattal, rendőrséggel, a vöröskereszttel, s a szülőkkel történő kapcsolattartás kulcsemberei az osztálytanítók és osztályfőnökök.

II.7.2.2. Alapelvek

A környezet:

- az emberiség közös öröksége,
- minőségének megőrzése és javítása közös és egyéni kötelesség,
- az egészségvédelem és az ökológiai egyensúly fenntartásának része,
- védelméhez minden ember képes hozzájárulni,
- részét képező erőforrásokat előrelátóan és ésszerűen szabad csak felhasználni.

II.7.2.3. Pedagógiai hitvallás, célmeghatározás

A környezeti nevelés rövid távú céljai:

- Integrált tantárgyak: környezetismeret 4.osztályban, természetismeret az 5-6. osztályban.
- Osztályfőnöki órák témái közé való beemelés.
- Tantárgyi tartalmak és követelmények (tanmenetben jelölni).

- Környezethez illeszkedő tanulásszervezési módok kialakítása (tanulmányi kirándulás, témanap, múzeumi, állatkerti, oktatófarmra szervezett órák, az alsós évfolyamok Bogárzó, Rákos tanyavilágában szülői segítséggel az állatok gondozását, életét tanulmányozzák).
- Olyan cselekedtető módszerek alkalmazása, amelyek elősegítik a tanuló együttműködő, kooperatív tanulását, a problémamegoldásban való közös közreműködését. Szakítás a passzív befogadással.
- Olyan taneszközök választása, amelyek megfelelnek a fenntarthatóság pedagógiájának (újrapapír füzetek, tartós tankönyvek).
- Takarékoskodás a vízzel, villannyal, gázzal.
- Az iskola tisztaságának javítása, a szemét mennyiségének csökkentése.
- A környezetvédelmi jeles napok megünneplése (Föld Napja és a Víz Világnapja alkalmából kiállítást szervezünk).
- Bekapcsolódás megyei, országos természetismereti vetélkedőkbe versenyekbe
- A Mafla újságban (Makói Fiatalok Lapja) publikáljuk tevékenységünket, rajzpályázatokon veszünk részt.
- Egészségvédő és környezetvédő szokások kialakítása:
- A ballagó 8-osok faültetéssel állítanak az osztálynak emléket és növelik diákjaink környezet iránti elkötelezettségét.
- Madáretetőt készítünk.
- Környezetvédelmi akciók szervezése, például: játszótér karbantartása, tiszta, rendes osztály akció stb.
- Ősszel és tavasszal a diákönkormányzat szervezésében hulladékgyűjtést szervezünk, a befolyt összeget versenyekre, tanulók jutalmazására fordítjuk.
- Nyári táborok, iskolai kirándulások:
 - * ellátogatunk kisebb-nagyobb gyerekcsoportokkal nemzeti parkokba, természetvédelmi területekre, vadasparkokba, botanikus kertekbe, múzeumokba,
 - * az alsó tagozatos diákok évente ellátogatnak a szegedi vadasparkba, Szarvasra a botanikus kertbe, a felsősök tanulmányi kirándulások alkalmával, megnézik a szennyvíztisztító működését, ellátogatnak a víztoronyba,
 - * bekapcsolódás a települési környezet szépítésébe, részt veszünk a Polgármesteri Hivatal által hirdetett városszépítő programba.

A környezeti nevelés általános (hosszú távú) céljai:

- Elősegíteni a környezettudatos magatartás és életvitel kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntarthatóságát.
- Kialakítani a környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartást, egyéni és közösségi szinten egyaránt, mely váljon a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelvvé.
- Érzékennyé tenni a környezet állapota iránt.
- Bekapcsolni a közvetlen környezet értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.
- Meghatározóvá tenni életmódjukban a természet tiszteletét, a felelősség vállalását.
- Meghatározóvá tenni a környezeti károk megelőzésére való törekvést.
- Képesé tenni, hogy személyes tapasztalatai alapján együtt tudjon működni a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
- Elismertetni, hogy közös és egyéni kötelesség.
- Az emberiség közös öröksége; a környezet minőségének fenntartása és javítása.
- Az általános emberi egészségvédelem.
- Az ökológiai egyensúly fenntartása.
- A természeti erőforrások előrelátó és ésszerű felhasználása.
- Minden egyes ember hozzájárulása a környezet védelméhez.
- Képesé válni az élethosszig tartó tanulásra.
- Rendszerszemléletre nevelés.
- A létminőséghez tartozó viselkedési normák és formák kialakítása.
- A természet, az élet, a biológiai sokféleség jelentőségének megértése.
- A pedagógusok a felnőtt dolgozók és a szülők személyes példájukkal legyenek a környezettudatos életvitel hiteles terjesztői.
- Legyenek a tanulók szülőföldjük, környezetük védelmezői.
- A fogyasztói kultúra fejlesztése, tudatos kritikus fogyasztói magatartás fejlesztése a tanulóknál.
- Sajátítsák el tanulóink a fogyasztóvédelemmel összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására.

II.7.2.4. Feladatok

A természeti, az épített, a társadalmi környezet, az emberiség jövőjének fenntarthatósága érdekében szükséges feladataink:

- „Ismerd meg városunkat” címmel városnéző sétákat szervezünk, feltérképezzük a város nevezetességeit, kutatást végzünk a város hírességeinek életéről, munkásságáról.
- Drog-prevenációs programot szervezünk.
- A Föld Napja, a Víz Világnapja, Madarak, Fák Napja alkalmából kiállítást és kirándulást szervezünk. A kirándulások során törekszünk megismerni hazánk természetvédelmi tájait.
- A tanmenetekben rejlő környezeti nevelési tartalmakat a tananyag tanítása során kiemelten kezeljük. Matematika és fizika órákon a szöveges feladatok a mérések és mértékegységek felhasználásával környezetkímélő magatartás kialakítását segítik. Földrajz és történelem órákon a világ népességének eltérő fogyasztói szokásait ismertetjük. Kémia és biológia órákon a vegyszerek, kozmetikumok használatára, biztonságos kezelésére hívjuk fel a figyelmet. Magyar órákon a reklám kommunikációs veszélyeire figyelmeztetünk. (szövegelemzés). Informatika órákon hívjuk fel a figyelmet az internetes vásárlás veszélyeire.
- Szaktárgyi versenyeken indulunk, vetélkedőket szervezünk.
- Az iskola külső és belső környezetét személtmentessé tesszük. Évente kétszer hulladékgyűjtési akciót szervezünk.
- Madáretetőt készítünk, az állatok gondozását önkéntes alapon diákjaink végzik.
- A ballagó 8-osok faültetéssel búcsúznak iskolájuktól.
- Évente látogatást teszünk a Makó-Térségi Víziközmű Kft. Szennyvíztisztítójánál, a Regionális Hulladékfeldolgozó Vállalatnál, és a víztorony látogatását is tervezzük.
- A tantestület részt vesz a környezeti neveléssel kapcsolatos továbbképzéseken.
- - Több osztályfőnöki órán a vásárlási szokásokról, a táplálkozási módokról a lelki és testi egészség összefüggéséről beszélgetünk, a helyes fogyasztói magatartás kialakítását segítjük.
- Tanórán kívül, piaci sétákon, boltok látogatásakor példával illusztráljuk az elméletet.

A helyes fogyasztói magatartás kialakítására a következő módszereket alkalmazzuk:

- interjúk, felmérések az emberek vásárlási szokásairól,
- riportkészítés eladókkal, vásárlókkal,
- a családok vásárlási szokásainak megbeszélése,
- reklámfigyelés – kritika,
- kapcsolattartás külső segítő partnerekkel.

II.7.3. A program megvalósításához szükséges erőforrások

Anyagi: a felmerülő igények és az iskola anyagi lehetőségeinek figyelembevételével, esetleges pályázati erőforrások igénybevételével valósulnak meg a programok.

Humán:

- iskolai alkalmazásban: programfelelős; DÖK vezető; segítő pedagógus (a megvalósítók tanév elején az iskolavezetés jelöli ki az éves munkatervben).

- nem pedagógus: az iskola technikai dolgozói, ügyviteli alkalmazottak, Makó-Térségi Víziközmű Kft., polgármesteri hivatal, MÉH vállalat, Regionális Hulladékfeldolgozó Vállalat (a programfelelős kéri fel az iskolai alkalmazáson kívüli segítőköt a megvalósuló program jellegétől függően).

II.7.4. A program értékelése

Az ellenőrzés, értékelés a célkitűzés megvalósításának felülvizsgálatát jelenti. Célszerű a programokat legalább évenként értékelni, a megvalósítás arányát is vizsgálni. Az értékelés eredménye újabb információt ad a programról. Követhetővé válik, mi az, amit meg lehetett valósítani, melyek voltak a sikeres tevékenységek. Ezek alapján módosítható a célkitűzés, megváltozhatnak, eltolódhatnak a hangsúlyok. Célszerű egy újabb állapotfelmérést is végezni, majd a fenti információk alapján intézkedési tervet készíteni a következő évek környezeti nevelési munkájához.

II.8. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül. A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata. A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása: az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.

A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében: a tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm – a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró – személyiségének lassú átalakulásától az autonóm – önmagát értékelni és irányítani képes – személyiséggé válásig.

Az önkormányzás képességének kialakítása: a tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréseért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.

A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése: a tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezés és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása: a tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

A szociális kompetenciák célirányos fejlesztése: a projekt módszer, a kooperatív technikák nagyobb arányú alkalmazása a tanulók társas kapcsolataira is hatást gyakorol. Segíti a mind teljesebb önállóság elérését, ezáltal biztosítva a sajátos nevelési igényű tanulók társadalomba való mind teljesebb beilleszkedését.

Feladatellátási helyünk rendszeresen (félévente) tart nevelőtestületi közösségfejlesztő napokat, melyeket az előre kidolgozott tervek szerint valósítunk meg, a megvalósítás sikerét értékeljük és dokumentáljuk.

A nevelőtestületi közösségfejlesztő napokat az ILMT alapú komplex intézményfejlesztésünk fő célkitűzéseire igazodóan valósítjuk meg (pl. a nevelőtestületi napok keretében áttekintjük és egyeztetjük fejlesztési elképzeléseinket).

Nevelőtestületi együttműködést fejlesztő gyakorlatokat alkalmazunk, hálózati tanulási formákat vezetünk be a mindennapi gyakorlatba (például hospitálás, esetmegbeszélések).

Feladatellátási helyeink rendszeresen (tanévente két alkalommal) szerveznek a családokkal, szülőkkel való partneri kapcsolat kialakítását, erősítését célzó családi napokat, melyek megtervezéséért, megvalósításáért az ILMT alapú partnerkapcsolati fejlesztés koordinátora felel.

Pedagógusaink rendszeresen részt vesznek óvodai, illetve alap- és középfokú feladatellátási helyek részvételével megrendezésre kerülő szakmai fórumokon, műhelymunkákon.

Fellépünk minden diszkrimináció ellen, amely iskolánk tanulóit érinti. Segítünk egymásnak úgy közreműködni, hogy közben mindannyiunk véleményét tiszteletben tartjuk.

A közösségfejlesztés színterei tanulóink számára: szaktárgyi és osztályfőnöki órák; tanórán kívüli foglalkozások; diákönkormányzati munka; egyéb szabadidős tevékenységek.

Tömegsport: intézményünkben minden tanuló részt vehet a tömegsport foglalkozásokon, így a testnevelés órákkal együtt biztosítjuk a tanulók mindennapi testedzését, valamint felkészítésüket a különféle sportágakban megrendezett iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

Hagyományőrző tevékenységek: minden tanév folyamán iskolai ünnepséget, megemlékezést tartunk: tanévnyitó- és záró istentisztelet, október 6., október 23., a reformáció ünnepe, karácsony, húsvét, pünkösd, március 15., ballagás. A szeretetvendégségek, a templomi ünnepségek hangulata, a hely méltósága megannyi lehetőség a beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő gyerekek nevelésében. A **Családi nap** tevékenységünk hagyománnyá tételével hangsúlyosabbá vált a szülőkkel való kapcsolattartás. A programelemek tervezésekor, előkészítésekor, megvalósításakor aktív szülői szerepvállalásra számítunk, szélesebb társadalmi közösség megszólítása a célunk.

Tanulmányi kirándulások: az iskola nevelői a tantervi követelmények teljesülése, a nevelő-oktató munka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szerveznek. A tanulmányi kiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Szabadidős foglalkozások: a szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére a nevelőtestület igyekszik a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdélutánok, táncos rendezvények stb.). a szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. **„Horizont Hónapok a Holnapért” (TÁMOP-3.3.8-12/2-2012-0063 projekt):** az esélyegyenlőségi alapú fejlesztések támogatására nyert pályázati forrásból elindított tanórán kívüli programok (Filmklub, Fizika-szakkör, Beszélgető-kör) egyéb foglalkozásként való folytatása segíti a fiatalok közösséggé szerveződését. Ezeken a programokon már elballagott, középiskolás, volt tanítványaink is részt vesznek, így az évfolyamokon átívelő barátságok erősödnek, és az általános iskola – középiskola közötti átmenet is gördülékenyebbé válik.

Iskolai könyvtár: a tanulók egyéni tanulását, önképzését, könyvtárhasználatban való jártasságát a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti. Az olvasóvá nevelés fontos eszköze – ez a későbbiekben a könyvek közti eligazodást, a tájékozódás igényét alakítja ki.

II.8.1. A személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi rendszer és szervezeti formák

Pedagógiai programunk rendszerképző eleme a „humanizáció” elve, vagyis a gyermekek számára a nekik megfelelő nevelés-oktatás (személyiségfejlődés) biztosítása, ebben az esélyek közelítése, konstruktív magatartás- és tevékenységformák által, illetve a személyiség ösztönző tényezőinek fejlesztésével.

Pedagógiai rendszerünkben hangsúlyos az egyénre irányuló figyelem, melyet a szeretet, az elfogadás, a felelősségvállalás, a differenciált fejlesztés, az értékkeresés, stb., és ennek megfelelően a tevékenységi lehetőség gazdagsága jellemez.

Ennek az irányultságnak alapvető célja, a személyiségnek olyan sajátosságok, értékek felé segítése, mint

- a tudás (ismeretek, jártasságok, készségek, képességek, szokások),
- a tanulni tudás (tanulási képesség, tanulási technikák),
- az életterv, ambíció, önismeret, optimizmus, önmenedzselés, magabiztosság, autonómia-igény,
- a szorgalom, akarat, jellem, az önkifejezés képességei,
- a testi, lelki egészség,

A másik póluson a szocializáció, a szociális intelligencia fejlesztése kap prioritást, mint a társadalmi, közösségi lét feltétele. Itt olyan sajátosságok, értékek irányába történik a fejlesztés, mint

- kommunikációs készség,
- együttműködés, segítőkészség,
- kapcsolatteremtő képesség,
- konfliktuskezelés,
- tolerancia-elfogadó viszonyulás, empátia,
- önzetlenség,
- boldogság,
- megfontoltság,
- mások megismerésére törekvés, mások helyes megítélése,
- becsületesség, normatartás, belső kontrollosság, stb.

II.8.2. A tanulói személyiség fejlesztésének legfontosabb színtere a tanítási-tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra valamint az egyéb (tanítási órán kívüli) tevékenységek

A gyermekek a tanítási órákon, a tanórán kívüli foglalkozásokon, az osztályfőnöki és az egyéb foglalkozásokon [= tanórákon kívüli egyéni vagy csoportos, pedagógiai tartalmú foglalkozásokon, amelyek a tanulók fejlődését szolgálják]

- mindig kapjanak lehetőséget és ösztönzést a pozitív irányú változásra, az általuk elfogadott normáknak megfelelő cselekvésre, tevékenységre, tudásuk produkálására, minél több kompetencia-körben (kognitív, technikai, szociális, ökológiai, én-kompetencia),

- kapjanak lehetőséget tehetségük kibontakoztatására, az egyéni ütemű fejlődésre, s váljanak nyilvánvalóvá értékeik,

- élvezzenek nagyobb szabadságfokot, bizalmat, szeretetet

- legyenek stabil kötődéseik, kapcsolataik.

A személyiség ösztönző tényezőinek (szokások, életterv, meggyőződés, jellem) fejlesztése a konstruktív magatartás és tevékenységformák gyakorlása által jelentheti az egész életre ható sajátosságcsoport kialakulását, rögzülését. Ennek alapja a tanulók tevékenysége. A fejlődés az impulzív, a tekintélyi, a szociális szabályozáson át vezet az autonóm vezérlésű szabályozásig, vagyis a konstruktív életvezetésig. Ezt a szabályozó szerepet a nevelési tényezők biztosítják (szülők, pedagógusok, más felnőttek, kortársak, feladatok, interakciók, közvetett és közvetlen hatások).

Pedagógiai rendszerünk a gyermek számára is a fejlődés, a siker lehetőségét kínálja. Tudjuk, hogy az iskolába lépésig kialakult fejlődésbeli különbségek háttérben több ok is előfordulhat (mentális fejlettség eltolódásai, az adottságbeli különbségek, a szociális környezet különbségei, stb.), s ezek a különbségek gyakran kiküszöbölhetetlenek. Vállaljuk azonban a pedagógiai feladatot, hogy az egyes gyermek fejlődési esélyeit közelíteni kell, ami messze nem ugyanazon fejlettségi fokot céloz meg, hanem az egyén adottságaival, képességeivel és egyéb lehetőségeivel megalapozott fejlődést. A NAT2020, a kerettantervre épülő helyi tanterveink lehetővé teszik az egyes gyermek fejlesztésében való gondolkodást is, tehát nem hat a „menetelés” kényszere, nem szükségszerű, hogy az egyéni adottságok negatív diszkriminációt eredményezzenek. Ez a szemlélet a különbségek egyik megnyilvánulásaként számol a tehetséggondozással is. Ezen a sávon nem az ismeretek mennyiségi többletét hangsúlyozzuk, nem is az elsajátítás tempóját, sokkal inkább az elsajátítás mélységében és a képességfejlesztésben elérhető többletet.

Nagyobb szerepet kívánunk szánni a külső, egyetemesebb mércével mért sikerek és az önmagához mért sikerek – erkölcsi, anyagi – elismerésének. Értékelési rendszerünk honorálja az egyén erőfeszítéseit, ugyanakkor az egyénre, csoportra, évfolyamra, iskolára vonatkozó objektív jelzéseinek az országos standardokkal való összehasonlítással olyan információkat közöl, amely orientálja szülői, gyermeki aspirációkat, értékelhetővé teszi a pedagógiai munka eredményeit, hatékonyságát, - egyénekenként és tantestületi szinten is.

Az iskola arra törekszik, hogy minden ellenható társadalmi tendencia ellenére megtalálja a megfelelő partnereket, amelyek közreműködnek, és hatékonyan segítik a személyiség fejlesztését. A szülők, a család szerepét a továbbiakban sem lesz képes átvállalni az oktatási rendszer. A hagyományossá vált kapcsolattartási formák hatékonyságának és minőségének emelésére kell törekednünk. Ezért fontos a rendszer működtetésében az osztályfőnök egyénisége, szakmai felkészültsége, hiszen a szülő, ugyanakkor a tanuló is nagyon sok esetben az osztályfőnöktől kapja az elsődleges információkat az iskoláról.

A személyiségfejlesztés teendői az alapfokú oktatás két szakaszában jelentkeznek:

- alsó tagozaton,
- felső tagozaton.

Kiemelt feladataink

a) a tanulók érzelmi, akarati jegyeinek gazdagítása, önismeretük fejlesztése terén

- az alsó tagozaton:
 - ✓ a motiváltság fejlesztése (megismerési vágy, alkotásvágy, teljesítményvágy, kíváncsiság, felfedezési vágy, játékszeretet, érdeklődés),
 - ✓ a képesség fejlesztése (tapasztalás, felismerés, megfigyelési képesség, megismerési képesség, írás és értő olvasás, beszéd és beszédértés, tanulási képesség);
- a felső tagozaton:
 - ✓ a motiváltság fejlesztése (tanulási kötelességtudat, továbbtanulási szándék, önfejlesztési igény),
 - ✓ a képesség fejlesztése (absztrahálás, problémamegoldás, viszonyítás, általánosítás, osztályozás, bizonyítási képesség, asszociálás).

b) a tanulók életvitelével, az egészséges életmódra, a pozitív életszemléletre neveléssel kapcsolatos személyiségjegyek gazdagítása terén

- az alsó tagozaton:
 - ✓ egészségvédő öntevékenység,
 - ✓ befogadóképesség, önkifejezési, önellátási képesség,

- ✓ természettudat kialakítása;

- felső tagozaton:

- ✓ egészségvédő öntevékenység önállósulása,

- ✓ önmegismerő, önértékelő, önfejlesztő képesség kialakítása (emberismeret, pálya-választás, tehetséggondozás),

- ✓ kreativitás, önkifejezés fejlesztése, befogadói képesség,

- ✓ valós énkép (önbizalom, önbecsülés), önállósulási és öntevékenységi vágy felkeltése,

- ✓ drogprevenció, egészségkárosító szokások elkerülése, tudatos egészségvédő viselkedés,

- ✓ a sport, mint aktív életforma elfogadása.

c) a magatartás- és a viselkedéskultúra személyiségjegyeinek gazdagítása terén

- alsó tagozaton:

- ✓ szociális hajlamok szokásainak kialakítása,

- ✓ segítség, együttműködés, versengés, siker- és kudarcfeldolgozás, alkalmazkodás;

- felső tagozaton:

- ✓ meggyőződés, az előítéletek legyőzése,

- ✓ empátia, tolerancia kialakítása,

- ✓ konfliktuskezelés, vitakészség (érvelés, meggyőzés) formálása.

II.9. A pedagógusok helyi intézményi feladatai

(2011. évi CXC tv. 35.pont 62-63.§)

Az intézmény teljes munkaidőben foglalkoztatott pedagógusának heti munkaideje 40 óra. A pedagógus napi munkaidő-beosztását a tanév munkarendje, tantárgyfelosztása és óra-, munkarendje határozza meg.

A pedagógus felelősséggel és önállóan végzi munkáját, közreműködik az iskola-közösség kialakításában és fejlesztésében. Alkotó módon részt vállal a nevelőtestület újszerű törekvéseiből, az iskola hagyományainak ápolásából.

A pedagógus munkaköri kötelességeinek tartalmát és kereteit iskolánk pedagógiai programja, szervezeti és működési szabályzata, házirendje, az iskolai munkaterv, a nevelőtestület határozatai, továbbá más szabályok alapján az igazgató útmutatásai, utasításai alkotják.

A pedagógus ismeri a pedagógia korszerű elméletét és gyakorlatát, ezeket nevelő-oktató munkájában alkotó módon alkalmazza. Szaktárgyaihoz, munkaköréhez kapcsolódóan öntevékenyen részt vállal a szertári állomány fejlesztésében.

A pedagógus a nevelő-oktató munkáját tervszerűen végzi. Önállóan tematikus, illetve éves tanmenetet készít. Ezeket véleményezésre szeptember 15-ig átadja a munkaközösség-vezetőnek. (Ha a tanterv vagy tankönyv nem változik, a bevált tanmenetet több éven át is használhatja. Párhuzamos osztályok számára közös tanmenet is készíthető, de saját példánnyal minden pedagógusnak rendelkeznie kell.)

A pedagógus az írásbeli dolgozatokat, a felmérő és témazáró dolgozatokat (feladatlapokat) legkésőbb 10 munkanapon belül kijavítja, illetve kijavíttatja. A felmérő dolgozatok írását egy héttel korábban közli a tanulókkal. A kötelező írásbeli házi feladatokat ellenőrzi, javítja vagy a tanulókkal javíttatja, és velük együtt értékeli. Az első négy évfolyamon az írásgyakorlatokat a következő órára javítja. A pedagógusnak a magyar tanítási órán íratott tollbamondásokat a helyesírást tekintve javítania kell.

A pedagógus munkájának szerves része az egészséges életmódra nevelés, a higiénés körülményekről való gondoskodás. Rendszeresen ellenőrzi a tanterem rendjét, tisztaságát.

A pedagógus részt vesz az iskola szülői értekezletein, fogadó órákat tart, a tanuló munkájáról, magatartásáról, szorgalmáról – szükség szerint – tájékoztatja az osztályfőnököt és a szülőket.

A pedagógus munkájának megkezdése előtt 15 perccel köteles megjelenni a foglalkozási helyen. A szervezeti és működési szabályzat és a házirend előírásai szerint ellátja az ügyeleti szolgálatot, a tanórán kívüli teendőket, a kijelölt helyettesítési rend szerint a helyettesítést, valamint a munkakörével járó adminisztrációs feladatokat.

A pedagógus bejelenti lakcímét az iskolatitkárnak, lakcímének változását és szabadságának idején a postai címét.

Amennyiben a pedagógus munkáját betegség vagy váratlan felmerült más ok miatt a megszokott időben nem tudja megkezdeni, az iskola igazgatóját időben előre értesíti. Távolmaradása esetén – a szakszerű helyettesítés érdekében – tanmenetét az értesítéssel egy időben az igazgató rendelkezésére bocsátja.

A pedagógusok kölcsönösen és folyamatosan tartják a kapcsolatot a szakjuknak megfelelő munkaközösséggel, részt vesznek tantervi programok módosításaiban és a tapasztalatok összegyűjtésében.

II.10. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

Az osztályfőnök pedagógus felelős vezetője az osztálya közösségének – az igazgató jelöli ki.

Az osztályfőnök a nevelőmunkáját tervszerűen végzi, ennek írásos dokumentuma az osztályfőnöki tanmenet, melyet véleményezésre szeptember 15-ig átad a munkaközösségvezetőnek.

Az osztályfőnök együttműködik az osztályban tanító szaktanárokkal (tanítókkal, napközis nevelőkkel, szakkörvezetőkkel), látogatja osztálya tanítási óráit és foglalkozásait, észrevételeit és az esetleges problémákat megbeszéli az érintett nevelőkkel. Szükség esetén – az igazgató hozzájárulásával – az osztályban tanító tanárokat és az érintett más pedagógusokat tanácskozássra hívja össze.

Az osztályfőnök vezeti az osztálya osztályozó értekezleteit, ezeken ismerteti és elemzi a tanulócsoporthelyzetét, neveltségi szintjét, tanulmányi munkáját, magatartását és szorgalmát.

Az osztályfőnök a tanulók személyiségének fejlesztése érdekében összehangolja az iskola és a család nevelőmunkáját. Ennek során

- az ellenőrző könyv (tájékoztató füzet) útján is tájékoztatja a szülőket a tanulók magatartásáról, tanulmányi munkájáról; ellenőrzi, hogy a szülők tudomásul vették-e az ellenőrző könyvbe (tájékoztató füzetbe) beírt értesítéseket, nevelői észrevételeket,
- osztálya szülői értekezletén és egyéb alkalmakkor beszámol az osztály neveltségi és tanulmányi helyzetéről, ismerteti a soron következő feladatokat,
- a szülői közösség elnökével együtt irányítja az osztály szülői közösségét.

Az osztályfőnök elvégzi az osztályfőnöki ügyviteli teendőket, rendszeres kapcsolatot tart az ifjúságvédelmi felelőssel, együttműködésük keretében kiemelt figyelmet fordít a hátrányos, illetve veszélyeztetett tanulóakra.

Az iskolai hagyományok ápolásának, az iskolában szervezett ünnepélyeknek és megemlékezéseknek közösségformáló hatását a tanulók aktív részvételével kívánjuk elérni. A közösségfejlesztő tevékenységek koordinálói az osztályfőnökök. A tanítási órák keretében meg nem valósítható osztály- vagy csoportfoglalkozásra, így különösen tanulmányi kirándulásra, környezeti nevelésre, kulturális és sportrendezvényre az éves munkaprogramban határozzuk meg a felhasználható időkeretet.

II.11. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok:

A gyermekvédelmi munka magába foglalja az iskolavezetés, az osztályfőnökök és valamennyi nevelő ifjúságvédelmi feladatait. Célja a gyerekek veszélyeztettségének a megelőzése, csökkentése, megszüntetése. A kívánatos az, ha a fenti sorrend az iskolai nevelőmunkában valóban érvényesül.

Az iskola általános gyermekvédelmi feladatot lát el a tanulók fejlődését szolgáló egyéni vagy csoportos pedagógiai tartalmú foglalkozásokkal, az iskolaorvosi (iskola védőnői) ellátással, a gyermekek étkeztetésével, a tanórák előtt és után biztosított felügyelettel.

Speciális gyermekvédelmi feladatai során megóvja a tanulókat a különböző veszélyektől, földeríti és nyilvántartja a veszélyeztetett gyerekeket, közreműködik a fejlődésüket gátló hatások megszüntetésében, elősegíti kiemelkedésüket a károsító környezetből. Kapcsolatot tart a hivatásos gyermekvédelmi szervekkel és intézményekkel (önkormányzat irodái, nevelési tanácsadó, jegyző, Gyermekjóléti Szolgálat, ifjúságvédelmi szervek.)

A feladatok megvalósításában első helyen az osztályfőnök és az egyéb, a tanulók számára 16 óráig tartó kötelező, a tanulók fejlődését szolgáló pedagógiai tartalmú csoportos foglalkozást vezető pedagógus áll. Ők irányítják a vezetésükre bízott osztályban, valamint az egyéb tanórán kívüli foglalkozási csoportban a pedagógusok gyermekvédelmi tevékenységét. Jelzik a bekövetkezett veszélyeztetettséget, javasolják a gyermek védelembe vételét. Segítik a szülőket a nevelési problémák megoldásában, és közreműködnek a veszélyeztető körülmények felszámolásában. Számon tartják az igazolatlan mulasztást, segítenek a szabadidő helyes eltöltésében, a pályaválasztásban. Különös gonddal foglalkoznak a nehezen nevelhető, magatartási problémákkal küzdő tanítványaikkal. Az iskola a tanulókat és szüleiket a tanév kezdetekor írásban tájékoztatja a gyermek-és ifjúság védelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős segíti az iskola pedagógusainak gyermekvédelmi munkáját. Feladatai:

- Mindazoknak a feladatoknak az iskolai koordinálása, amelyek az osztályfőnökökre, napközis nevelőkre hárulnak.

- Részt vesz a speciális gyermekvédelmi munka szervezésében, megvalósításában és ellenőrzésében.
- A tanulók, a szülők, a pedagógusok jelzése alapján felméri, és nyilvántartásba veszi a veszélyeztetett tanulókat, szükség esetén kezdeményezi, hogy az iskola igazgatója értesítse a gyermekjóléti szolgálatot.
- Segítséget nyújt az osztályfőnököknek, napközis nevelőknek a feladatok megvalósításához, az iskolában a tanulók és a szülők által jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatokat ellátó fontosabb intézmények (pl. gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó, drogambulancia, stb.) címét, telefonszámát.
- Ismeri a "problémás családok" gondjait, kapcsolatot tart a hivatali szervekkel.
- Az iskola munkatervére építve elkészíti a gyermekvédelmi és az egészségügyi vizsgálatok éves esetnaplóját, a gyámügyi és egészségügyi érintett partnerszervekkel egyeztetve azt. Feladata az egészségnevelési program részét képező kábítószer-ellenes program kidolgozásának segítése, végrehajtásának figyelemmel kísérése.

A veszélyeztetettség elhárítására hozható intézkedések:

- iskolai eszközök igénybevételével:
 - ✓ családlátogatás, tanácsadás, nevelési tanácsadóba utalás, szülők magatartásának jelzése az illetékes gyámügyi szervnek, védő-óvó intézkedés kezdeményezése,
 - ✓ egyéni bánásmód a szorongások feloldására, személyesség, szociális támogatás igénylése az érintett számára.
- iskolán kívüli lehetőségek igénybevételével:
 - ✓ gyámügyhöz irányítás, együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal, járási hivatal értesítése, ügyészségi bejelentés, ÁNTSZ segítségének a kérése.

Iskolánk speciális gyermekvédelmi munkaformái:

- tankönyvtámogatás (tartós tankönyvek kölcsönzése),
- kedvezményes étkezés,
- tanári mentori rendszer a problémás, tehetséges gyerekek folyamatos támogatására,
- egészségnevelési, ennek részeként kábítószer-ellenes program, amely magába foglalja a szükséges felvilágosító, megelőző pedagógiai munkát is.

II.11.1. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Az iskola tanulóinak mintegy 50%-a hátrányos és veszélyeztetett környezetben él. Az otthoni nevelés hiányaival küzdő diákok részére több területen próbálunk segítséget nyújtani. A szociális viselkedés arra irányul, hogy az egyén a környezet elvárásainak megfeleljen. Ha egy gyermek nem tud az elvárásoknak megfelelni, akkor a szociális viselkedés elsajátításának folyamata rosszul működik. A probléma kialakulásának meghatározó okai:

- kisgyermekkorai egészségügyi problémák,
- rossz életkörülmények, a szülők magatartása,
- az elhanyagoltság,
- kevés idő eltöltése a családi környezetben stb.

A probléma megoldásához szoros kapcsolatot tartunk az:

- óvodával,
- nevelési tanácsadóval,
- tanulási képességvizsgáló intézménnyel,
- egészségügyi szakemberekkel: gyermekorvos, pszichológus, logopédus,
- gyermekjóléti szolgálattal.

Rendkívül fontos a szülővel, a családdal való kapcsolatfelvétel, illetve bizalmuk elnyerése.

A beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenységek:

- pedagógiai tevékenységeink során törekszünk a közösség egységgé formálására, a másság elfogadására, a közösség helyes érték – és normarendszerének kialakítására.
- pedagógiai munkánk első lépése, hogy felismerjük a már kialakult zavarokat és megkeressük ezek kiváltó okát,
- megismerjük a gyermek családi hátterét, szociális körülményeit. A családtagok szokásait, életrendjét.
- a probléma megoldásába bevonjuk a gyermek szüleit,
- kiemelkedő fontosságúnak tartjuk a megfelelő magatartásmódok kialakításában, illetve a magatartási problémák kezelésében a pedagógusok személyes hatását, személyiségük közvetlen befolyását és azt a viszonyt, amelyet a tanulókkal kialakítanak.
- Súlyosabb esetben szakember segítségének kérése /ifjúságvédelmi felelős, pszichológus, nevelési tanácsadó stb.

- A tanulóval való egyéni bánásmód, beszélgetések, személyre szabott, nevelő szándékú feladatok adása.
- A szabályok be nem tartása esetén következetes bánásmód, szankciók.
- Különféle lehetőségek ajánlása a szabadidő hasznos eltöltésére.
- A baráti társaság figyelemmel kísérése (kortárs-segítő csoport bevonása).
- Szociális helyzetfelmérés, lehetőség szerinti segítségnyújtás.
- Tájékoztató előadások a fiatalok káros szenvedélyeiről (orvosi és rendőrségi szakemberek bevonásával).
- A nevelőtestület konzultációja a devianciáról, a rehabilitációs tevékenységről (nevelési értekezlet, belső továbbképzések).

A pedagógus munkáját csak a kölcsönös bizalom, tapintat, a személyiségjogok tiszteletben tartásával végezheti, főleg olyan kérdésekben, amelyek a tanuló alapvető személyiségjegyeit érintik.

II.11.2. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Iskolánkban egyenlő hangsúlyt kap a tehetséggondozás és a lassabban haladó gyermekek felzárkóztatása. Hatékony pedagógiai módszerekkel, differenciált foglalkoztatással, módszertani kultúránk állandó fejlesztésével igyekszünk megvalósítani.

Tehetséggondozó tevékenységünk fontos színtere a **szakköri munka**. Tehetséges tanulóinknak lehetőséget biztosítunk, hogy matematika, angol, német, számítástechnika, rajz, ének és környezetvédelmi szakkörökben, valamint a délutáni tömegsport órákon érdeklődésüknek megfelelően mélyíthessék tudásukat, gyarapíthassák ismereteiket.

A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziek, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör alapján is. A szakkörök indításáról, - felmerülő igények és az iskola anyagi lehetőségeinek figyelembevételével – minden tanév elején a fenntartó jóváhagyásával az iskola nevelőtestülete dönt. Szakkör vezetését olyan szakember is elláthatja, aki nem az iskola dolgozója.

Fontosnak tartjuk, hogy a tehetséges gyermekeknek lehetőségük legyen arra, hogy tudásukat különböző **szaktárgyi versenyeken** lemérhessék, ezért minden versenyzési lehetőséget kihasználunk. A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészi stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket az iskolában rendszeresen megrendeznek. Emellett természetesen biztosítjuk a tehetséges tanulók számára az iskolán kívüli alkalmakon való részvételt. A versenyek, vetélkedők megrendezését, a tanulók felkészítését a nevelők szakmai munkaközösségei, illetve az egyes szaktanárok végzik.

Az egyéni képességek minél jobb kibontakozását, a tehetséges tanulók gondozását az egyes szaktantárgyakhoz kapcsolódó **tanórán kívüli tehetséggondozó foglalkozások** segítik. Ezek indításáról a felmerülő igények és az iskola anyagi lehetőségeinek figyelembevételével minden tanév elején a fenntartó jóváhagyásával az iskola nevelőtestülete dönt.

A tanulók tehetséggondozását (rajz, tánc, zene, ének) művészi igényességgel a Makói Magán Zene- és Művészeti Iskola segíti, ezeken a foglalkozásokon tanulóink mintegy 50%-a vesz részt, szülői kérésre, illetve szülői beleegyezéssel.

Ez a három tehetséggondozó tevékenység egymásra épül: a tanórákon kialakított biztos tudásra építve a szakkörökön gyarapítják tudásukat, a szaktárgyi versenyeken elért szép eredményeik bizonyítják tehetséggondozásunk eredményét.

II.11.3. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A gyermek- és ifjúságvédelmi program a Pedagógiai Program szerves része. Szorosan és minden területen kapcsolódik az intézmény pedagógiai tevékenységéhez. Ebből fakad, hogy cél- és feladatrendszerében kiterjed minden egyes gyermekre, széles körben átfogja a nevelő és oktató munkát. Munkánkat alapvetően két törvény határozza meg:

- a menzeti köznevelésről szóló törvény ifjúságvédelemmel foglalkozó rendelkezései,
- az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról.

A gyermekvédelmi törvény fő célja, biztosítani, hogy a gyermek saját családjában nevelkedhessen. E cél határozza meg, hogy kiemelt és alapvető feladatunk a megelőző tevékenység, mely pedagógiai eszközeinkkel valósul meg elsősorban. A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok végrehajtásáért az intézmény vezetője felel, és köteles abban közreműködni valamennyi pedagógus.

„A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik...”¹

Intézményünk sajátosságából adódóan kiemelten fontos a bizalomra épülő, szeretetteljes és következetes szigorral áthatott nevelési-oktatási légkör biztosítása, melyben minden gyermek érezheti, hogy kötelességei teljesítésében megértő, segítő türelmet, szeretetet kaphat, amelyben biztonságban érezheti magát.

Ehhez járul hozzá a helyi tantervek kidolgozása oly módon, hogy abban összehangolt legyen a NAT2020-követelmény és iskolánk tanulóinak sajátos összetétele képesség tekintetében mely lehetővé teszi mindenki számára a neki megfelelő szintű és ütemű továbbhaladást, hogy felkészülhessen a továbbhaladásra.

Az ifjúságvédelmi felelősnek az iskola tanulóira vonatkozó testületi döntések, határozatok, szervezeti kérdések, intézkedések meghozatala alkalmával a gyerekek érdekeit képviselnie kell. (Az 1997. évi XXXI. Törvény II. fejezet 6-7-8 és 10.§ alapján) Ilyenek például: házirend, a jutalmazás-büntetés rendszerének kidolgozása, kitüntetések odaítélése, fegyelmi eljárások lefolytatása, stb.

¹ 1997. évi XXXI. Törvény 11.§ (1)

A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű tanulók védelmében végzett tevékenységek

„A gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét biztosító saját családi környezetben történő nevelkedéséhez. (2) ...joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, ... a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához.”²

Ilyen irányú segítségre iskolánk tanulóinak nagy része rászorul, tehát gyermekvédelmi munkánk első és legfontosabb területe a megelőzés.

Az anyagi hátrányokkal rendelkező tanulók száma igen nagy, arányában és létszámában növekedett az utóbbi években. Mivel vannak évek óta állandóan rászorult családok, nem várható jelentős csökkenés. Növekvő a nagyon alacsony jövedelemmel rendelkező, többnyire munkanélküli cigánycsaládok gyermekeinek száma is, akikért különösen sokat kell tennünk, hogy beilleszkedésüket segíteni tudjuk. Jelentős azon szülők száma – arányuk növekvő - , akik egyre kevésbé tartanak kapcsolatot önként az iskolával. Ennél nagyobb azon családoknak, tanulóknak a száma, ahol a különféle körülmények magukban hordozzák a veszélyeztetettség lehetőségét. Több esetben éppen a megelőző munka eredménye, hogy nem váltak veszélyeztetett helyzetűvé.

Mindezek a tények alapvetően meghatározzák a tanulók védelme érdekében végzendő munkánkat. A gyermek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetésére irányuló tevékenység.³

A védelembevétel első színtere az iskola, ahol személyes foglalkozással, nevelési tanácsokkal segíthető a gyermek és a család abban, hogy megelőzhető legyen egy súlyosabb fokozatba kerülés. Ezért nagyon fontos a tanuló környezetének, körülményeinek ismerete. A minden tanulóra kiterjedő helyzetelemzést első osztályban minden oldalúan el kell készíteni a további években évente át kell tekinteni, a közben érkezettekkel ki kell egészíteni. Ezt a személyiségjogok és az adatvédelem tekintetbevételével, a szülők és a gyerekek önként történő megnyilatkozására kell alapozni, kiegészítve azt a személyes tapasztalat és megfigyelés tényeivel. A helyzetelemzés módja a családlátogatás, személyes beszélgetés a szülővel, gyermekkel, a tanulók megfigyelése tanórákon és azokon kívül.

A helyzetelemzést az osztályfőnökök végzik, a veszélyeztetettségi fokozat megállapítása az ifjúságvédelmi felelős közreműködésével történik osztályonként és tanulónként. Az így nyilvántartásba vett gyermekek segítésére, védelmére éves program készül, s a felelős teendője a gyermekvédelmi rendszer megfelelő formájába besorolni a

² Gyermekvédelmi törvény II. fejezet 6.§ (1)

³1997. évi XXXI. Törvény III. fejezet 14. § (1)

gyermek ügyét, s azt oda továbbítani. Az év közben jelentkező problémák észrevétele, jelzése minden pedagógus feladata. Az ifjúságvédelmi tevékenység kulcsembere az osztályfőnök, a gyermekek problémájával közvetlenül Ő foglalkozik.

A külső kapcsolatrendszerben a gyermekvédelem területén a legfontosabb az Egyesített Népjóléti Intézmény Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal és a Makó Város Önkormányzat Hatósági Osztály Szociális és Gyermekvédelmi Csoportjával valamint a Gyámhivatallal tartott kapcsolat, mivel a számukra előírt feladatok végrehajtásában az iskolának közreműködési kötelezettsége van.

A gyermekért minden felnőtt felelős. Református iskola lévén helyzetünk kedvező lehetőséget nyújt a lelki gondozáshoz, ebben a gyülekezetre is támaszkodhatunk.

Mіндеzen tevékenységünket Krisztus tanításai szerint végezzük:

„Aki az ilyen gyermekek közül egyet befogad az én nevemben, engem fogad be:
és aki engem befogad, nem engem fogad be, hanem azt, aki engem elbocsátott.”⁴

A konkrét esetek megoldásában részt vevő pedagógus tájékoztatja a sikeres iskolafokok közötti (alsó–felső tagozat, általános iskola–középiskola) átmenetben érintett kollégákat, illetve az egyéb érintett egyéb ágazati és ágazatközi szereplőket az esettel, annak megoldásával kapcsolatban.

Minden eset kapcsán feltérképezzük a megoldásba bevonható valamennyi partnert, elérhetőségüket nyilvántartjuk, nyilvántartásunkat naprakészen tartjuk, folyamatosan frissítjük, rendszeresen felülvizsgáljuk (tanévente).

Tanulóink számára a szabadidő eltöltésének olyan értelmes és hasznos formáit biztosítjuk, amelyekhez családi háttérük, hátrányos helyzetük miatt egyébként nem juthatnának hozzá. Minden tanuló lehetőséget kap rá, hogy részt vegyen iskolán kívüli tevékenységekben.

⁴ Márk 9,37

II.11.4. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programok

A tehetséggondozáson túl másik fontos feladatunknak a felzárkóztatást tartjuk. Ezt a tanórákon elsősorban differenciált foglalkoztatással, egyénre szabott feladatokkal igyekszünk megoldani. A hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű tanulók esélyegyenlőségének javítása és a szegregációmentes együttnevelési környezet kialakítása érdekében a **kompetencia alapú oktatás** módszertanának iskolai szintű alkalmazásában elkötelezett intézményünk.

Tanulási kudarcnak kitett tanulók egy részét olyan gyerekek jelentik, akinél megállapításra került a sajátos nevelési igény. A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő, fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé. Az intézmény számukra a kötelező tanórai foglalkozásokon túl, ahol a pedagógusok tekintettel vannak a tanulók között fennálló különbségekre, **fejlesztő foglalkozásokat** szervez gyógypedagógus irányításával. A foglalkozások tartalmának, alkalmazott módszereinek, óraszámának meghatározásánál a jogszabályban és a szakvéleményben foglaltakat követi. Emellett természetesen a sajátos nevelési igényű tanulóknak is biztosított a lehetőség az adott szaktárgyból való felzárkóztató foglalkozáson, korrepetáláson való részvétel a tanulási kudarc mérséklése érdekében.

A **napközitthon** keretein belül is próbálunk a tanulási kudarcnak kitett tanulókkal kiemelten foglalkozni. Az alsó tagozatban valamennyi évfolyam egész osztályközössége napközis. A felső tagozatban a tantervi minimum szintet alig elérők számára, a szülők megkeresése után mi javasoljuk a napközis foglalkozások igénybevételét.

A felzárkóztató munkánk igen fontos színtere a **korrepetálás**. Ezen felzárkóztató foglalkozások indításáról a felmerülő igények és az iskola anyagi lehetőségeinek figyelembevételével minden tanév elején a fenntartó jóváhagyásával az iskolavezetés dönt.

Az osztályok heterogenitása lehetőséget ad a tanulók közötti esélyegyenlőtlenségek csökkentésére, a halmozottan hátrányos helyzetű és a hátrányos helyzetű, részben roma tanulók iskolai sikerességének elősegítésére (akik a tanulási kudarcnak kitett tanulók egy másik csoportját alkotják), lemorzsolódásuk, az iskolarendszertől való idő előtti kikerülésük visszaszorítására. Az **IPR** módszertanával, **heterogén oktatás-szervezési gyakorlattal** megvalósított tanórai és tanórán kívüli foglalkozások az integráció mellett elősegítik a tanulmányi munkában való sikerességet, mérséklék az iskolarendszerben meglévő szelektív hatásokat.

II.11.5. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A pedagógusok sokat tesznek a tanulók kulturális igény szintjének emelése érdekében. Színházi előadásokra, kulturális rendezvényekre rendszeresen, csoportosan visszük a gyerekeket, valamint neves előadóművészeket hívunk rendhagyó órák megtartására. Bábszínházba, színházba bérleteket vásárolunk, amelyhez a Diákönkormányzat és a Szikszai György Református Általános Iskola Tanulóért Alapítvány is hozzájárul. Szponzoraink segítségével és a rendelkezésre álló pályázati lehetőségekkel támogatjuk a szociálisan rászoruló gyerekek iskolai kirándulását. Ilyenkor az osztályfőnök javaslatára, az iskolavezetés dönt az ilyen irányú támogatásban részesülő gyerekekről.

Tanulóink körében az átlagos népességhez viszonyítva magasabb számban fordulnak elő szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek. Az iskolánk pozitív diszkriminációt alkalmaz velük. A szegény tanulók elfogadó közösségbe kerülnek, ami nem biztosított az állami iskolák mindegyikében. A tehetség gondozás, az egyénre szabott követelmények jó esélyt biztosítanak a tanulóknak, hogy saját képességeiktől függően felzárkózzanak kortársaikhoz. A tanulók szociális hátterének ismeretében a tanulmányi munka hatékonyabb előmenetele érdekében a rászorulókat napközis foglalkozásra irányítjuk. A köznevelési törvény előírásainak megfelelően, ha a szülők igénylik, az iskolában tanítási napokon a délutáni időszakban napköziotthon működik. A napköziotthonba felvett tanulók napi háromszori étkeztetésben (tízórai, ebéd, uzsonna) részesülnek. A napközibe nem járó tanulók számára – igény szerint – ebédet (menzát) biztosít az iskola. Az intézmény fenntartója által megállapított étkezési térítési díjakat az iskolában kell befizetni.

Az ifjúságvédelmi felelős a szülők szociális ügyeinek intézésében is eredményes segítségnyújtást biztosít. Információt nyújt a lehetőségekről, gyakorta magára vállalja az ügyintézés, "kijárja" a szükséges támogatást. Közvetlen kapcsolatot tart fenn a helyi gyermekvédelmi intézményekkel (szükség esetén tanulóink igénybe veszik szolgáltatásait).

A tantestület tagjainak, elsősorban az osztályfőnököknek a figyelme, illetve a tanulók szüleivel kialakított viszony, a családok helyzetének ismerete messzemenően elősegíti a prevenció munkát.

Halmozottan hátrányos helyzetű tanulóink szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányuk ellensúlyozása céljából integrációs pályázatot készített és nyert iskolánk. A 2008/2009-es tanévtől szervezzük meg az **integrációs felkészítést**. Az osztályok kialakítása a

jogszabálynak⁵ megfelelően történik intézményünkben. Az integrációs program keretei között a tanulók egyéni képességének, fejlesztése, fejlődésének segítése, a többi tanulóhoz történő felzárkóztatása, továbbtanulási esélyének javítása, tehetségének kibontakoztatása történik.

⁵ 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 171.§ (1)

II.12. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje

Intézményünkben tanítványaink közösségét a diákönkormányzat képviseli. E szervezet által biztosítja iskolánk a lehetőségét, hogy azokban a kérdésekben, amelyekben a jogszabályok erről rendelkeznek, a diákok egyetértési, illetve véleményezési jogukat gyakorolhassák.

A tanuló jogában áll részt venni az osztály és az iskola életének alakításában, a szülők képviseletével a fogadóórákon és a szülői értekezleteken, s így megismerni, milyen kérdésekben tartanak igényt véleményére és javaslatára; az osztályközösség előtt, az iskolagyűlésen, személyes ügyeiben az osztályfőnöknek az emberi méltóság tiszteletben tartásával szabadon véleményt nyilváníthat.

A tanulók (képviseletükben a szülők) joga, hogy a tanév kezdetén az osztályfőnökök tájékoztatásából megismerjék a jogaik érvényesítéséhez szükséges jogszabályokat, a diákönkormányzathoz fordulhasson érdekképviseletéért; a tanuló ügyében az érdekképviseleti jog igazolása a diákönkormányzat feladata.

A Diákönkormányzat dönt a tanév során egy tanítás nélküli munkanap időpontjáról és programjáról.

A tanulók választhatnak és választhatók az osztály és az iskolai önkormányzat valamennyi tisztségére, – tanulmányi eredménytől függetlenül; a választás rendjét a diákönkormányzat működési szabályzata határozza meg.

Az osztályközösség az osztály ügyeiben önállóan dönthet, az osztályok döntése nem lehet ellentétes a Házirendben leírtakkal, az osztályok jogosultak valamennyi iskolai ügyben javaslattal élni, véleményüket kifejezni

A tanulók jogosultak szeptember folyamán megtudni a tantárgyi minimumkövetelményeket; javaslatot tehetnek a magatartás és szorgalom osztályzatokra, s azt az osztályfőnök képviseli az osztályozó értekezleten.

A Diákönkormányzat a tanévet megelőző május 20-ig az iskola igazgatójánál kezdeményezheti diákkör(ök) létrehozását; a diákkör(ök) létrehozásáról és működtetéséről a nevelőtestület dönt, a diákkörök az iskola tanulói számára nyitottak, a diákkör(ök)be június első hetében jelentkezhetnek, ha a diákköri tevékenységhez kapcsolódó tantárgy(ak)ból legalább közepes osztályzatuk van.

A tanulók rendszeres iskolán kívüli tevékenységet engedély nélkül, az osztályfőnök tudtával végezhetnek. Ha a tevékenység a tanulmányi munka rovására megy, az osztályfőnök javaslatot tesz a szülőknek a tevékenység szüneteltetésére.

A tanuló joga, hogy társai kötelezően tiszteletben tartsák világnézeti, vallási nézetét, nemzeti vagy etnikai önazonosságát.

II.13. A szülő, tanuló, iskolai pedagógus együttműködésének formái - kapcsolattartás

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákönkormányzat ülésén,
- a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a faliújságon keresztül,
- az osztályfőnök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzetten keresztül írásban) tájékoztatják.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel.

A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója legalább évente egyszer a szülői munkaközösség választmányi ülésén vagy az iskolai szintű szülői értekezleten,
- az osztályfőnök folyamatosan az osztályok szülői értekezletein.

A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

- **családlátogatás**, feladata: a gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében.
- **szülői értekezlet**, feladatai:
 - a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,
 - a szülők tájékoztatása az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,
 - az országos és a helyi köznevelés-politika alakulásáról, változásairól,
 - a helyi tanterv követelményeiről,
 - az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,
 - saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról,
 - a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről
 - az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,

• a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé.

- **fogadó óra**, feladata: a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.)
- **nyílt tanítási nap/óra**, feladata: hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.
- **írásbeli tájékoztató**, feladata: a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

A szülői értekezletek, a fogadóórák és a nyílt napok időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg. A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével.

A TÁMOP 3.1.4 /08/02 - 2009 – 0155 - Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés a makói Szikszai György Református Általános Iskolában” című pályázat módszertani megújulást hozott az iskola életébe. Az új tanulásszervezési eljárások (témahét) igénylik a szülők, mint partnerek bevonását az ismeretelsajátítás folyamatába. A megvalósító tanulócsoportok mindegyikében a tanév első szülői értekezletén az osztályfőnök tájékoztatja a szülőket a megvalósítás várható időpontjáról, az esetleges tanórán kívüli programokról, a munkába való bekapcsolódás lehetőségéről. A témahét zárását követően a résztvevő tanulók a felelős tanár koordinálásával kiállítást szerveznek az elkészül munkákból, amelyek megtekintésére szeretettel hívjuk és várjuk a szülőket.

A „Horizont Hónapok a Holnapért” TÁMOP 3.3.8-12/2-2012-0063 című projekt megvalósítása során minőségében és mélységében megújult együttműködési formákkal bővült a szülők és az intézmény kapcsolattartása: Családi napok, továbbtanulási szülői értekezletek, nyílt órák az iskolafokokozatok közötti átmenetek támogatására, átmenetek kezelését támogató szabadidős programok (Fizika-szakkör, Filmklub, Beszélgető-kör, Ovi-info, Ovi-torna, ovis készségfejlesztő foglalkozások).

II.14. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

Tanulmányok alatti vizsgát kell tennie azoknak a tanulóknak, akiknek félévi vagy év végi osztályzatait évközi teljesítményük és érdemjegyeik alapján a jogszabályok és az iskola pedagógiai programja szerint nem lehetett meghatározni. A tanulmányok alatti vizsga általános szabályait a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet határozza meg. A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

Iskolánkban a tanulmányok alatti vizsgák szabályait kell alkalmazni

- az osztályozóvizsgákra,
- a különözeti vizsgákra,
- a javítóvizsgára,
- a pótló vizsgára.

Osztályozóvizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi az osztályzat megállapításához, ha

- felmentették a tanórai foglalkozáson való részvétel alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy követelményeinek az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- a jogszabályban meghatározott időnél többet mulasztott, s a nevelőtestület erre lehetőséget ad,
- a tanuló független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

Az osztályozóvizsga időpontját az iskola munkaprogramjában az igazgató határozza meg a félévi osztályzat megállapításához a félév utolsó tanítási napját megelőző tizedik tanítási nap és a félév utolsó tanítási napja között, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanév utolsó tanítási napját megelőző tizedik tanítási nap és a tanév utolsó tanítási napja között. A magántanulók osztályozó vizsgáját is ebben az időszakban az igazgató által meghatározott napokon kell tartani.

Az osztályozóvizsga eredményéről a félévi értesítőbe, illetve a bizonyítva írt osztályzattal (szöveges értékeléssel) a tanulót legkésőbb az osztályozó vizsgát követő munkanapon tájékoztatni kell.

Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha

- a tanév végén legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott,

- az osztályozóvizgáról, a különbözeti vizgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, engedély nélkül távozik.

A javítóvizgát augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban az igazgató által az iskola munkaprogramjában meghatározott napokon kell tartani. A javítóvizsga eredményéről a bizonyítványba írt osztályzattal (szöveges értékeléssel) a tanulót legkésőbb a javítóvizgát követő munkanapon tájékoztatni kell.

c) Pótló vizgát tehet a tanuló, ha a vizgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizgáról engedéllyel távozik.

A pótló vizgát az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az iskola számára megszervezhető legközelebbi, az igazgató által meghatározott napon kell tartani.

d) Különbözeti vizgát kell tennie a tanulónak a másik iskolából vagy osztályból történő átvétel esetén, ha az évfolyamát megelőző tanév végén nem kapott osztályzatot vagy szöveges értékelést olyan tantárgyból, amely számára a választott osztályban vagy csoportban kötelező tantárgy lesz.

A különbözeti vizsga időpontját az igazgató az osztályozó vizgákkal azonos napokra határozza meg. A különbözeti vizsga eredményéről a különbözeti vizgáról készített jegyzőkönyv alapján a tanulót legkésőbb a különbözeti vizgát követő munkanapon tájékoztatni kell.

II.15. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

A tanulói jogviszony jelentkezés alapján felvétellel és átvétellel jön létre, a felvételtől és átvételtől, valamint a tanulók osztályba sorolásáról az iskola igazgatója dönt.

Iskolánk a beiskolázási körzetéből (melyet a fenntartó határoz meg) minden jelentkező tanköteles korú tanulót felvesz, amennyiben a szülő az iskola Pedagógiai Programjával, Házirendjével egyetért és azt gyermeke számára választja, illetve a gyermek a belépés feltételeinek megfelelően (iskolakészültség, orvosi alkalmasság, hivatalosan bejelentett lakcím stb.)

A fenntartó által jóváhagyott eljárásrend szerint jelentkezéskor ismerkedő elbeszélgetésre hívjuk meg a gyermeket a szülőjével. E beszélgetésen az iskola részéről részt vesz az igazgató, a leendő tanító, gyógypedagógus.

Az első évfolyamra történő beiratkozáskor be kell mutatni a gyermek azonosítására alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolást, valamint az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító igazolást.

Másik iskolából átvételkor szintén be kell mutatni a gyermek azonosítására alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolást, a tanuló tájékoztató/ellenőrző füzetét, a tanuló bizonyítványát. Az intézmény vezetője a felvételi döntés meghozásához kéri minden egyéb, felvételi döntés szempontjából releváns dokumentum bemutatását is (pl.: kereszteleési igazolás vagy keresztlevel, nevelési tanácsadó véleménye, szakértői vélemény, fegyelmi eljárás dokumentumai stb.). A tanuló felvételéről a szülő kérésének, a tanuló előző tanulmányi eredményének, magatartás és szorgalom érdemjegyeinek, az adott évfolyamra járó tanulók létszámának, valamint a felvételt kérő tanuló és családjának felekezeti hovatartozásának, az egyházi kötődés mértékének, hitbéli elkötelezettségének figyelembe vételével az iskola igazgatója dönt. Ekkor szükséges az iskola házirendjének, általános szokásrendjének, pedagógiai programjának, egyéb elvárásainak ismertetése a szülővel és a gyermekkel. Az átvételt/felvételt megelőző tájékoztató beszélgetésen kiemelt figyelemmel történik annak ismertetése, hogy a Szikszai György Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde a református egyház belső törvényei, szabályai szerint vallási tekintetben elkötelezett intézményként működik. Az átvételi/felvételi döntés részeként sor kell, hogy kerüljön egy előzetes megállapodás aláírására az átvett/fel vett tanuló törvényes képviselője és az intézmény vezetője között, amely megállapodás rögzíti a szóbeli tájékoztatás során elhangzottak elfogadását, betartását.

Ha az átvételre jelentkező tanuló az évfolyamát megelőző tanév végén nem kapott osztályzatot vagy szöveges értékelést olyan tantárgyból, amely számára a választott osztályban vagy csoportban kötelező tantárgy lesz, különbözeti vizsgát köteles tenni, a választott osztályba vagy csoportba csak sikeres különbözeti vizsgával sorolható be.

Döntést hozhat a felvételtől/átvételtől – problémás esetekben az igazgatóval való konzultációs kötelezettséggel – átruházott jogkörben az igazgatóhelyettes. A döntésről a szülőt értesíteni kell.

III. Helyi tanterv

Az egyes évfolyamokon tanított tantárgyakat és óraszámokat az óraháló tartalmazza. A tantárgyak és foglalkozások kiválasztásánál figyelembe vettük a Nemzeti Alaptanterv, a Kerettantervek valamint a Református Iskolák kerettanterve által javasolt tantárgyakat és óraszámokat. Az előírt tananyagot és a követelményeket a református kerettanterv részletesen tartalmazza.

A helyi tanterv a TÁMOP 3.1.4 program szerinti módosított tantárgyi rendszert (műveltség terület tantárgyi bontás nélküli oktatása stb.), illetve óraszámokat nem tartalmazza. A konkrét pályázati kötelezettségekhez kapcsolódó tantárgyszerkezeti szabályozást, a tanévenkénti korrekciót, aktualizálást az iskola adott tanévi munkatervében kívánjuk megjeleníteni.

Sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő-oktató iskolaként a helyi tanterv elkészítése a köznevelési törvény, a NAT2020 és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve vonatkozó előírásainak figyelembe vételével történt.

III.1. Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások, valamint azok óraszámai

Óraháló az alapfokú nevelés- és oktatás alsó tagozatára (1-4.o.)

2023/2024 tanévtől

Tantárgy	Óraszám évfolyamonként											
	1.			2.			3.			4.		
	évi	heti		évi	heti		évi	heti		évi	heti	
		1.félév	2.félév		1.félév	2.félév		1.félév	2.félév		1.félév	2.félév
Magyar (magyar nyelv és irodalom)	252	7	7	252	7	7	180	5	5	180	5	5
Idegen nyelv (angol)										72	2	2
Matematika	144	4	4	144	4	4	144	4	4	144	4	4
Hit- és erkölcsstan	72	2	2	72	2	2	72	2	2	72	2	2
Környezetismeret							36	1	1	36	1	1
Ének-zene	72	2	2	72	2	2	72	2	2	72	2	2
Vizuális kultúra	72	2	2	72	2	2	72	2	2	36	1	1
Technika	36	1	1	36	1	1	36	1	1	36	1	1
Digitális kultúra							36	1	1	36	1	1
Testnevelés	180	5	5	180	5	5	180	5	5	180	5	5
Kötelező óraszám összesen:	828	23	23	828	23	23	828	23	23	864	24	24
Szabadon tervezhetőből magyar	36	1	1	36	1	1	72	2	2	36	1	1
Szabadon tervezhetőből matematika	36	1	1	36	1	1						
Szabadon tervezhetőből angol										36	1	1
Szabadon tervezhetőből egyházi ének										36	1	1
Szabadon tervezhetőből összesen:	72	2	2	72	2	2	72	2	2	108	3	3
Összesen:	900	25	25	900	25	25	900	25	25	1008	27	27

Óraháló az alapfokú nevelés- és oktatás felső tagozatára (5-8.o.)

2023/2024 tanév

Tantárgy	Óraszám évfolyamonként											
	5.			6.			7.			8.		
	évi	heti		évi	heti		évi	heti		évi	heti	
1.félév		2.félév	1.félév		2.félév	1.félév		2.félév	1.félév		2.félév	
Magyar (magyar nyelv és irodalom, dráma)	144	4	4	144	4	4	108	3	3	108	3	3
Idegen nyelv (angol)	108	3	3	108	3	3	108	3	3	108	3	3
Matematika	144	4	4	144	4	4	108	3	3	108	3	3
Hit- és erkölcsstan	72	2	2	72	2	2	72	2	2	72	2	2
Történelem	72	2	2	72	2	2	72	2	2	72	2	2
Állampolgári ismeretek										36	1	1
Természettudomány	72	2	2	72	2	2						
Fizika							36	1	1	72	2	2
Kémia							36	1	1	72	2	2
Biológia							72	2	2	36	1	1
Földrajz							72	2	2	36	1	1
Ének-zene	72	2	2	36	1	1	36	1	1	36	1	1
Hon- és népismeret	36	1	1									
Dráma és színház							36	1	1			
Rajz és vizuális kultúra	36	1	1	36	1	1	36	1	1	36	1	1
Digitális kultúra	36	1	1	36	1	1	36	1	1	36	1	1
Technika és tervezés	36	1	1	36	1	1	36	1	1			
Testnevelés	180	5	5	180	5	5	180	5	5	180	5	5
Osztályfőnöki	36	1	1	36	1	1	36	1	1	36	1	1
Kötelező óraszám összesen:	1044	29	29	972	27	27	1080	30	30	1044	29	29
Szabadon tervezhetőből magyar	36	1	1	36	1	1	36	1	1	36	1	1
Szabadon tervezhetőből matematika				36	1	1	36	1	1	36	1	1
Szabadon tervezhetőből egyházi ének				36	1	1						
Szabadon tervezhetőből összesen:	36	1	1	108	3	3	72	2	2	72	2	2
Összesen:	1080	30	30	1080	30	30	1152	32	32	1116	31	31

III.1.1. Alsó tagozat helyi tanterve tantárgyanként („A” melléklet)

(megtekinthető elektronikus és papír alapon az igazgatóhelyettesi irodában)

III.1.2. Felső tagozat helyi tanterve tantárgyanként („B” melléklet)

(megtekinthető elektronikus és papír alapon az igazgatóhelyettesi irodában)

III.2. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A taneszközök kiválasztása a szakmai munkaközösségek egyetértésével történik. A javaslatokról az iskola igazgatója dönt. A kiválasztás szempontjai a következők:

- A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének.
- Az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat kell előnybe részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatók.
- A taneszközök használatának stabilitására törekszik: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetjük be.
- Megfelelnek a kompetenciafejlesztés kritériumainak, a programcsomagok alkalmazásának: „A TÁMOP 3.1.4 /08/02 - 2009 – 0155 - Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés a makói Szikszai György Református Általános Iskolában” című pályázat fenntartási időszakában, az implementációban részt vevő tanulócsoportokban a tankönyvek és taneszközök megfelelnek a 2008. február 8-án megjelent 2/2008 (II. 08.) OKM rendelettel kihirdetett, vagy azt követően miniszteri rendeletben kihirdetett vagy jóváhagyott kerettantervnek, ezek alapján kerültek kifejlesztésre és akkreditálásra, és legkorábban 2008. május 16-át követően kaptak tankönyvvé nyilvánítási határozatot”⁶.
- Az alkalmazott taneszközök biztosítják a differenciált és ismeretekbe ágyazott képességfejlesztés lehetőségét, valamint jellemzőjük a problémaközpontúság, a tanulói felfedezést biztosító feladatok.
- Megfelelnek a kompetenciaalapú oktatás céljainak, lehetővé teszik a kompetenciaalapú oktatásra való áttérést
- Alkalmasak a sajátos nevelési igényű tanulók integrált iskolai neveléséhez és oktatásához, szükségesek a fejlesztő felkészítéshez. Ezen speciális taneszközök kiválasztásakor fokozottan támaszkodunk a gyógypedagógus javaslatára, segítségnyújtására.
- Elősegítik a digitális pedagógia módszerei alkalmazásának elterjesztését – tanórán és tanórán kívül –.

⁶ NFÜ Közlemény a TÁMOP-3.1.4/08/1. és TÁMOP-3.1.4/08/2. pályázati kiírásokhoz (2009. július 2.)

III.2.1. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő- oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Az iskolában használható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztása az alábbi szempontok, elvek szerint történik:

- helyi tantervkészítéshez felhasznált kerettantervek javaslatai,
- helyi tanterv nevelési és fejlesztési céljai,
- a tankönyvek térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettsége,
- a pedagógusok tapasztalatai, igényei, véleményei,
- küllem, tartósság, megfizethető ár,
- legyen a tankönyv és segédlet jól áttekinthető, életkori sajátosságokat tekintve érthető, jól tagolt, lényegkiemelést tartalmazó,
- legyen a tankönyvhöz megfelelő tanári útmutató, kapcsolódjanak hozzá digitálisan feldolgozott tananyagegységek,
- az idegen nyelv és ének-zene tankönyvekhez legyen megfelelő eredeti hanganyag.

A tantárgyak tankönyveit a szakmai munkaközösségek tagjainak a konszenzusos megállapodásával választhatják meg. Törekszünk felmenős rendszerű tankönyvcsaládok használatára. A tankönyvek megváltoztatására – az ingyenes tankönyvellátás, a tartós használatú tankönyvek miatt – csak az igazgatóság egyetértésével kerülhet sor. A munkatankönyvekkel szemben előnyben részesülnek a tankönyv + munkafüzet összeállítású tankönyvcsaládok, - a többévi felhasználtság érdekében. A munkafüzetek használatáról – a gyerekekkel történő közös megállapodással és a megvásárlás felvállalásával – a szaktanárok önállóan döntenek.

Az iskola elvárja a kötelező taneszközök rendszeres használatát, de az alkalmazás módját a pedagógusok választási szabadságára bízta. A kötelezőn túli taneszközök beszerzéséről a munkaközösségek javaslatára az igazgatóság dönt.

Az alapvető funkciókhoz (szemléltetés, képességfejlesztés, stb.) megfelelő eszközöket kell biztosítani. Iskolánk taneszköz-ellátásában két alapelv ötvöződik: a modernizáció kényszere és a szakmai autonómia lehetősége, s az eszközök kiválasztásánál az alábbi szempontokat kívánjuk érvényesíteni:

- Az eszközöknek funkciójukban, esztétikus kivitelükkel követniük kell a felgyorsult fejlődést, s ezzel segítjük a tanulókat abban, hogy alkalmazkodni

tudjanak a technikai és társadalmi változásokhoz, mindvégig szem előtt tartva az értékállóság elvét.

- Az eszközök kiválasztásánál figyelembe vesszük a tanulók életkori sajátosságait, s a legfontosabb szempont a tanulói aktivitás és az önállóságra nevelés.
- A felszerelések és funkcionális taneszközök kiválasztásánál döntéseinket a gazdaságosság elve alapozza meg.
- A felszerelésekkel és eszközökkel is fejleszteni kívánjuk tanulóink esztétikai érzékét, ezért a minőség sem hagyható figyelmen kívül a felszerelések, eszközök kiválasztásánál.
- A gyors változások szükségessé teszik, hogy mindenkor nyitottak legyünk az esz-közfejlesztések és az ismeretanyag bővülése iránt.

Iskolánkban az oktató munka során csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, melyet az Oktatási és Kulturális Miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított. A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van (pl. tornafelszerelés, rajzfelszerelés stb.), ezeket a szaktanár határozza meg. Az egyes szaktantermek szertárának tanulói és tanári eszközeinek beszerzéséről a szaktanár javaslatára anyagi erőforrások függvényében az iskolavezetés gondoskodik.

Az eredményes oktató-nevelő munka feltétele a folyamatos módszertani megújulás. Az ehhez szükséges szakkönyvek beszerzéséről a könyvtáros gondoskodik. A könyvtár állományának bővítését lehetőségek a fenntartó és az aktuális pályázati lehetőségek által biztosított források határozzák meg.

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközösségei (illetve, ahol nincs munkaközösség, ott az egyes szaktanárok) határozzák meg a helyi tanterv alapján. A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt (a megelőző tanév májusában szülői értekezleteken) az iskola tájékoztatja. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetére a szülők kötelessége.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált iskolai neveléséhez és oktatásához, a fejlesztő felkészítéshez szükséges speciális taneszközök körére a gyógypedagógus tesz javaslatot. A több éven át használható eszközök beszerzése az iskola aktuális gazdasági helyzetének függvényében történik.

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések, valamint a TÁMOP 3.1.4 /08/02 - 2009 – 0155 - Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés a makói Szikszai György Református Általános Iskolában” című pályázat keretében beszerzett eszközök aktuális jegyzéke a gazdasági irodában és a könyvtár nyilvántartásában elérhető.

III.3. A Szikszai György Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde nevelési-oktatási tevékenységének sajátosságai

III.3.1. A kiemelt fejlesztési feladatok

Feladat	Cél	Eszköz, módszer
Énkép, önismeret fejlesztése.	Tanulóink ismerjék pozitív tulajdonságaikat, tudják, mire képesek. Önkontroll, felelősségvállalás	Önismereti játékok, tréningek, drámajátékok, beszélgetések. Önellenőrzés, önértékelés a tanítási órákon. Az önmegvalósítás színtereinek bővítése a sportokban, művészetekben, tanulmányi versenyeken
Hon- és népismeret	A tanulók ismerjék népünk kulturális és természeti örökségeit, kiemelkedő személyiségeket – különös tekintettel Csongrád megyére, a Makói Kistérségre.	Hagyományok ápolása (Szüreti multság, Mikulás, Karácsony, Húsvét, Farsang). Nemzeti és egyházi ünnepeink méltó megünneplése. Szikszai György emlékének ápolása. Tanulmányi kirándulások, projektek szervezése. Színház- és múzeumlátogatások.
Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra	A tanulók szerezzenek minél tágabb ismereteket az Európai Unióról. Diákként és felnőttként tudjanak élni a kibővült lehetőségekkel. Ismerjék meg és fogadják el más népek kultúráját is.	Kutatómunkák, projektek szervezése. Az egyetemes történelem és világirodalom megismerése. Színház- és múzeumlátogatások.
Aktív állampolgárságra, demokráciára, együttműködésre nevelés	Tanulóink képesek legyenek a társadalmi együttélés szabályainak betartása, az erőszakmentes kapcsolatok ápolására, és az emberi jogok, a demokrácia értékeinek tisztelésére.	A tanítási órákon a kooperatív technikák alkalmazása, csoportmunkák szervezése. Tanórán kívül közösségi feladatok megvalósulása, szokások, hagyományok teremtése és ápolása. Diákönkormányzat működése – szabályok, törvények meghatározása, azokhoz igazodás.
Gazdasági nevelés	Tanulóink váljanak tudatos fogyasztókká. Ismerjék fel a fenntartható fogyasztás és az egyéni érdekek kapcsolatát.	A tanítási órák életszerű feladatain keresztül a pénzügyekkel kapcsolatos képességek fejlesztése.
Környezettudatosságra nevelés	A felnövekvő nemzedék képes legyen a környezet megóvására, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását, és a társadalmak fenntartható fejlődését.	Életkoruk megfelelő tevékenységekkel a természet megismerése. Szelektív hulladékgyűjtés megvalósítása. A fogyasztói társadalom jellemzőinek és a globális problémák megismerése házioldozatok, projektek megvalósításával.
A tanulás tanítása	A tanulók fokozatos önállóságra tegyenek szert a tanulás tervezésében. Alakuljon ki az önművelés igénye. A tanulók sajátítsák el a hatékony tanulás módszereit.	Értő olvasás, íráskészség, számfogalom fejlesztése. Egyénre szabott tanulási módszerek kialakítása; a csoportos tanulás módszerei, kooperatív munka alkalmazása. Az emlékezet erősítése, a gondolkodási kultúra fejlesztése. Különböző tanulási terek biztosítása (könyvtár, múzeum...)
Testi és lelki egészség	Egészséges életvitel kialakítása. Beteg, sérült embertársaink elfogadása, segítése.	Előadások szervezése, személyes példamutatás. Egészségnevelő programok, versenyek szervezése. Helyes napi- hetirend kialakítása. Aktív és passzív pihenés lehetőségeinek megismerése (kézműves foglalkozások, túrák).
Felkészülés a felnőttléti szerepeire	Segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását.	Olyan tevékenységek biztosítása, melyek során a tanulók kipróbálhatják magukat, ezzel fejlesztve ön- és pályaismereteiket. Pályaválasztási tanácsadás igénybevétele, kiállítás látogatása.
Kommunikációs képességek fejlesztése	Tudatosítani kell, hogy a kommunikációs képesség érték, amely a képességek fejlődését és azok irányait is meghatározza.	Minden órán fejlesztjük a beszéd, olvasás, írás képességét. Kommunikációs játékokat, gyakorlatokat végzünk. Vitakultúrát alakítunk ki. Törekszünk arra, hogy mindenki türelmesen végighallgassa társait.

III.3.2. A kompetencia alapú oktatás fenntarthatósága

Felső tagozat

Célok, indikátormutatók	Implementáció éve	Fenntarthatóság
	2009/2010	
teljes tanórai lefedettséget biztosító programcsomag alkalmazása „Szövegértés-szövegalkotás” kulcskompetencia területen	5-6. osztály	a megvalósító tanulócsoportot, pedagógusokat az éves munkaterv rögzíti
teljes tanórai lefedettséget biztosító programcsomag alkalmazása „Matematika” kulcskompetencia területen	7. osztály	a megvalósító tanulócsoportot, pedagógusokat az éves munkaterv rögzíti
digitális tartalmak, taneszközök használata	25%	25%
IPR módszerrel oktatott órák aránya	40%	40%
A hátrányos helyzetű és SNI tanulók esélyegyenlőségének javítása	+	+
új módszerek intézményi alkalmazása, elterjesztése 2. (témahét)	Reformáció	Advent – Karácsony, Húsvét, Pünkösd, Reformáció (minden tanévben másik)
önálló intézményi innovációk megvalósítása	+	megvalósítása folyamatos, tartalmát a kidolgozott intézményi innovációk rögzítik
jó gyakorlat átvétele	+	további jó gyakorlatok átvétele az anyagi lehetőségeink függvényében történik

A kompetencia alapú oktatás elemeinek jelölése az intézmény belső dokumentációjában meghatározott módon történik.

Alsó tagozat

Célok, indikátormutatók	Implementáció éve	Fenntarthatóság
	2009/2010	
teljes tanórai lefedettséget biztosító programcsomag alkalmazása „Szövegértés-szövegalkotás” kulcskompetencia területen	3. osztály	a megvalósító tanulócsoportot, pedagógusokat az éves munkaterv rögzíti
teljes tanórai lefedettséget biztosító programcsomag alkalmazása „Matematika” kulcskompetencia területen	1. osztály	a megvalósító tanulócsoportot, pedagógusokat az éves munkaterv rögzíti
digitális tartalmak, taneszközök használata	25%	25%
IPR módszerrel oktatott órák aránya	40%	40%
A hátrányos helyzetű és SNI tanulók esélyegyenlőségének javítása	+	+
új módszerek intézményi alkalmazása, elterjesztése 2. (témahét)	Reformáció	Advent – Karácsony, Húsvét, Pünkösöd, Reformáció (minden tanévben másik)
önálló intézményi innovációk megvalósítása	+	megvalósítása folyamatos, tartalmát a kidolgozott intézményi innovációk rögzítik
jó gyakorlat átvétele	+	további jó gyakorlatok átvétele az anyagi lehetőségeink függvényében történik

A kompetencia alapú oktatás elemeinek jelölése az intézmény belső dokumentációjában meghatározott módon történik.

A kompetencia alapú oktatás implementációs tevékenységét segítő, a kulcskompetenciák fejlesztését támogató modern pedagógiai módszertani elemek a megvalósulása a Szikszai György Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsődében

Legalább egy vallási témahét megszervezése tanévenként

A helyi tantervben és az éves munkatervekben szabályozott tárgykört a diákok rugalmas időkeretek között, változatos tevékenységtípusok, helyszínek és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel. A témahéten a tanárok olyan foglalkozásokat vezetnek a szakóra keretében, amelyek a tankönyvi anyaghoz nem feltétlenül kapcsolódnak, ám szakjukhoz igen. A résztvevő pedagógusok tanmeneteinek végén tantárgyanként tervezve 1 heti óraszámában megjelenik a következő: *„a Pedagógiai Programban meghatározott témahét programja szerint megvalósítva: óracím”*. A témahét időpontja ünnepkörtől függő, a naplóban a megvalósítás valós idejében jelenik meg.

Műveltségterület tantárgyi bontás nélküli oktatása

Ez a tanulásszervezési elem lehetőséget kínál a szaktárgyak nélküli oktatásra, ennek területei iskolánkban:

- magyar (magyar nyelv, magyar irodalom).

A megvalósítást (terület, pedagógus, tanulócsoport) az aktuális év munkaterve tartalmazza. A megvalósításban részt vevő pedagógus tanmenete a műveltségterület tartalmi elemeinek megfelelően épül fel.

III.3.3. IPR

Az integrációs felkészítés pedagógiai rendszere iskolánk életében egy új szemlélet kialakítását kívánta meg: kiemeli az együttnevelést, az egyéni különbségekre alapozott nevelés szükségességét, a minden tanuló számára személyiségkultúrájának leginkább megfelelő optimális fejlesztés biztosítását, figyelembe veszi a tanuló igényeit, érdeklődését, személyiségének rá jellemző vonásait, speciális erősségeit és gyengeségeit. Nevelési célkitűzéseink igazodnak a gyermekhez, igazodnak ahhoz a közeghez, amelynek a gyermek részese. Célunk, hogy – növekedjen az évfolyamvesztés nélkül továbbhaladó hátrányos helyzetű tanulók száma, - ne legyen intézményünkben a tankötelezettségi kor határa előtt iskolai rendszerből kikerülő tanuló, növekedjék az érettségit adó intézményekben továbbtanuló hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma.

(20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 171-172. §)

Intézményünk képességkibontakoztató, integrációs felkészítést szervez, amely nem jár együtt a hátrányos helyzetű tanulók elkülönítésével. Tanulóink igényéhez igazodó tanórai és tanórán kívüli tevékenységek és programok szervezésével oldjuk meg az integrációs felkészítés tartalmi elemeit:

- a személyiségfejlesztéssel, közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a módszertani sokszínűséget: változatos munkaformák alkalmazásával; koordináló, segítő, támogató tanári attitűddel,
- a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet,
- az iskolába való bekerülés előkészítését, a gördülékeny óvoda-iskola átmenet biztosítását,
- a sikeres pályaorientációt.

III.3.4. A sajátos nevelési igényű tanulók ellátása

A sajátos nevelési igényű tanulók ellátásához szükséges pedagógiai feltételek biztosítására az intézmény biztosítja gyógypedagógus alkalmazását. Az első osztályokban már szeptemberben megtörténik a gyermekek képességmérése, a várhatóan az átlagtól eltérő szintű, és ütemű fejlesztést igénylő tanulók szűrése. A gyógypedagógus és a tanítók közösen készítik el a gyermekek jellemzését, a szakértői bizottsági vizsgálatához szükséges kérelmet. Ezzel az eljárásrenddel a szakszerű fejlesztés, a sajátos nevelési igény kezelésének mihamarabbi megkezdése az iskola célja, a későbbi hatékony integrált oktató-nevelő munka érdekében. A minél hamarabbi segítségnyújtással a fejlesztés szükség esetén az iskoláskor előtti képességfejlődés területire is kiterjeszhető. A gyógypedagógus és a pedagógusok a gyermek együttnevelésére vonatkozóan, a tanulási nehézségekből eredő hátrányok mérséklésére és gondozására folyamatos, napi kapcsolatot tartanak fenn. A sajátos nevelési igény a differenciált tanórávezetés mellett a gyermek megállapított problémáinak igényeitől függő pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé. A sajátos nevelési igényűvé nyilvánított tanulókkal a gyógypedagógus órarendbe beépítetten, egyénre szabott fejlesztési tervben megfogalmazott célok és feladatok alapján foglalkozik (amelynek tartalma megfelel a szakvéleményben foglaltaknak). A gyógypedagógus – esetenként más szakemberek véleményének figyelembe vételével – készíti el a fejlesztő programot, amely a különleges gondozási igényére épül és egyedi tulajdonságainak fokozatos kibontakozását szolgálja. A fejlesztés intézményünkben az eredményes iskolai előmenetel biztosítása érdekében a következő tartalmi elemek mentén épül fel:

- a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálása, kompenzálása,
- az eszköztudás fejlesztése,
- a felzárkóztatás,
- a tanulási technikák elsajátítása számukra megfelelő tartalmak közvetítése során,
- a szociális képességek fejlesztése,
- önálló életvezetésre való felkészítés.

Az iskola minden, gyógypedagógus által tartott fejlesztő foglalkozásra beosztott tanulóra vonatkozóan érvényes szakvéleménnyel (Csongrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága és jogelődje) rendelkezik. A sajátos nevelési igény megállapításától a tanuló ellátása a szakvéleményben megfogalmazottak és a vonatkozó jogszabályi előírások

(pl.: óraszám) szerint történik. A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentése érdekében szervezett fejlesztő foglalkozások nyilvántartása központilag kiadott egyéni fejlődési lapon történik. Ennek dokumentációja megtalálható az iskola gyógypedagógusánál. A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok kompenzálása érdekében szervezett rehabilitációs, fejlesztő foglalkozások mellett adott szaktárgyból a szaktanár vezetésével felzárkóztató foglalkozásokon (korrepetálásokon) való részvétel lehetőségét is biztosítja az iskola a jogszabályok, a helyi tanterv előírásait figyelembe véve. Ezek rendjéről az éves munkaterv rendelkezik.

A tanulók minden tanórán a többi tanulóval együtt vesznek részt, amennyiben erről a szakvélemény máshogy nem rendelkezik. Szükség esetén biztosított számukra az egyéni haladási ütem és a segédeszközök használata megengedett. Esetükben is a NAT2020-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat vesszük alapul mindennapos nevelési-oktatási folyamatban, a tanulók korlátaihoz, lehetőségeihez és speciális igényeihez igazodva. A NAT2020-ban foglalt műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek a tanuló egyéni fejlődési útjának függvényében sajátítódnak el. Az együttnevelés megvalósításában a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése követelmény iskolánk pedagógusaival szemben. Az iskola pedagógusai a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában a következő kompetenciák mentén vesznek részt:

- a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális, sérülésspecifikus módszertani eljárások, módszerkombinációk, technikák alkalmazása,
- tanítást-tanulást segítő speciális eszközök alkalmazása,
- a tananyag feldolgozásnál a tantárgyi tartalmak sajátos nevelési igényű tanulókra jellemző módosulásainak figyelembe vétele – alternatívakeresés a gyógypedagógussal együttműködve egy-egy tanulási, nevelési helyzet probléma megoldásához,
- szükség esetén egyéni fejlesztési terv készítése a gyógypedagógus iránymutatásával, amely alapján biztosított az egyéni haladási ütem,
- a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatok beépítése a tanórai és tanórán kívüli tevékenységekbe, foglalkozásokba,
- alkalmazkodás az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedéshez, számukra megfelelő tartalmakon keresztüli ismeretsajátítás,
- együttműködés a különböző segítő szakemberekkel.

A szaktanár év elején a gyógypedagógussal egyeztetve készíti el tanmenetét, ahol jelöli azokat a területeket, amely tartalmi elemek elsajátítására vonatkozó követelmények a sajátos nevelési igényű tanuló esetében módosulnak, egyszerűsödnek, esetenként elhagyhatóak. Erről a későbbiekben a szaktanár tájékoztatja a szülőt. A tananyagtartalmak feldolgozásának mélysége, a haladási ütem meghatározása minden esetben a sajátos nevelési igény minőségétől függ, meghatározása csak a mindennapok gyakorlásában lehetséges.

III.3.5. A „napközi”-tanulószoa rendje

A nevelőmunka középpontjában a tanulás, az iskolai feladatok megszilárdítása áll. A tanulóhoz kapcsolódik a sokszínű kulturális nevelőtevékenység. A tanulók technikai nevelésének fontos helye van, ez a helyes pályaválasztást is segíti. A szabadidő hasznos eltöltése (játék- és sport, séta, kirándulás) a napközi/tanulószoai nevelő munka rendszerében rendkívül jelentős helyet foglal el.

A nevelőmunka rendszerének fejlesztését elsősorban az egészséges életmódra nevelés és a viselkedéskultúra fejlesztése terén tartjuk szükségesnek. Ennek alapján a napközi/tanulószoai nevelőmunka rendszerét az alábbi módon lehet összegezni:

- tanulásirányítás,
- egészséges életmódra nevelés,
- szabadidő irányítása,
- a viselkedéskultúra fejlesztése,
- játék,
- sport,
- séta,
- kirándulás.

Délután a napköziben:

11 ⁵⁰ – 14 ¹⁵	ebéd (főétkezés), differenciáló órák, egyéb foglalkozások, pihenés, séta a szabadban, játékos, egészségfejlesztő testmozgás (azon a napokon, amikor nincs testnevelési óra) legalább 30 percben
14 ⁰⁰ – 14 ⁴⁵	tanulás 1-4. osztályoknak
14 ¹⁵ – 15 ⁰⁰	tanulás 5-8. osztályoknak
14 ⁴⁵ – 15 ¹⁵	szünet, uzsonna 1-8.osztályoknak (csengetési rend szerint)
15 ⁰⁰ – 15 ⁴⁵	foglalkozás 1-4.osztályoknak, szabadidős tevékenység 1-4.osztályoknak
15 ¹⁵ – 16 ⁰⁰	tanulás 5-8.osztályoknak,

Az általános iskola minden olyan alsó tagozatos évfolyamán, ahol a mindennapos testnevelés még nem került bevezetésre a mindennapos testmozgás biztosítása a helyi tantervben meghatározott legalább heti három testnevelési óra és a játékos testmozgás keretében valósul meg. Minden olyan tanítási napon, amelyben nincs testnevelési óra, a - tanuló életkorához és fejlettségéhez igazodó - játékos, egészségfejlesztő testmozgást a

napközi idejében szervezünk. Ennek dokumentálása a „*Mindennapos testmozgás: tevékenység*” napközis naplóban való megjelölésével történik.

III.3.6. Mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés iskolai célja a tanulók testi, lelki, értelmi, érzelmi és szociális fejlődését szolgáló egészségfejlesztés és tehetséggondozás, a rendszeres fizikai aktivitás.

- Iskolánkban a tanulók tanórán kívüli testnevelési és sporttevékenységét a nevelőtestület közreműködésével az iskola igazgatója irányítja.
- Az iskola a tanulók számára a mindennapi testedzést a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 97. §-ának (6) bekezdése, 27. §-ának (11) bekezdése, valamint a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 141. §-a alapján kötelező heti testnevelésórán biztosítja.
- A tanórán kívüli elfoglaltságok összehangolásával biztosítani kell, hogy a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon a tanulók minél nagyobb létszámban vehessenek részt.
- Iskolai sportversenyeken a tanulók csak felelős személy (iskolában dolgozó pedagógus vagy az igazgató engedélyével az edző) felügyelete és irányítása alatt vehetnek részt
- A sportban tehetséget mutató tanulók sportegyesületbe irányíthatók. A tanulók sportegyesületben csak az osztályfőnök tudtával sportolhatnak. Ha a tanuló a mindennapos testnevelés heti öt órájából legfeljebb heti két órát – kiskorú tanuló esetén a szülő írásbeli kérelmével – sportegyesületben versenyszerűen sportolással akar kiváltani, akkor ezt legkésőbb a tanév első tanítási napjáig az osztályfőnökének kell bejelenteni, a bejelentéshez csatolni kell a sportegyesületi tagság igazolását.

III.3.7. A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

Az iskola tartalmi jellemzőiben a differenciáltságot (alternatív programok, a tanulók igényeinek megfelelő tantárgyi kínálat) támogatjuk.

Az iskolai hagyományok, az elért eredmények alapján az intézmény önálló arculatának megőrzése és a minőségi munka fejlesztése érdekében tanulóinknak garantáljuk

- a modern információs technológiák megismertetését,
- az olyan iskolai testnevelési program megvalósítását, amely elsősorban az egészséges életmódra nevelést szolgálja (a mindennapos testneveléssel),
- a tanulók érdeklődése, igénye szerint szervezett tanítási órákon kívüli foglalkozásokat.

A szakkörök döntő része a tehetséggondozást szolgálja. A rendelkezésre álló időkeretet az alábbi területre koncentrálnak, így a favorizált területeken átlagon felüli többletet tudunk nyújtani. A kiemelt területek: magyar nyelv és irodalom, matematika, számítás- technika - informatika, idegen nyelv. A nem kötelező tanórán kívüli órakeretből fordítunk erre a célra. A szakkörök érdeklődési körönként, vegyes életkorú gyerekekkel szerveződnek. A jelentkezés önkéntes, de a jelentkezőknek a jelentkezés után kötelező a tanévi részvétel. A szolgáltatás ingyenes.

A felzárkóztatás (korrepetálások) lehetőségét – a sikeres oktató-nevelő munka érdekében – minden rászoruló gyermeknek biztosítjuk. A szolgáltatás ingyenes.

Az egyéb foglalkozásokra (a szakkörökön, korrepetálásokon túl biztosított) egyéni vagy csoportos, a tanulók fejlődését szolgáló pedagógiai jellegű foglalkozásokra felvétel a szülői igényeknek megfelelően történik. Az egyéb foglalkozások elsődleges feladata a tanulás és a szabadidő feltételeinek megteremtése, a kulturált és hasznos eltöltése, a tanulási idő hatékony kihasználása, a segítségnyújtás az egyes tantárgyak tanulási technikájának elsajátításához.

A választható tantárgyak, foglalkozások pedagógusválasztását a tanulókat képviselve a tanulók osztályfőnöke képviseli a szakmai munkaközösség pedagógusai körében, a tantárgyfelosztás elfogadása előtt az igazgatónál.

III.3.8. Projektoktatás

Projektoktatás keretében a témaegységek feldolgozása, a feladat megoldása a tanulók érdeklődésére, a tanulók és a pedagógusok közös tevékenységére, együttműködésére épül a probléma megoldása és az összefüggések feltárása útján (20/2012. EMMI rendelet 7. § (4) bekezdése). A projektoktatás módszereit minden pedagógus saját belátása szerint alkalmazhatja tanítási óráin, tanórán kívüli foglalkozásain. Ha ilyen munkaformát alkalmaz a pedagógus, a tanmenetében legyen feltüntetve a témamegjelölés, a ráfordított óraszám, a foglalkozás típusa, a felhasznált eszközök megnevezése, valamint a produktum bemutatásának módja. A módszer az osztályközösséget érintő tevékenységek során is előtérbe helyezhető (pl. az osztálykirándulás, az erdei iskola, valamint a művészeti bemutató, témahét keretében feldolgozott témáknál).

III.3.9. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseknek az alábbi általános céloknak és etikai elveknek kell megfelelniük:

- egyenlő bánásmód, esélyegyenlőség
- az emberi méltóság tiszteletben tartása
- partneri kapcsolat, együttműködés
- méltányos és rugalmas ellátás.

Intézkedések:

1. Az iskola különös figyelemmel kíséri a hátrányos helyzetű csoportokba tartozó tanulók helyzetét, folyamatosan kapcsolatot tart, együttműködik a szociális és gyermekjóléti ellátások tekintetében illetékességgel és hatáskörrel bíró intézményekkel, szervezetekkel, részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetésében.
2. Az intézményvezető folyamatosan jelzi a fenntartó felé az intézmény elérését nehezítő esetleges körülményeket, különös tekintettel a közutak akadálymentességével és a közlekedéssel kapcsolatos problémákat
3. Az iskola figyelemmel kíséri a tanulók bárminemű, különösen nemük, koruk, családi állapotuk, nemzetiségük, fajuk, származásuk, vallásuk, politikai meggyőződésük miatti hátrányos megkülönböztetésétől való tartózkodás teljesülését.
4. Az iskolavezetés kiemelten kezeli tanköteles tanulói azon jogának érvényesülését, hogy a tanuló számára megfelelő oktatásban részesüljön.
5. Az intézmény vezetése kiemelt figyelemmel kezeli az esélyegyenlőségi alapú támogatási felhívásokat. Folyamatosan figyeli a pályázati és többlettámogatási lehetőségeket az esélyegyenlőségi intézkedésekhez kapcsolódó tevékenységei színvonalas megtartásához és továbbfejlesztéséhez. Releváns pályázati lehetőség esetén jelzéssel él a fenntartó felé.
6. Az intézmény a „Horizont Hónapok a Holnapért” TÁMOP-3.3.8-12/2-2012-0063 című projekt keretén belül esélyegyenlőségi munkatársat (felelőst) jelölt ki. A projekt fizikai megvalósítása során a szervezet munkavállalói számára esélyegyenlőségi képzést tartott.

A tanulók szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányának ellensúlyozása céljából képesség-kibontakoztató, integrációs felkészítést (20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 171-172. §) szervezünk, melynek keretei között a tanulók egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, a fejlődésének elősegítése, a többi tanulóhoz történő felzárkóztatása, tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése, tehetségének kibontakoztatása a többi tanulóval együtt, azonos osztályban, csoportban folyik. A képesség-kibontakoztató felkészítésben a tanuló a szülő írásban adott – a személyes adatai kezeléséhez való hozzájárulást is tartalmazó – egyetértő nyilatkozata alapján vehet részt, ha megfelel a jogszabályban meghatározott feltételeknek.

III.3.10. A heterogén oktatás-szervezés elveinek való megfelelés („Horizont Hónapok a Holnapért” TÁMOP-3.3.8-12/2-2012-0063 projekt fenntarthatósága)

Intézményünkben a református keresztény szellemiség kialakításával olyan gyermekeket szeretnénk kibocsátani, akik alapos, biztos tudással rendelkeznek és ezt a tudást környezetük hasznára is tudják fordítani. Az általános műveltséget megalapozó oktatás mellett meghatározó tevékenységünk a tehetséggondozás és a felzárkóztatás. Az iskolai városon belüli elhelyezkedéséből adódóan kiemelten fontos tanítványaink társadalmi érzékenyítése, a befogadó attitűd formálása.

Célunk a közösségi élet fejlesztése, a közösség, mint személyiségformáló erő ösztönzése. Kiemelten fontosnak tartjuk a fiatalok támogatását, közösséggé szerveződésének segítését, a fiatal generációk testi, lelki és mentális egészségi állapotának fejlődését. Teret kívánunk biztosítani a fiatalok önszerveződésére, felelősségteljes társadalmi szerepvállalására.

A pályázati kiírás lehetőséget adott azon céljaink megvalósítására - valamint intézményünk ilyen irányú fejlődésére is -, amelyek segítik a szegregációs problémák leküzdését. Az oktatási esélyegyenlőség területét vizsgálva nem hagyhattuk figyelmen kívül a roma származásúak társadalmi integrációjának igényét sem. A halmozottan hátrányos helyzetű és/vagy roma tanulók szocializációs sajátosságaiból eredő önismereti, társismereti, emberismereti és reális társadalomismereti érzékenyítés feladatok iskolai megvalósítása szükségességének felismerése is fontos lépcső a mindennapi munkánkban meglévő önreflexiós folyamatnak. Az intézmény a tanulók összetételét tekintve minden szempontból befogadó intézmény, és nem folytat szegregált oktatásszervezési gyakorlatot. Azonban az iskola csak egy szelete a gyerekeket és a szülőket érő információáradatnak, keresztyén értékrendje miatt ütköző felülete a kívülről érkező szegregáló hatásoknak, amelyek forrása elsősorban a gyerekek igen különböző szociális és kulturális háttere.

Iskolánkban tanuló gyerekek nagy része halmozottan hátrányos helyzetű, ezért célunk az is, hogy oktatóink minél képzettebbek legyenek. Az iskola képesség kibontakoztató, integrációs felkészítést valósít meg a 2008/2009-es tanévtől, amelynek keretében a tantestület nagy része IPR képzésben részesült. A „Horizont Hónapok a Holnapért” projekt keretein belül további 5 kollégát képzésben részesítettünk, amely képzések a pedagógiai módszereinkben való megújulást (beleértve a szaktanárok szakmai fejlődését) segítik elő. A **Sindelar-Zsoldos**

program 1. – Fejlesztő program tanulási- és magatartási zavarok megelőzésére óvodáskorban és iskolakezdetkor és a Sindelar-Zsoldos program 2. – Tanulási- és magatartási zavarok terápiája iskoláskorban képzések (3 fő) hozzájárulnak az óvoda-iskola átmenet gördülékenyebbé tételéhez, a tanulók alaposabb megismeréséhez és számukra fejlesztési utak kijelöléséhez – így szolgálva a heterogén oktatás-szervezés elveinek való megfelelést, a differenciált oktatásszervezés gyakorlatát. Az **Az asszertivitás és a win-win típusú konfliktuskezelés, mint pedagógiai kulcskompetencia** és a **Tanulási és magatartási problémák kezelését segítő módszertani képzés** anyagának elsajátítása és belső továbbképzésen való továbbadása, a pedagógiai gyakorlatban való alkalmazása hozzájárul ahhoz, hogy esélyt és lehetőséget adjon az iskolai munka a gyerekeknek arra, hogy megfelelő oktatásban részesüljenek és így a későbbiekben a társadalom részének érezzék magukat és nem pedig kirekesztettjének.

A **heterogén oktatás-szervezés** gyakorlatának fontos mérföldköve, hogy a hagyományos pedagógus szerepből kilépve, nem csupán ismeretátadóként, hanem segítő facilitátorként tudjanak pedagógusaink helyt állni a mindennapi gyakorlatban. A differenciált tanulásszervezés elvárásának megfelelően, a hátrányos helyzetű és/vagy roma tanulóinknak nem elkülönítve biztosítjuk a számukra megfelelő oktatásban való részesülés jogát. A képességkibontakoztató, integrációs felkészítésben részt vevő tanulóink nevelése-oktatása, a heterogén oktatás-szervezés elveinek megfelelően, a többi tanulóval együtt, azonos osztályban (csoportban) folyik. A tanulók haladását, fejlődését egyéni fejlesztési terv alapján figyelemmel kísérjük és a fejlesztésben részt vevő pedagógusok bevonásával értékeljük. Ez a munka az IPR cselekvési és intézkedési tervben foglaltak alapján működik.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek **iskolafokokozatok közötti átmenetének** kezelése illetve a **továbbtanulás támogatása** érdekében szervezett tevékenységeink, amelyek segítik a gyermekeket a megváltozott iskolai környezethez való alkalmazkodásban:

- továbbtanulási szülői értekezlet (7-8. osztályos tanulók, szülei és a célzott középiskolák képviselőinek bevonásával),
- nyílt napok látogatása a középiskolákban,
- hospitációs alkalmak az együttműködő óvodában, középiskolákban és helyben,
- Ovi-info, Ovi-torna, Ovis készségfejlesztő foglalkozások szervezése – éves munkatervben megjelölt felelősök által, az alsós szakmai munkaközösség tervében leírt módon,
- Fizika-szakkör (lehetőséget biztosítanak későbbiekben is a tanulói kísérletezésre az alacsony óraszám mellett: cselekvésbe ágyazottan, pozitív

élményekkel társulva elsajátított ismeretek a korosztályra jellemző természettudományos érdeklődés fenntartását célozzák és biztosítékok jelenthetnek a tanulmányi sikerességre ezen a területen), Filmklub (délutánjaiban egyre nagyobb számban kapnak helyet a kötelező és ajánlott olvasmányok filmes adaptációi) és Beszélgető-kör (az „indirekt” személyiségtanulás, az énkép bővítése eredményeként egyre inkább magasabb szintű önismereti tudatosság jellemzi tanulóinkat, az így szerzett önbizalom a hosszútávú tanulmányi eredményességnek is előfeltétele) szervezése – éves munkatervben megjelölt felelősök által, a felsős szakmai munkaközösség tervében leírt módon.

A hátránykompenzáció érdekében intézményünknek a **családokkal való együttműködését** is erősítettük a projekt keretében és a fenntartás éveiben további erősítés a célunk. Az átmeneteket támogató tevékenységeink mindegyikében hangsúlyos a szülőkkel való kapcsolattartás. A programok tervezésekor, előkészítésekor és megvalósításakor is aktív szülői szerepvállalásra ösztönzünk és számítunk. Ennek eszközei: családlátogatások, szülői fórum, nyílt órák, hospitációs alkalmak. A programelemeket a Családi nap tevékenységünk köré szervezzük, ahol elsősorban a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek családjait várjuk a közös programokra: többek közt közös étkezésre is, hogy megismerhessék jobban a tanári kart és kialakuljon egy bizalmi kapcsolat, szülő/gyermek – pedagógus közt. A Családi napok programjaiba bevonjuk a **kapcsolati háló bővítése** érdekében velünk együttműködő intézményi/szervezeti partnereinket. Véleményünk szerint így hatékonyabban tudjuk kezelni az esetlegesen később kialakult probléma helyzeteket, jobb és hatásosabb lesz az a jelző rendszer, ami a gyermekeket felöleli az intézményben és otthon.

Közvetlen célunk s fenntartás során: minél jobb és erősebb a kapcsolat és a bizalom építése a családok és az intézményünk között, a hátránykompenzációs tevékenységünk kiterjesztése.

Hosszú távú célunk: gyökeret eresztett programjainkra „hagyományosként” tekinthessünk, a később felmerülő igényekkel fejleszteni tudjuk tevékenységeinket és intézményünket.

III.3.11. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Az intézmény vezetője javaslatot tehet a fenntartó felé a csoportbontás engedélyezésére megfelelő szakmai indokokkal alátámasztva. Csoportbontásokat olyan területen alkalmazunk, ahol csak a kisebb létszám teszi hatékonyá az oktatást; szükséges a tanulók folyamatos egyéni korrekciója, egyéni segítségnyújtás; férőhelyek száma a tantermeknél korlátozott; a tanulók különböző képességszintje teszi kívánatossá a csoportok kialakítását. A csoportba sorolás elve: a szaktanárok véleménye alapján vegyes vagy minőségi bontás lehetséges. Minőségi bontás esetén szintfelmérést végzünk. Minden csoportnál biztosítjuk az átjárhatóságot.

Az egyéb foglalkozások szervezési elvei:

- szakmai indokok (kiemelt figyelmet igénylő tanulók egyes csoportjainak felülreprezentáltsága egy-egy osztályban)
- tanulói érdeklődés
- önszerveződő tanulói diákkörök
- szülői igények
- pedagógusok érdeklődési köre
- költséghatékonysági indokok

A napközis/tanulószobai csoportok indításánál meghatározó tényező a szülői (tanulói) igények száma. Alsó tagozaton napközis csoportot indítunk valós igény szerint, felső tagozaton tanulószobai ellátást biztosítunk.

III.3.12. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

A tanulók fizikai állapotának mérése a 2014/2015 tanévtől a NETFIT (Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt) alapján történik.

(20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 81. §)

Az intézmény adott tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben meghatározott mérési időszakban, országosan egységes mérési módszer és az annak alkalmazásához kifejlesztett eszközök alkalmazásával, a meghatározott tanulók részvételével ellátja a tanulók fizikai állapotának és edzettségének (a továbbiakban együtt: fizikai fittség) mérésével kapcsolatos feladatokat. A méréseket az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusai végzik. A tanulók mérési eredményeit az éves ütemtervben kijelölt testnevelést tanító pedagógusnak a mérési időszakon belül kell rögzítenie, a NETFIT® informatikai rendszer pedagógus felhasználói felületén. Az eredményeket a testnevelés tantárgyat tanító pedagógusok és az iskola igazgatója által kijelölt egyéb pedagógusok tanévenként közösen elemzik és meghatározzák a tanuló fizikai fejlődése szempontjából szükséges intézkedéseket. A fizikai fittségi mérések iskolai adatai alapján az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusai tanévenként javaslatot tehetnek a nevelőtestület részére a pedagógiai program részét képező iskolai egészségfejlesztési program módosítására.

III.3.13. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

Egészségnevelési alapelvek:

- korszerű egészségnevelés
- elsődleges elv a prevenció
- mindennapos testnevelés
- mentálhigiéné
- egészségfejlesztő szervezetfejlesztés
- önségítés
- együttműködés a pedagógiai, egészségügyi, gyermekvédelmi szakemberek, szülők, diákok között

Környezeti nevelés alapelvei

- környezettudatos magatartást és életvitelt képviselni diákjaink előtt
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos, környezettudatos magatartáshoz és életvitelhez hozzászoktatni a diákokat mindennapjaikban
- a természetes és mesterséges környezet értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát kialakítani diákjainkban, hogy egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert.
- a természeti és épített környezet szeretetét és védelmét, a sokféleség őrzését elősegíteni
- a rendszerszemléletű gondolkodásra nevelni, tudományosan megalapozni a globális összefüggések megértését
- az egészséges életmód igényét és az ehhez vezető technikákat, módszereket elsajátíttatni
- a problémák megkeresésére, okainak megértésére, a lehetséges megoldások megkeresésére, a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre készíteni

III.3.14. Boldog Iskola Program

Az intézmény a 2017/2018-as tanévtől részt vesz a „Boldog Iskola” programban. A tantestületből már többen részt vettek az ehhez kapcsolódó tanfolyamon. Lehetőségünkhöz képest szeretnénk, ha minél több pedagógus elvégezné a tanfolyamot. A program tematikája az éves munkatervben meghatározottak szerint kerül lebonyolításra. (Boldog Iskola Program tematikája: D melléklet).

III.4. Értékelés

Az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel történik annak kifejezése, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul. A kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt illetve felzárkóztatásra szorul minősítéseket kiegészítő szöveges értékelés lehetőségeit első évfolyam végén a „C” melléklet tartalmazza. Első és második évfolyamon félévkor intézményünk a Kréta elektronikus naplóból legenerált félévi értesítőt használja

Az ismeretek értékelésének módja tanév közben és tanév végén tantárgyanként 1-5-ig terjedő érdemjegyekkel történik második évfolyam második félévében és a további évfolyamokon. Kisebbségi teljesítmények értékelésére pozitív és negatív értékelő szimbólumok vannak a gyakorlatban. Az évközi munka értékelésekor a pedagógusoknak alkalmazni kell az ösztönző szöveges értékelést (szóbeli, írásbeli). Ezek tantárgyanként és évfolyamonként is eltérők, a pedagógus egyéni értékrendjét mutatják. Az értékelési dokumentumokba (napló, bizonyítvány, ellenőrző) a hagyományos értékelési módon számított jegyek kerülnek be. A teljes értékű érdemjegyre való átszámítás a szaktanár gyakorlatától függő, erről az év eleji első szakórán tájékoztatást kapnak a tanulók a szaktanártól.

A témazárók és a feleletek súlyuknál fogva különböző színű osztályzattal kerülnek a naplóba; szóbeli vagy írásbeli felelet – kék; témazáró vagy nagydolgozat – piros. Amennyiben az iskola a központi feladatlapos mérésbe bekapcsolódik, annak eredményét a jegyekbe nem számítjuk be, de a felmérést végző nevelő köteles az eredményről tájékoztatni a tantestületet.

Az 1.,2.,3.,4. osztályokban a technika és számítástechnika tantárgyat közösen értékeljük. A 2. és 3. osztályokban idegen nyelvből a tanulók osztályzatot nem kapnak, csak játékosan ismerkednek a nyelvvel.

A kerettantervben meghatározott **tantervi modulokat** nem önálló tantárgyi keretben tanítjuk. A modulok tananyagának oktatása integrált formában történik, más „hagyományos” tantárggyal összevontan⁷. A tantervi modulok ismeretanyagára vonatkozó értékelés szóban valósul meg – célja: visszajelzés biztosítása a tanulónak az adott modulhoz kapcsolódó tudástartalomban való személyes előrehaladásáról. A tudástartalom átadása során a gyermek saját lehetőségeinek felismertetésére törekszünk az érintett területen. A modulok önálló, szummatív minősítését nem tartjuk szerencsésnek, azonban a különböző

⁷ lásd: Óraháló az alapfokú nevelés- és oktatás alapozó (5-6.o.) és fejlesztő (7-8.o) szakaszára c. táblázat

tevékenységekbe aktív módon bekapcsolódó tanulók munkája a befogadó tantárgy értékelésébe és minősítésébe beszámít.

A TÁMOP 3.1.4. pályázat keretében bevezetésre került **kompetencia alapú oktatás** modern pedagógiai módszertan alkalmazását tette lehetővé. Ezen elemek beépítése az iskolai munkába a tanórai keretek felbomlását eredményezi, így értékelésük is eltér a hagyományostól. A 2009/2010-es tanévtől azon tanulócsoportokban, ahol szövegértés-szövegalkotás kulcskompetencia területen kompetencia alapú oktatási program, programcsomag került alkalmazásra a magyar nyelv és irodalom tantárgy értékelése egy jeggyel, összevontan történik. Azon tanulócsoportokban, ahol műveltségterület tantárgyi bontás nélküli oktatása folyik, az integrált tantárgyi tartalmakat közösen, egy érdemjeggyel, osztályzattal értékeljük a helyi tantervben szabályozottak szerint. A 2010/2011-es tanévtől kezdődően minden tanulócsoportban a magyar nyelv és irodalom tantárgy értékelése egy jeggyel, összevontan történik, függetlenül attól, hogy az adott tanulócsoport a TÁMOP 3.1.4 fenntartási időszakában a kompetencia alapú oktatás implementációjában részt vesz-e. (Amennyiben szükség van a tantárgyak külön történő értékelésére, a tanuló az érintett tantárgyak mindegyikére ugyanazt az érdemjegyet kapja amit az összevont tantárgyra kapott.)

Az **IPR** programban részt vevő tanulók haladását, fejlődését, továbbá az ezeket hátráltató okokat, az osztályfőnökök és az érdekelt pedagógusok a szülők bevonásával 3 havonta és év végén értékelik. A szülő által aláírt értékelés az érintett szaktanárok, ifjúságvédelmi felelős és az osztályfőnök együttes véleményét tartalmazza.

A **sajátos nevelési igényű** tanulóknál a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményben megfogalmazott iránymutatása a mérvadó a számonkérésük formáira és a tantárgyi értékelésükre vonatkozóan. Amennyiben a sajátos nevelési igény megállapítása mellett nem mentették fel a tanulót egyes tananyagrészek, tantárgyak értékelése, minősítése alól, a sajátos nevelési igényt figyelembe vevő könnyítések, a követelményekben való eltérés meghatározása a helyi tanterv előírásait betartva a szaktanár kompetenciája. Az értékelés, minősítés a tananyagtartalom elsajátításának mértékét mutatja, minden esetben figyelembe véve az önmagukhoz mért fejlődésüket. A sajátos nevelési igényű tanulók esetén az évközi munka értékelésekor különösen figyelemmel vannak az iskola pedagógusai az önmagukhoz mért fejlődésük fejlesztő értékelésére, a dicséret motiváló, teljesítményfokozó szerepére.

Az értékelés, minősítés során kiemelt cél az önismeret, a reális önértékelés kialakítása és a kommunikáció fejlesztése minden tanulónál (különös tekintettel a sajátos nevelési igényű tanulókra).

III.4.1. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

A beszámoltatás rendszeressége:

A tanulónak havonta legalább egy beszámolási lehetősége kell, hogy legyen, amelyet vagy osztályzattal, vagy szóbeli (szöveges) értékeléssel minősít a nevelő. Követelmény, hogy minden tanulónak legyen módja az adott témában egy-egy téma lezárásakor ismereteiről számot adni.

Az iskolai beszámoltatás követelményei és formái:

A beszámoltatás vagy szóbeli vagy írásbeli úton történik.

Szóbeli:

- tudjon a tanuló összefüggően az adott témában a tanultakról röviden beszámolni, a feltett kérdésekre válaszolni,
- tudjon legalább 5 percen saját kutatása, tanulmányai alapján egy adott témáról beszélni (kiselőadás),
- tudja elmondani a tananyag vázlatát,
- tudja egy szaktárgy szavait, szakkifejezéseit, amelyek segítségével a szakszerűségnek és a választékosságnak megfelel,

Írásbeli:

- röviden, lényegi válaszokat adjon a feltett kérdésekre,
- beadott írásbeli munkája elfogadható küllemű és helyesírású legyen,
- anyanyelvből a műfajnak megfelelő írásbeli dolgozatot készítsen (fogalmazás),
- a házi feladat mind küllemében, mind tartalmában feleljen meg az otthoni vagy a napközis/tanulószobai munkával szembeni igényes elvárásoknak.
- mind az írásbeli, mind a szóbeli követelmények teljesítése beszámoláskor tükrözze a tanuló rendszeres, folyamatos felkészülését.

Az iskolai beszámoltatás követelményeinek és formáinak módosulása sajátos nevelési igény megállapítása esetén:

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a NAT2020-ban meghatározottak az iránymutatóak. Így végső soron értékelésük, minősítésük a – adott esetben a jogszabályi lehetőségeket és a helyi tanterv előírásait betartva módosult – tantárgyi követelmények elsajátításának mértékét kell kifejezze. Sajátos nevelési igényüket figyelembe vesszük a beszámoltatásnál, a következő elvek mentén történik számonkérésük:

- szükség esetén, az adott tanuló fejlettségének függvényében biztosított a hosszabb felkészülési idő, egyéni haladási ütem,
- írásbeli beszámoltatás esetében a tanórai elsajátításkor alkalmazott eszköz (pl.: számológép) használata megengedett,
- szükség esetén az írásbeli beszámoló szóbeli beszámolóval felváltható (ebben az esetben a szaktanár előre megbeszélte, akár tanórán kívüli időpontban ad lehetőséget a beszámolásra),
- szükség esetén a szóbeli beszámoló írásbeli beszámolóval felváltható (az írásbeli beszámolás helye minden esetben a tanóra).

III.4.1.1. Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya

- Az anyanyelv tantárgy követelményeit figyelembe véve évente kétszer fogalmazást írnak. Az órai fogalmazás a műfaji követelményeknek feleljen meg. Az érdemjegy piros tintával kerül bejegyzésre (fogalmazás, helyesírás, külalak).

- Témánként, tantárgyanként egy-egy téma elsajátítását feladatlappal mérjük, melyet több tankönyv mellékleteként minden tanuló megkap, vagy a nevelő által összeállított feladatlap lesz a mérőeszköz. A feladatlap nehézségi fokát célszerű az adott tanulóközösség ismeretében differenciálással meghatározni, az értékelésnél viszont a tantárgyi követelményeket kell figyelembe venni. Az írásbeli számonkérésnél a sajátos nevelési igényű tanulóknál az elsajátítás során használt segédeszköz alkalmazása megengedett.

- A témazárókat, nagydolgozatokat rendszerezés, összefoglalás előzi meg, a nevelő az írásbeli munkákat két héten belül köteles kijavítani és a jegyeket bevezetni. Súlya miatt az értékelésben betöltött szerepe megkülönböztetett, mivel piros tintával kerül a naplóba, osztályozásnál – különösen kétes jegy esetén – fokozottabban kell figyelembe venni. A tanulók egy tanítási napon legfeljebb kétszer nagydolgozatot írhatnak.

- Az írásbeli feleleteket, röpdolgozatokat a nevelő köteles a tanulóknak kiosztani, megbeszélni a javítást és a minősítést, óra végén a munkákat összeszedni és az adott tanév végéig megőrizni, s a szülői értekezleten vagy fogadóórán kérésre a szülőnek rendelkezésére bocsátani. A röpdolgozatok helyesírási hibái a tartalomra nem számítanak be, az olvasható írás és az igényes külalak viszont követelmény.

- Az írásbeli beszámoltatás időben egy tanítási órát vehet igénybe, akár hagyományos, akár feladatlapos rendszerű.

- A nevelők kötelesek a tanórákra felkészülni, az órán megteremteni azt a fegyelmet, amely az eredményes tanítás, tanulás feltétele.

Írásbeli számonkérés, teszt esetén a megoldásokat célszerű pontértékre, illetve százalékra átszámítani a következőkben meghatározott módon:

- 0-30% elégtelen
- 31-50 % elégséges
- 51-75% közepes
- 76-90% jó
- 91-100% jeles

III.4.1.2. Az otthoni (napközis és tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Az iskola nevelőtestülete azt az elvet vallja, hogy az intézményben tanulók rendszeresen kapjanak házi feladatot. Az otthoni felkészülés azonban nem lehet öncélú, és nem lehet csupán az előírt ismeretek mechanikus memorizálása. A tanulási folyamat elengedhetetlen része. A szaktanár (és a szülő is) rendszeresen nyomon tudja követni, hogy az egyes diák mennyire biztos az órán elsajátított ismeretekben. Az otthoni (napközis) felkészülés fontos jellemzői: rendszeresség, alaposság, céltudatosság. Ezzel kapcsolatos nevelési feladata az intézményben dolgozó pedagógusoknak, hogy a gyerekek belássák ezen elvek igazságát, így is felkészülve az életen át tartó tanulás feladataira.

Iskolai tanítási napokon szóbeli és írásbeli házi feladat egyaránt adható. A házi feladatra fordított felkészülési idő nem haladhatja meg alsó tagozaton a napközis tanulmányi foglalkozás időtartamát, felső tagozaton tantárgyanként a 30 percet (átlagos képességű tanuló esetében). Ez magában foglalja az írásbeli és szóbeli feladatokat is. Házi feladat csak az órán megtanított tananyagból adható (annak gyakorlására), illetve önálló feldolgozásra adható a következő tananyag előkészítésére. A sajátos nevelési igényű és a jobb képességű tanulóknak differenciált feladatok biztosítják a fejlődést, az önmaguk képességeihez mért előrehaladást. Éppen ezért házi feladat – mennyiségileg és/vagy minőségileg – differenciáltan is adható, amely az egyéni fejlesztést teszi lehetővé.

Az elvégzett házi feladatot a pedagógus a soron következő tanórán ellenőrizni köteles. Érdemjegyre történő számonkérés csak abból az ismeretanyagból történhet, amelyet a szaktanár az előző órán megtanított. A gyermek a megtanított anyagból akkor is feleltethető, ha a házi feladata hiányos vagy nem készült el.

Hétvégékre adott házi feladat mennyiségét a szaktanár dönti el. A pihenőnapokra, iskolai szünetekre az iskolavezetés javasolja a házi feladat mellőzését, azonban a pedagógus megfelelő motivációval, „szorgalmi” jelleggel végezhető feladatot, gyűjtőmunkát adhat. Ez szorgalmi feladatként jelentkezik. A kiemelkedő gyűjtőmunka, szorgalmi házi dolgozat összeállítását a szaktanár érdemjeggyel jutalmazza, amely zöld tintával kerül az osztályozó naplóba.

A napközi/tanulószobai nevelőknek biztosítaniuk kell a másnapi felkészülést a délutáni tanulás keretei között. A nevelő gyakorló feladatot a kötelező házi feladaton felül is adhat, amennyiben annak elvégzése belefér a napközi/tanulószobai tanulóidőbe.

III.4.1.3. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket az adott évfolyamon minden tantárgyból sikeresen teljesítette.
- A tanuló részére engedélyezhető az iskola évfolyamának megismétlése abban az esetben is, ha egyébként felsőbb évfolyamra léphetne. Az engedély megadásáról a tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő kérésére az iskola igazgatója dönt. A szülő kérésére az első évfolyamon engedélyezni kell az évfolyam megismétlését.
- A tanuló az első évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamismétlésre, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni.
- A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. Az 1. évfolyamon legalább a „felzárkóztatásra szorul” minősítést, 2-8. évfolyamon minden tantárgyból az „elégséges” év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulóknak a továbbhaladáshoz.
- Ha a tanuló a 2-8. évfolyamon tanév végén egy vagy két tantárgyból szerez „elégtelen” minősítést, a következő tanévet megelőző augusztus hónapban javítóvizsgát tehet. Második év végén, és a további évfolyamokon a nevelőtestület - ha szükségesnek ítéli - évfolyamismétlésre utasíthatja a diákot, amennyiben az egy vagy több tantárgyból elégtelen minősítést szerez, azaz az előírt tanulmányi követelményeket nem teljesítette.
- Elégtelen évvégi osztályzat esetén lehetősége van a diáknak javítóvizsga letételére bármelyik tantárgyból.
- Ha a tanuló az 1. évfolyamon első alkalommal évismétlésre kényszerül, munkája előkészítő jellegűnek minősül, és tanulmányait az első évfolyamon folytatja.
- A magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulóknak osztályozóvizsgát kell tennie, ha
 - az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
 - az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse,
 - egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott,
 - magántanuló volt.
- Ha a tanuló egy tanítási évben egy adott tantárgyból való mulasztása a tanítási órák 30%-át meghaladja, és emiatt teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi,

hogy osztályozóvizsgát tegyen. A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett a 20/2012. (VIII:31.) EMMI rendelet 51. § (3) bekezdésben meghatározott értesítési kötelezettségének. Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyamismétléssel folytathatja. Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.

- A 250 óránál többet mulasztott tanulók és a magántanulók esetében az osztályozóvizsga tantárgyai a következők:
 - 2-4. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika, idegen nyelv, természetismeret, hittan,
 - 5-6. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, idegen nyelv, természetismeret, informatika, hittan.
 - 7-8. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, fizika, kémia, biológia, földünk és környezetünk, idegen nyelv, informatika, hittan.

III.4.2. Magatartás

A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél az 1-8. évfolyamon a példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2) érdemjegyeket illetve osztályzatokat alkalmazzák.

A tanuló magatartását az 1. évfolyamon félévkor és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti, és azt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyezi. A 2-8. évfolyamon a tanuló magatartását az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli a szorgalom félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról. A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni. A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez az alább felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges. Az iskolában a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja,
- tanórán és tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik, tisztelettudó,
- kötelességtudó, feladatait teljesíti; önként vállal feladatokat és azokat teljesíti,
- társaival, nevelőivel a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik,
- az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz,
- óvja és védi az iskolai felszerelést, a környezetet,
- nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja,
- tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik,
- feladatait a tőle elvárható módon teljesíti,
- feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti,
- az osztály vagy az iskolai közösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt,
- nincs írásbeli intője vagy megrovása.

Változó (3) az a tanuló, aki:

- magatartásában többször vét a házirend ellen,
- társaival való viszonya kifogásolható,
- a felnőttekkel szemben tiszteletlen,
- órákra többször késve érkezik,
- szaktanári, osztályfőnöki figyelmeztetése van

Rossz (2) az a tanuló, aki:

- házirend előírásait sorozatosan megsérti,
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti,
- magatartása fegyelmezetlen, rendetlen,
- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik,
- viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza,
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt,
- több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokú büntetése.

III.4.3. Szorgalom

A tanuló szorgalmának minősítésénél, értékelésénél az 1-8. évfolyamon a példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2) érdemjegyeket illetve osztályzatokat alkalmazzuk.

A tanuló szorgalmát az 1. évfolyamon félévkor és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti, és azt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyzí. A 2-8. évfolyamon a tanuló szorgalmát az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli a szorgalom félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról. A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni. A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez az alább felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges. Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi,
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többletfeladatokat is, és azokat elvégzi,
- munkavégzése pontos, megbízható,
- a tanórákon kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként vesz részt,
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik,
- a tanórákon többnyire aktív,
- többletfeladatot tanórán kívüli foglalkozáson, vagy versenyeken való részvételt önként nem, vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti,
- taneszközei tiszták, rendezettek.

Változó (3) az a tanuló, akinek:

- tanulmányi teljesítménye, elmarad képességeitől,
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti,
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik,
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja,
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében,
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg,
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen,
- feladatait folyamatosan nem végzi el,
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek,
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül,
- félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

III.4.4. Szöveges értékelés („C” melléklet)

1.osztály mondatbank

Magatartás:

példás
jó
változó
rossz

Magatartása

Társas kapcsolataiban:

segítőkész
együtműködő
türelmes
közömbös
türelmetlen
durva

Felnőttekhez való viszonyában:

együtműködő
udvarias
segítőkész
viselkedése gyakran kifogásolható

Tanórán:

aktív
fegyelmezett
együtműködő
passzív
fegyelmezetlen
rendbontó

Tanórán kívül:

együtműködő
fegyelmezett
fegyelmezetlen
rendbontó

Szorgalom:

példás
jó
változó
rossz

Szorgalma

Tanuláshoz való viszonya:

aktív
érdeklődő
kötelességtudó

felületen
érdektelen
hanyag

A tanulásban:

önálló
kitartó
néha segítségre szorul
önállótlan

Házi feladatát:

elkészíti
alkalmanként elfelejti
gyakran nem készíti el

Felszerelése:

hiánytalan
néha hiányos
gyakran hiányos

Magyar nyelv és irodalom

Beszéde:

tiszta, érthető.
néhány hang képzése még bizonytalan.
hangképzési problémákkal küzd.
beszéde egyéni fejlesztést igényel.

Szóbeli kifejezőkészsége:

szókincse gazdag, választékosan beszél.
beszéde, szókincse korának megfelelő.
szókincse még fejlesztésre szorul.
szóban nehezen fejezi ki magát.
könnyen megjegyzi és felidézi a verseket és a meséket.
szívesen mond verset és mesét társainak.
még nem szeret a társai előtt szerepelni.

Írásmozgása:

Ceruzafogása:

megfelelő
bizonytalan
a helytelen ceruzafogását figyelmeztetésre önállóan korigálja.

Vonalvezetése, írásmozgása:

biztos.
még bizonytalan.
még fejlesztésre szorul.

Füzetvezetése:

tiszta, rendezett.
alkalmanként rendezetlen.

A munkafelületen való tájékozódása:

az irányokat nem téveszti.
jól tájékozódik a síkban és a térben.
a síkban és a térben még nem tájékozódik magabiztosan.

Olvasása:

a tanult betűket biztonsággal felismeri.

nem ismeri fel biztonsággal a tanult betűket.
a tanult betűket összeolvassa.
a tanult betűk összeolvasásában még bizonytalan.
elolvassa a szavakat, mondatokat.
elolvassa a szavakat, mondatokat, de azok megértése még bizonytalan.

Matematika

Számfogalma a tanult számkörben / _____ /:

kialakult, pontos.

bizonytalan, kialakulatlan.

A tanult számkörbe tartozó számok tulajdonságait ismeri.

Biztonsággal felismeri és lejegyzí a tanult számokat.

A számok felismerésében és lejegyzésében még bizonytalan.

A számolást könnyítı eljárásokat

ismeri és alkalmazza.

segítséggel alkalmazza.

még nem tudja megfelelıen alkalmazni.

A tanult matematikai jeleket

felismeri, jelentésüket ismeri.

még nem tudja biztonsággal felismerni.

A tanult számkörben az összeadást, a kivonást

helyesen értelmezi és biztosan végzi el a műveleteket.

bizonytalanul végzi, alkalmanként segítségre szorul.

gyakran segítségre szorul.

A tanult geometriai alakzatok felismerésében

biztos

jártas

pontatlan

tájékozatlan

Hittan

Bibliai történetekre, református értékekre nyitott.

Bibliai történetekben rendkívül tájékozott, református értékek iránt érdeklıdı.

Bibliai történetek iránt és református értékek iránt érdeklıdı.

Bibliai történetek iránt rendkívül érdeklıdı, református értékekre nyitott.

Bibliai történetek iránt érdeklıdı.

Református értékekre nyitott.

Bibliai történetekben tájékozott.

Református értékek iránt érdeklıdı.

Katolikus értékek iránt érdeklıdı.

Ének-zene

Csoportosan vagy önállóan életkorának és hangi sajátosságainak megfelelı hangmagasságban

szívesen énekel.

segítséggel énekel.

nem szívesen énekel.

Hallás után az egyszerű ritmus visszatapsolására képes.

A ritmusmotívum reprodukálásában bizonytalan.

Osztálytársaival a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban

szívesen részt vesz.

alkalmanként vesz részt.

nem vesz részt.

Vizuális kultúra

A vizuális kultúra körébe tartozó tevékenységeket általában szívesen végzi, szeret rajzolni, színezni, festeni, mintázni stb.

Még nem szívesen rajzol, fest.

Gyakran bátorításra, segítségre szorul.

Munkái a korosztályának megfelelőek.

Megfelelően bánik az eszközökkel.

Az eszközök használatában még bizonytalan, segítségre szorul.

Saját ötleteit, elképzeléseit megvalósítja.

Törekszik a rajzfelület esztétikus kitöltésére.

Még nem tudja a rajzfelületet megfelelően kitölteni, fejlesztésre szorul.

Technika és tervezés

A technikai jellegű tevékenységeket szívesen végzi.

A technikai jellegű tevékenységek iránti érdeklődését fel lehet kelteni munkavégzés előtt.

Munka közben biztatást és segítséget igényel.

A technikai tevékenységek iránti érdeklődése nehezen kelthető fel, munkavégzés előtt és közben gyakori biztatást és segítséget igényel.

Munkái igényesek – ötletes, kreatív a munkadarabok elkészítésében.

Az eszközökkel és az anyagokkal ügyesen bánik.

Munkái elkészítéséhez, az eszközökkel és az anyagok megmunkálásában még gyakorlásra van szüksége.

A tanult technikákat életkorának megfelelő szinten alkalmazza.

A tanult technikákat még nem tudja megfelelő szinten alkalmazni, fejlesztésre szorul.

Testnevelés

Erőnléte és állóképessége korának megfelelő.

Erőnléte és állóképessége még fejlesztésre szorul.

A mozgásos feladatokat szívesen végzi, szeret mozogni.

A mozgásos feladatokat még nem szívesen végzi, nem szeret mozogni.

A feladatok kivitelezésében mozgása összerendezett.

A feladatok kivitelezésében mozgása még összerendezetlen.

A sportjátékok, versengések, mozgássorozatok szabályait érti és betartja.

Konfliktushelyzetben is sportszerűen viselkedik.

A sportjátékok, versengések, mozgássorozatok szabályait érti, de időnként nem tartja be azokat.

A sportjátékok, versengések, mozgássorozatok szabályait többnyire ismeri, de gyakran előfordul, hogy nem tartja be azokat.

Előfordul, hogy

meggondolatlan
türelmetlen
erőszakos
viselkedésével veszélyezteti saját és mások testi épségét.

Különösen ügyes:

labdajátékokban.
tornában.
sorversenyekben.

2.osztály mondatbank

Magatartás:

példás
jó
változó
rossz

Magatartása

Társas kapcsolataiban:

segítőkész
barátságos
együttműködő
türelmes
közömbös
türelmetlen
durva

Felnőttekhez való viszonyában:

együttműködő
udvarias
segítőkész
viselkedése gyakran kifogásolható

Tanórán:

aktív
fegyelmezett
együttműködő
passzív
fegyelmezetlen
rendbontó

Tanórán kívül:

együttműködő
fegyelmezett
fegyelmezetlen
rendbontó

Szorgalom:

példás

jó

változó

rossz

Szorgalma**Tanuláshoz való viszonya:**

aktív

érdeklődő

kötelességtudó

felületes

édektelen

hanyag

A tanulásban:

önálló

kitartó

gyakran szorul segítségre

önállótlán

Munkája csoportban:

aktív

kezdemenyező

irányító

kreatív

együttműködő

segítőkész

passzív

hárító

hátráltató

Házi feladatát:

elkészíti

alkalmanként elfelejti

gyakran nem készíti el

Felszerelése:

hiánytalan

néha hiányos

gyakran hiányos

Magyar nyelv és irodalom**Írás, írásképe****Betűalakítása, betűkapcsolása:**

szabályos, szép.

alkalmanként eltér a szabályostól .

még gyakran szabálytalan, de írása olvasható.

írása még nehezen olvasható.

Vonalvezetése, írásmozgása:

biztos.

még bizonytalan.

még fejlesztésre szorul.

Füzetvezetése:

tiszta, rendezett.

alkalmanként rendezetlen.

Helyesírása:

a tanultaknak megfelelő, másoláskor, emlékezetből íráskor, tollbamondáskor kevés hibát ejt.

a tanult helyesírási formákat másoláskor és emlékezetből íráskor többnyire hibátlanul alkalmazza.

a tanult helyesírási formákat emlékezetből íráskor és tollbamondáskor még hibásan alkalmazza.

a tanult helyesírási formákat másoláskor kevés hibával alkalmazza.

a tanult helyesírási formákat emlékezetből íráskor és tollbamondáskor gyakran hibázik.

Másolása, emlékezetből írása még bizonytalan, egyéni fejlesztést igényel.

Beszéde:

tiszta, érthető.

néhány hang képzése még bizonytalan.

beszéde egyéni fejlesztést igényel.

Olvasása**Hangos olvasáskor a szöveget:**

gyors

megfelelő

lassú tempóban

jól hallhatóan

halkan

folyamatosan

ütemesen

szótagolva

hibátlanul

kevés hibával

sok hibával olvassa.

Hangos olvasáskor a beszélő szándékát

megfelelően érzékelteti.

még nem tudja kifejezni.

A hallott vagy hangosan olvasott szöveg tartalmát:

pontosan

kevés hibával

sok segítséggel tudja felidézni.

Egy szöveg néma elolvasása után a szöveghez kapcsolódó feladatokat írásban:

egyedül megoldja.

segítséggel megoldja.

még nem tudja mindet megoldani.

Néma olvasása és szövegértése még fejlesztésre szorul.

A memorizált szöveget vagy verset:

hibátlanul idézi fel.

kevés hibával idézi fel.

még nehezen idézi fel.

Matematika**Számfogalma :**

A tanult számkörben / _____ / számfogalma kialakult az egyjegyű és a kétjegyű számok esetében

helyesen olvassa,

írja,

csoportosítja

rendezi

pontosan jelöli helyüket a számegyenesen.

Meg tudja nevezni a számok tulajdonságait.

A számokat alkalmanként még hibásan

olvassa

írja

csoportosítja

téveszt a rendezésében

hibásan jelöli a helyüket a számegyenesen

bizonytalan a számok tulajdonságaiban

A számok felismerésében, írásában bizonytalan.

Gyakran téveszt a számlálásban és a számok lejegyzésében.

Műveletvégzés, számolási készség:

A tanult számkörben / _____ / hibátlanul

kevés hibával

még sok hibával

oldja meg az összeadásokat, kivonásokat.

Adott szabály szerint számsorozatot

pontosan folytat.

hibásan folytat.

még nem tud folytatni.

Hiányos műveleteket

hibátlanul

kevés hibával

még sok hibával old meg.

Szöveges feladatok megoldása:

A szöveges feladatok megoldásában követi a tanult megoldási sorrendet, a feladatot helyesen értelmezi, önállóan megoldja.

A szöveges feladatokat

segítséggel tudja megoldani.

még nem tudja megoldani.

Geometriai összefüggések felismerése:

A tanult síkidomokat

felismeri, megnevezi.

még nem tudja megnevezni.

Az alakzatokat tulajdonságaik szerint

szétválogatja.

még nem tudja szétválogatni.

Hittan

Bibliai történetekre, református értékekre nyitott.

Bibliai történetekben rendkívül tájékozott, református értékek iránt érdeklődő.

Bibliai történetek iránt és református értékek iránt érdeklődő.

Bibliai történetek iránt rendkívül érdeklődő, református értékekre nyitott.

Bibliai történetek iránt érdeklődő.
Református értékekre nyitott.
Bibliai történetekben tájékozott.
Református értékek iránt érdeklődő.
Katolikus értékek iránt érdeklődő.

Ének-zene

Csoportosan vagy önállóan
szívesen énekel.
segítséggel énekel.
nem szívesen énekel.
A tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban
szívesen részt vesz.
alkalmanként vesz részt.
nem vesz részt.
Hallás után az egyszerű ritmus visszatapsolására képes: _____
A ritmusmotívum reprodukálásában bizonytalan.
A tanult ritmusjeleket ismeri és nevüket használja.
A ritmusjelek felismerésében még bizonytalan.

Vizuális kultúra

A vizuális kultúra körébe tartozó tevékenységeket általában szívesen végzi.
Szeret rajzolni, színezn, festeni, mintázni stb.
Még nem szívesen rajzol, fest.
Gyakran bátorításra, segítségre szorul.
Munkái a korosztályának megfelelőek.
Megfelelően bánik az eszközökkel.
Az eszközök használatában még bizonytalan, segítségre szorul.
Olvasmány- vagy zenei élményhez szívesen készít illusztrációt választott technikával.
Olvasmány- vagy zenei élményhez illusztráció elkészítésében segítségre van szüksége.
Olvasmány- vagy zenei élményhez illusztráció készítésével még nem boldogul.
Törekszik a rajzfelület esztétikus kitöltésére.
Még nem tudja a rajzfelületet megfelelően kitölteni, fejlesztésre szorul.

Technika és tervezés

A technikai jellegű tevékenységeket szívesen végzi.
A technikai jellegű tevékenységek iránti érdeklődését fel lehet kelteni munkavégzés előtt.
Munka közben biztatást és segítséget igényel.
Munka közben rendet tart a környezetében, törekszik a takarékos anyagfelhasználásra.
Munkái igényesek – ötletes, kreatív a munkadarabok elkészítésében.
Az eszközökkel és az anyagokkal ügyesen bánik.
Munkái elkészítéséhez, az eszközökkel és az anyagokkal való bánásmódhoz még gyakorlásra van szüksége.
A tanult technikákat életkorának megfelelő szinten alkalmazza.
A tanult technikákat még nem tudja megfelelő szinten alkalmazni, fejlesztésre szorul.

Testnevelés

Erőnléte és állóképessége korának megfelelő.

Erőnléte és állóképessége még fejlesztésre szorul.

A mozgásos feladatokat szívesen végzi, szeret mozogni.

A mozgásos feladatokat még nem szívesen végzi, nem szeret mozogni.

A feladatok kivitelezésében mozgása összerendezett.

A feladatok kivitelezésében mozgása még összerendezetlen.

A sportjátékok szabályait érti és betartja. Konfliktushelyzetben is sportszerűen viselkedik.

A sportjátékok szabályait érti, de időnként nem tartja be azokat.

A sportjátékok szabályait többnyire ismeri, de rendszeresen nem tartja be azokat.

Előfordul, hogy viselkedésével veszélyezteti saját és mások testi épségét.

Különösen ügyes:

labdajátékokban.

tornában.

sorversenyekben.

IV. Óvodai pedagógiai program

Szikszai György Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde
Örömsziget Óvodája

IV.1. Bevezetés

Az emberi személyiség kialakulása a gyermekkortól kezdve a kamaszkoron át, az ifjúkorig hosszan tartó folyamat. Ezen folyamat része az óvodai nevelés, amely gyerekközpontú nevelési formaként a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik.

Óvodánk 5 csoporttal működik. Gyermekközpontú környezetben, családi légkörben biztosítja a gyermekeknek személyiségük harmonikus fejlődését a keresztyén hitéleti nevelés szellemiségében.

A református óvodában a játék, a munka, a tanulás, valamint a közösségformálás sajátos világszemlélettel történik. A református óvoda a családi szellemre épít, módszere a prevenció, melynek belső tartalma a szeretet és a bizalom. Mindhárom kívánja a nevelő állandó jelenlétét. Az együttlét vidám, bensőséges légkörben biztosítja a gyermekek sokoldalú és harmonikus fejlődését. Az igazi jelenlét közös tevékenységre, játékra, párbeszédre motivál. A gyermek ezen keresztül tapasztalja meg a személyére irányuló tiszteletet, elfogadást, szeretetet és megbecsülést.

Sok gyermek a református óvodában szerzi első vallásos ismereteit. Életkori sajátosságaiból fakadóan fontos, hogy kezdetben az őt körülvevő felnőttek élete példájából tapasztalja meg Isten szeretetét. Megfelelő alkalmat kell teremteni az első közös vallásos tapasztalatok megszerzéséhez, melyeket életkoruknak megfelelően értelmeznünk is kell. A kisgyermek minden hittel kapcsolatos kezdeményezését figyelemmel kell kísérnünk, elő kell segítenünk hitének fejlődését.

IV.2. Helyzetkép

Óvodánk adatai

Az óvoda neve: Szikszai György Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde
Örömsziget Óvodája

Az intézmény székhelye és elérhetősége: 6900 Makó Vásárhelyi u. 53.

Az intézmény alapítási éve: 2011

IV.2.1. Személyi feltételek

Óvodánk minden csoportjában két szakképzett óvónő és egy dajka dolgozik. Az óvónők közül az egyik délelőtt, a másik délután van a csoportban, az átfedési idő a törvény által meghatározott mértékben biztosítva van. Így nyitástól zárásig óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel.

A tálalókonyhában a munkát az óvodai dajkák végzik.

Az óvoda takarítását ugyancsak az óvodai dajkák végzik.

Szakmai munkánkat rendszeres nevelőtestületi megbeszélésekkel, továbbképzéseken való részvétellel, újonnan megjelent szakirodalom beszerzésével kívánjuk színvonalasan végezni és fejleszteni. Fontosnak tartjuk, hogy a változó társadalmi környezethez rugalmasan tudjunk igazodni, fejlesztve ismereteinket és tudásunkat. Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

Szükségesnek tartjuk, hogy a csoportokban együtt dolgozó óvodapedagógusok szakmai téren, valamint személyiségükben is úgy tudjanak együtt dolgozni, hogy az a gyermekek javát szolgálja. A gyermekek előtt példa értékű a felnőttek egymás közötti kapcsolata, beszéde, hangneme, ezért ezt mindig szem előtt kell tartani.

Az óvodai nevelés eredményességét segíti az óvónő és a dajka közös együttműködése. Ennek érdekében a feladatok megbeszélése, a segítség formájának áttekintése, egyeztetése feltétlenül szükséges.

Az „egymást különbnek tartván magatoknál” ige alapján mindenki a maga feladatát szeretetben végzi a közösség javára.

IV.2.2. Tárgyi feltételek

Óvodánk tárgyi feltételeinek megteremtésekor szem előtt tartottuk az Óvodai Alapprogramban előírtakat és a 11/1994 (VI. 8.) MKM rendelet előírásait.

Az óvodának helyt adó épület és a játszóudvar nagysága adott. Az épület adottságait figyelembe véve 5 óvodai csoport kialakítására volt mód. A csoportszobák alapvetően többfunkciós helyiségekként működnek. A meglévő adottságokhoz alkalmazkodó kialakítással, berendezéssel célunk egy esztétikus, biztonságos, ugyanakkor családias hangulatú, gyermekközpontú óvoda kialakítása. Az egyes helyiségek kialakításánál alapvetően törekedtünk a gyermekek által használt területek és a felnőtt terek elkülönítésére. A különböző játékokat, textíliákat, ábrázolási tevékenységhez szükséges eszközöket az eszköznormában előírtakat beszerezzük.

A játszóudvaron törekszünk a természetes növényzet kialakítására, megtartására. Az óvodai udvar EU-s szabványnak való megfelelését, a gyermekek biztonságos udvari játékainak kialakítását folyamatos beszerzéssel és karbantartással oldjuk meg. Szükséges az eszközök folyamatos feltöltése, bővítése, pótlása, cseréje.

A gyermekek számára biztonságos, kényelmes környezet biztosítunk.

A gyermekek számára az egészségvédelem, mozgásigény, játékgigény kielégítését szem előtt tartjuk.

Az óvodai dolgozók biztonságos, jó légkört eredményező munkakörülményeit biztosítjuk.

Az óvoda főzőkonyhával nem rendelkezik, a gyermekek saját csoportszobájukban étkeznek. Az ételek kiosztását és a mosogatást a tálalókonyhán végzik a dajkák. A napi háromszori étkezés biztosított.

IV. 3. Cél és feladat rendszer

IV.3.1. Célunk

Célunk a gyermekek fejlődésének támogatása, az eltérő egyéni szükségletek és életkori jellemzők ismeretében a személyiség kibontakoztatása.

Célunk továbbá, hogy:

- a gyermekek rendelkezzenek pozitív énképpel, őrizzék meg kíváncsiságukat, legyenek önállóak, ismerjék meg saját erősségeiket, értékeiket,
- szerezzenek sok pozitív tapasztalatot, éljenek meg sok élethelyzetet, amelyek hozzájárulnak testi, szociális, emocionális és intellektuális fejlődésükhöz,
- tanulják és tapasztalják meg az együttműködésekben az alkalmazkodás, és az önérvényesítés lehetőségeit, a kompromisszumok, konszenzusok kialakításának stratégiai elemeit,
- ápolják érzelmi kötődéseiket, legyenek érzékenyek mások problémáira, és fogadják el társaik másságát,
- alakuljon ki szükségletük az egészséges életmódra (mozgás, korszerű táplálkozás, egészségügyi szokások),
- rendelkezzenek az ismeretekhez elsajátításához és az alkalmazóképes tudáshoz szükséges készségekkel (önálló probléma-érzékeny gondolkodás, logikai műveletek végzésének képessége, a pszichikus funkciók megfelelő működése),
- személyiségük szabad kibontakozásában válják az önkifejezés, az individualizáció és szocializáció fő tevékenység formájává a játék,
a játékot igényeljük, és keressék az együttműködést társaikkal,
- tiszteljék és éljék át a hagyományok, ünnepek jelentőségét, mondanivalóját,
- az együttnevelés érdekében a családokkal való pozitív kapcsolat kialakítása.

Keresztyén nevelésünk célja, harmonikusan fejlődő személyiség kialakítása, valamint a keresztyén értékrend átadása, mely elsősorban a gyermek lelki életére irányul, de átszövi az általános nevelési feladatokat és a közösségi nevelést is. Keresztény pedagógiánk súlypontja, a szeretetre való képesség kialakítása.

IV.3.2. Alapelveink

Programunk három fő nevelési alapelvet követ:

- a konstruktivizmus elvét, mely szerint a tanulás egy interaktív folyamat a gyermek, a felnőttek, a többi gyermek és a környezet részvételével. A gyermekek maguk konstruálják, építik fel a világról alkotott elképzelésüket. A körülöttük zajló eseményeket élményeik, és a korábban már megértett dolgok szintetizálása útján értelmezik. A gyermekek maguk építik fel világukat, ismeretanyagukat és tanulásukat, a felnőttek alapvető szerepe van ebben, mint segítenek, és közvetítenek. A pedagógusoknak kell biztosítani mindazokat az eszközöket, segédanyagokat, útmutatást és érdeklődést, amelyek maximálisan megnövelik a gyermekek tanulási lehetőségeit.

- a fejlettségi szintnek megfelelő foglalkoztatást (differenciálás), amely a gyermek fejlődésének ismeretén alapul, és annak megértésén, hogy minden gyermek azonos fejlődési stádiumokon megy keresztül, mégis mindegyikük egyedülálló, individuális lény. A fejlettségi szintekhez igazodó program segíti a gyermekeket abban, hogy maguk válaszolják meg saját kérdéseiket. Mikor felteszik a kérdéseket automatikus módon felébred érdeklődésük, figyelmük, és motivációjuk. A pedagógus dolga az, hogy kielégítő válaszokhoz segítse a gyermekeket anélkül, hogy túlegyszerűsítene a problémákat, vagy túlterhelné a gyermekeket információval. Megfelelő tevékenységekkel a pedagógusok megteremthetik az egyensúlyt, amely kielégíti és ki is bővíti a tanulási szituációt.

- a progresszív nevelés elvét, mely jelenti az egyéni szintekhez igazított fejlesztést, a gyermekek érdekelte tételét saját fejlődésükben, a felnőtt és a gyermekek közötti interaktív tanulást, ill. a gyermekek egymásra gyakorolt hatását.

IV.3.3. Feladataink

Feladataink a célok elérése érdekében az alábbiak:

- olyan interaktív tárgyi környezet biztosítása, mely elősegíti az egyes gyermekek fejlődését, a választás és döntés, ill. a gyermekek tanulási lehetőségeit,

- a gyermekek alapos megismerése, elfogadása, egyénre szabott tevékenységek tervezése,

- a gyermekek bevonása a közösségi szokások, a kívánatos magatartásmódok, szabályok kialakításába, a témák kiválasztásába, és integrált feldolgozásába,

- támogató figyelem és segítség nyújtása az egyes tevékenységekben,
- a gyermekek pozitívumaira, erősségeire való építkezés,
- a gyermeki szabadság, önállóság biztosítása világos, egyértelmű határok között,
- differenciálás a különböző módszerek, szervezeti keretek, munkaformák kombinációjával, a tartalom feldolgozásának módjával,
- a gyermekek folyamatos megfigyelése a tevékenységekben, a tapasztalatok dokumentálása, értékelése,
- újabb fejlesztési stratégiák kitűzése,
- a családokkal való pozitív kapcsolat kialakítása.

IV.3.4. Gyermekkép

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó szemléletű. Szem előtt tartjuk a gyermeki személyiség kibontakoztatását.

Az egyéni különbségeket értéként fogadjuk el. Ezek a különbségek adódhatnak genetikai okokból, méhen belüli vagy szülés közbeni sérülésből, érésbeli vagy vérmérsékleti eltérésekből, szociokulturális hatásokból. A gyermek személyiségét differenciáltan, a fejlődésbeli eltéréseket figyelembe véve közelítjük meg.

A gyermek nevelése nem könnyű feladat. Mit szeretnék, milyen legyen a gyermekem?

Nevelésünk lényege:

A Krisztusi szeretetben felnövő gyermek

- aki szereti és tiszteli szüleit és embertársait;
- aki tevékenységével Isten dicsőségét szolgálja;
- aki odafigyel szerető gondoskodással a másokra, s ha vét is ellene, meg tudja követni őt;
- aki nem csak mondja, hanem érzi is, hogy Isten nem személyválogató és minden hozzá igyekvő embert egyaránt szeret, fajra, nemre való tekintet nélkül;
- aki védi a teremtett világot, megbecsüli az épített világot is, és nem tiporja el azt sem, amit nem ő készített.

„Nem ti választottatok engem, hanem

én választottalak titeket.” /János 15. 16./

IV.3.5. Óvodakép

Az 1993. évi Köznevelési törvény lehetővé tette, hogy azok a szülők, akik a gyermekeiket vallási és világnézeti meggyőződésük alapján hitben kívánják nevelni, erre

lehetőséget kapjanak az óvodai nevelés során is. Működjenek olyan óvodák, melynek programjába a keresztyén szellemben való nevelés kulcsfontosságú szerepet tölt be.

A Magyar Református Egyház engedélyével és a Református Pedagógiai Intézet segítségével, az óvodák munkájának koordinálásával, az egyházközségek fenntartása alatt létrejöhetnek ilyen intézmények.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában és a Református Óvodák keretprogramjában foglaltakkal összhangban, a helyi nevelési programunk elkészítésénél a keresztyén világkép kialakítását, a keresztyén erkölcs megalapozását tartjuk szem előtt. A hitéleti nevelés és az a tény, hogy az egész napot áthatja ez a légkör, a gyermekek pozitív személyiségének kialakítását segítik elő

A köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézményként kívánja kiegészíteni a családi nevelést, biztosítani a gyermeki személyiség védelmét, nevelését, fejlesztését és a gyermeki szükséglet kielégítését. Figyelembe véve és tiszteletben tartva az életkori sajátosságokat, a gyermek mind teljesebb, egyéni képességeinek kibontakoztatását.

A nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseket a gyermekek személyiségéhez igazítjuk. Pedagógiai tevékenységrendszerünkkel és tárgyi környezetünkkel segítjük a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakítását.

Biztosítjuk a gyermek számára a nyugodt, békességes, szeretetteljes légkört. A gyermek személyiségéhez, a legfőbb tevékenységén a - játékon - keresztül kívánunk eljutni és átadni neki mindazt a személyiségformáló műveltség tartalmát, amely az egészséges fejlődéséhez szükséges.

A nevelést teljesen átvenni a családoktól nem lehet, de velük együtt, a közös célra tekintve, óvodánk és a család betöltheti a feladatát. Nem minden szülő tudja felvállalni otthon a keresztyén hitben való nevelést, ezért az evangélium hirdetésének első lépcsőfoka óvodánk lehet.

Az óvodás korú gyermekeknek egyénenként változó testi és lelki szükségleteik vannak, ezért a differenciált személyiségfejlesztés nevelésünk alapvető kritériuma.

A társas együttélés és a közös tevékenységek megkívánják a következő magatartásformák megalapozását:

- önfegyelem,
- másokat toleráló magatartás,
- segítőkészség, együttérzés,
- őszinteség,
- az egyéni szükségletek érvényesítését szolgáló megegyezések formái.

A gyermek első találkozása új környezetével igen fontos állomása az óvodai életnek. Olyan feltételek megteremtéséről kell tehát gondoskodnunk, amely gyermekeink számára érzelmi biztonságot nyújt, otthonos, de mégis más.

A játékeszközök és lehetőségek elengedhetetlen feltételei a kisgyermek személyiségének fejlődéséhez, igyekszünk tehát minél több fejlesztő játékot biztosítani számukra, valamint törekszünk a szerepjátékokhoz, dramatikus játékokhoz és bábozáshoz szükséges játékeszközök megteremtésére is.

Az udvari játék lehetőségének kialakítása, s az ott folyó változatos játéktevékenység feltételeinek megteremtése legalább annyira jelentős, mint a belső környezeté.

Az udvar tervezésekor a megfelelő szabad mozgást biztosító játéktér mellett, ligetes pihenő részt is kialakítunk, amely elengedhetetlen feltétele a nyugodt, elmélyült szerepjátéknak.

Az esztétikus környezet a felnőtt és gyermek számára is melegét sugárzó szép, igen fontos nevelőeszköz, így alakítjuk ki a gyermek környezetét is.

„mert nem azok az igazak Isten előtt, akik a törvényt hallgatják, hanem azok fognak megigazulni, akik a törvényt betöltik”

Róm. 2. 13.

S a törvényt betöltése pedig a SZERETET. Szeretet egymás iránt, származásra és szociális helyzetre való tekintet nélkül.

Óvodai nevelésünk alapja az óvó, féltő és segítő szeretet, gyermekeink hitben való nevelése, amely segíti a gyermekek személyiségfejlődését, egyéni képességei kibontakozását, figyelembe véve életkori sajátosságait, valamint fejlődésük eltérő ütemét.

IV.4. A nevelés kerete

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása,
- az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

A kompetencia alapú óvodai nevelés

Kompetencia fogalma és a nevelési programunk kapcsolata

A kompetencia az adott helyzetben megfelelő tudás, készségek és hozzáállás ötvöze, a kulcskompetenciák pedig azok a kompetenciák, amelyek támogatják a személyes önmegvalósítást, a társadalmi beilleszkedést, az aktív állampolgári létet. A kompetencia feltételezi, hogy az egyén egy adott szituációban nemcsak cselekszik, hanem megfelelően, azaz sikeresen cselekszik. Lényegében minden egyes kompetencia a képességek összességét foglalja magában. Az óvodai értékrendünk és az abból kialakított célunk-, feladatunk- és tevékenységrendszerünk kompetenciaalapú, hisz az egyéni képességfejlesztés az eredményességet abban méri, hogy a gyermekek legkülönbözőbb képességei sikeres tevékenységvégzésben manifesztálódnak-e. Nevelési programunk, vagyis a tevékenység által történő fejlesztés nem más, mint kompetenciafejlesztés

IV.4.1. Az egészséges életmód kialakítása

Célja: Az egészséges életmód helyes szokásainak kialakításával kulturált életforma megalapozása.

Feladata:

- Az óvodai élet során törekedni kell gyermekeink mozgásigényének kielégítésére, valamint arra, hogy mozgásuk, testi képességeik fejlődjenek.
- A gondozás során - amely az óvodai nevelés alapvető tevékenysége - a tisztálkodás és egészségügyi szokások megismertetése, tudatosítása, gyakoroltatása, készségi szintre emelése.
- Egészséges életvitel szokásának kialakítása, igényformálás.
- Egészségvédelem fontosságának tudatosítása.

Tartalma:

Az emberek egészségi állapotát jelentősen befolyásolja életmódjuk. A helyes életritmust és napirendet a családdal együttműködve alakítjuk ki.

A testápolás a gyermek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényüket szolgálja.

Nagy gondot fordítunk arra, hogy gyermekeinkben kialakuljon egy helyes értékrend, mind ruházatuk, mind testápolásuk tekintetében.

Mozgásuk kielégítésére és fejlesztésére alkalmasak a mozgásos tevékenységeket biztosító udvari fajták. Ezen túl rendszeres kirándulásokat, sétákat szervezünk, biztosítva ezzel is gyermekeink számára az együttes élményt.

Az egészségvédelem hangsúlyozása valamennyiünk érdeke, éppen ezért a szülőkkel szorosan együttműködve kell dolgoznunk, egészséges életmódjuk kialakítása érdekében, hogy az iskolába lépéskor stabil egészségügyi szokásokkal rendelkezzenek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

Testápolás: Önállóan mosakodjanak, törölközzenek, figyelmeztetés nélkül mossanak kezet amikor szükséges, körömkefét használjanak. Ruhájuk ujját tűrjék fel és le, gombolják ki és be. Használják a wc-t, ügyeljenek a wc, mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközeiket tegyék helyére.

Hajukat tartsák rendben, használják zsebkendőjüket, fűjják orrukat helyesen. Tüsszentéskor, köhögéskor a zsebkendőt használják.

Önkiszolgálás: Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként lássák el.

Az épületbe belépve a ruha, cipőtisztító kefé, sárkaparót megfelelően használják. Segítkezzenek az ágyak elrakásában, a terem átrendezésében. Önállóan tevékenykedjenek, vegyék észre feladataikat és nyújtsanak segítséget társaiknak, felnőtteknek.

Étkezés: Étkezés közben kulturáltan viselkedjenek. Ügyeljenek az asztal esztétikai rendjére. Használják helyesen az evőeszközöket (kanalat, villát, kést).

Öltözködés: Önállóan, a megfelelő rendben öltözködjének, vetközzenek, ruhájukat, ágyneműjüket hajtsák össze, tegyék a helyére, cipőjüket kössék meg, ha fáznak vagy melegük van, segítsenek magukon.

Környezetük rendben tartása: Ügyeljenek környezetük rendjére, gondozottságára. Az ajtókat csendesen nyissák és csukják. Teremtsenek rendet maguk körül.

A fejlettség jellemzői közül azért tartottuk fontosnak a végkifejletet, illetve az iskolába lépés jellemzőit jelölni, mivel a vegyes csoportban még fokozottabban kell számítanunk a differenciálásra - az életkori különbözőségekből adódóan -, mint a homogén csoportokban.

Az iskolába lépéskor pedig már célszerű, hogy olyan szokások birtokában legyenek, amelyek megtartása nem akadályozza más tevékenységek elvégzését. A kisebb gyermekek spontán utánzási vágyára építve és a helyes szokások megerősítésével motiváljuk őket mindezek elsajátítására, messzemenően figyelembe véve egyéni képességeiket, fejlettségüket. Mindezt kiegészítjük a felnőtt segítségnyújtásával és példamutatásával. Tevékenységüket folyamatosan figyelemmel kísérjük, ellenőrizzük.

IV.4.2. Érzelmi nevelés és szocializáció

Célja: Olyan erkölcsi tulajdonságok kialakítása, mely által gyermekeink fogékonnyá válnak embertársaik tiszteletére és az egymás iránti szeretetteljes törődésre.

Feladata:

- Az óvodáskorú gyermekek számára a vele foglalkozó felnőtt a példakép, akire felnéz és utánzás útján követni próbál. Ezért igen fontos, hogy az óvodában dolgozó felnőttek képesek legyenek a keresztyén erkölcsi értékek közvetítésére, hogy alkalmassá váljanak a rájuk bízott gyermekek hitben való nevelésére.
- A gyermekek társas kapcsolatainak alakulását segítjük, s arra törekszünk, hogy áthassa őket az egymás iránt érzett felebaráti szeretet.
- Közös élmények és tevékenységek során olyan erkölcsi tulajdonságok kialakulására törekszünk, mely által gyermekeink számára örömet jelent az együttlét.
- Az erkölcsileg is igazolható másság elfogadására és az önállóság, kitartás, feladattudat, szabálytudat kialakítására.

Tartalma:

Beszoktatás

A gyermek első találkozása az óvónővel, a csoporttal mély nyomot hagy a lelkében, és hatással van későbbi kapcsolatára is. Ezért nagyon fontos olyan feltételek megteremtése, amely a gyermek számára érzelmi biztonságot nyújt. Otthonról behozott kedvenc játékaik az otthon melegét sugározzák számukra.

Természetesen, ha mód van rá és a szülők is igénylik, lehetőséget biztosítunk arra, hogy részt vegyenek a beszoktatás folyamatában, amely mindenképpen fokozatosan, minél kisebb elszakadási traumát okozva történjen.

A mesék, mondókák, ölbeli játékok stb. az érzelmi biztonságot nyújtják a kisgyermek számára, a bábokkal egyetemben.

Az óvodába kerülő gyermek számára nem minden esetben zökkenőmentes ez a beilleszkedés, ezért igen fontos, hogy már az első naptól kezdve érezze a szeretetet a gyermekektől, a felnőttektől egyaránt.

Az óvodai közösség más minőségű kapcsolatteremtés lehetőségét rejti, mint a család. Szembe kell néznie különböző konfliktusokkal, a szokásrendszer elsajátításával, és meg kell barátkoznia az új környezet nyújtotta lehetőségekkel. Tehát a szocializációhoz többféle tudás birtokába kell jutnia.

A szociális tanulás tudatosan szervezett és spontán pedagógiai hatásai juttatják el a gyermeket a társaikkal való pusztán együttléttől az együvé tartozásig, és az együttműködésig, az „éntől” a „mi” tudatának kialakulásáig. A gyermek számára példa a vele foglalkozó felnőtt a családban, s az óvodai életben egyaránt. A szeretetet nem elég csupán a gyermekek felé irányítanunk, éreznie kell, hogy ez a szeretet egymás felé is kisugárzik belőlünk. A gyermek még tiszta, őszinte lény, nem lehet becsapni, érzi a hazugságot.

A biblia tanításának hatalmas gazdagsága, a Krisztusi tanítás kiapadhatatlan forrást jelent számunkra, amely során olyan határozott irányú erkölcsi tulajdonságok kialakulására van lehetőségünk, mint: együttérzés, segítségnyújtás, önfegyelem, kitartás, példamutatás, önzetlenség.

A közös élmények biztosításával (kirándulások, hagyományok kialakítása, ünnepek, távlatok megfogalmazása stb.) egymás iránti mélyebb érzelmi kapcsolatok kialakítására törekszünk.

Fontosnak tartjuk, hogy a közösség folyamatosan együtt maradjon nevelőivel és társaival.

Elveink a gyermek-felnőtt kapcsolatában

- A felnőtt próbálja megérteni elsősorban érzelmileg a gyermeket
- Parancsolás helyett igyekezzen kérdezni
- A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala
- A felnőtt a gyermek tevékenységéhez biztosítson nagy szabadságot a határok pontos megjelölésével. Többszöri határátlépéssel vezessen be konzekvenciákat

- A felnőtt alakítsa ki a közösségi élet szabályait, legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi módszereit
- A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy, hogy a közösség más tagjaihoz is kapcsolódjanak
- A felnőtt nevelje a gyermek érzésvilágát a kialakult összeütközések feldolgozása során. A konfliktust feloldó beszélgetéseket kellő figyelemmel, kivárással hallgassa meg, hogy véleményt tudjon mondani a történetekről, úgy hogy a gyermek felelősségérzete erősödjön
- A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakulhasson. A bátorítatlan Gyermek nevelésekor örüljön a kisebb előrelépéseknek, fejlődésnek
- Az agresszív gyermek ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges
- A felnőtt – gyermek kommunikációjában világos egyértelmű konstruktív beszédhelyzet jelenjen meg a kívánság és az elvárás megnevezésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő partner megbecsülése, megértése, és a kompromisszumkeresés.
- Mellőzendő a megbántás, a hibáztatás, a kritizálás a gyakori bírálgatás, a kioktatás, a kiabálás, a panaszkodás
- A gyermek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme bizalomelőlege és az a szemlélet, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni
- Tilalom helyett a felnőttek adjanak a gyermekeknek választási lehetőséget, hogy önálló döntéseket hozhassanak és a változásra képessé váljanak. A felnőtt jelezze örömeivel a dicséretét, s csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat
- A felnőtt használja a humort a szeretetkapcsolat kialakításához.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- 5-6-7 éves gyermekek a közös tevékenységben aktívan és szívesen vesznek részt.
- Elfogadják a keresztény közösség által megkívánt magatartásformákat
- Figyelmesen, tisztelettel és türelemmel hallgatják meg a felnőttek és társaik közlését.
- Örülnek egymás sikereinek, segítenek egymásnak az akadályok, nehézségek leküzdésében.

- Megosztják társaikkal még a keveset is.
- Játéktevékenységük, a foglalkozások során is tekintettel vannak társukra.
- Törekcszenek az igazmondásra, és ezt el is várják egymástól.
- Udvariasak egymással és a felnöttekkel szemben is.
- Képcssé válnak a szabályok betartására és betartatására.
 - Érzelmekben, szavakban, tettekben nyilvánosságra hozzák, hogy jól érzik magukat az óvodában, ragaszkodnak a felnöttekhez és társaikhoz.
 - A felnöttek kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
 - Érdeklődnek társaik, barátaik iránt óvodán kívül is.
 - A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
 - Igénylik a tevékenységekben való részvételt, együttműködést.
 - A tevékenységeket türelmesen a megbeszéltek alapján befejezik, képesek nyugodtan ülni, figyelni, türelmesen meghallgatják a felnöttek, és társaik közlését.
 - Értik környezetük jelzését szavak nélkül is.
 - Szívesen dolgoznak a közösségért, bíznak saját képességükben.
 - Értékelik saját tetteiket, bátran véleményt mondanak a felmerülő problémákkal kapcsolatban. Javaslatot tesznek a megoldásra.
 - Képesek érvényesíteni kezdeményezőkéscsségüket, igyekeznek elhárítani a felmerülő akadályokat.
 - Ismerik az érzelemnyilvánítás kulturált formáit.
 - Feltalálják magukat a megszokottól eltérő, de ismert helyzetekben.
 - Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

IV.4.3. Az anyanyelvi nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson

a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhethet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél. Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek: elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival
- A hátránnyal küzdő gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett korrekció mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.
- A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

IV.5. Hitéleti nevelés

Erkölcsei nevelés (közösségi és egyéni nevelés, keresztyén értékek)

A hitéleti nevelés alapköve az erkölcsi nevelés. Ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztyén kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodában dolgozók viselkedése:

- a közös élményeket nyújtó tevékenységek útján,
- az erkölcsi tulajdonságok megalapozása, kialakítása útján,
- a biztonságérzet erősítése útján.

Óvodapedagógusaink kiválasztásánál fokozott figyelmet fordítunk arra, hogy hitét gyakorló keresztyén emberek legyenek, akik hitelesen tudják közvetíteni cselekedeteikkel, munkájukkal a keresztyén értékrendet. Nem zárkózunk el azonban azoktól az óvodapedagógusoktól sem, akik elfogadják és követik értékeinket és nevelési elképzeléseinket.

Hitéleti nevelés tartalma

A hitéleti nevelés olyan feltételek között folyik, amely figyelembe veszi a 3-7 éves korú gyermekek életkori sajátosságait, utat enged a játékosságnak, figyel az egyéni bánásmódra. Különösen fontos odafigyelnünk arra, hogy a hitéleti tevékenység során azokra a szavakra, fogalmakra alapozva beszéljünk, amelyeket már ismer a gyermek, ezek meglévő tartalmait bővítjük, gazdagítjuk. A bibliai történeteket úgy választjuk meg, hogy átgondoltan vegyük figyelembe azt, ahogyan a gyermek gondolkodik (konkrét gondolkodás), kerüljük az elvont, allegorikus képeket, fogalmakat.

A tevékenység tartalma, különösen:

- hitéleti foglalkozás, igehallgatás (óvodáskorban megérthető bibliai történetek, mondatok hitoktató bevonásával)

- heti rendszerességgel tervezett áhítat a dolgozók, a szülők és az intézményfenntartójának részvételével

- hitélethez kapcsolódó énekek hallgatása, tanulása

- gyermek-istentisztelet, istentisztelet a családok részvételével

- látogatások a gyülekezetben.

Minden ünnepet úgy kell megélnünk, megülnünk, hogy az mélyítse el az ünnep jelentőségét, mondanivalóját. Aki nem tud ünnepelni, annak életéből kimarad valami, nincs mit átadnia a következő nemzedéknek. Az ünnepi készülődés izgalma, a várakozás öröme meghatározza az ünnep hangulatát. Fontos, hogy ezek a napok örömet, bensőséges, Isten közeli légkört jelentsenek, fel se merüljön a szerepeltetés okozta stressz.

Feladat:

- Az ünneplés megtanítása.
- Az ünnep érzelmi tartalommal való megtöltése.
- Az ünnep, jeles nap kiemelése a mindennapi élet eseményeiből.
- Az ünnep előkészítése.
- A szülők bevonása az ünnepi előkészületekbe (tervezés, dekoráció készítés, stb.).

Advent a várakozás: Az óvodában ez valóban a várakozás időszaka legyen. A koszorúkészítés, az első és a sorban következő gyertyák meggyújtása, az ajándékkészítés megmozgatja fantáziájukat, jóleső izgalommal tölti el a gyermekeket, örömet éreznek.

Karácsony: törekedünk arra, hogy a gyermekek megértsék karácsony lényegét: Isten szereti az embert, a kisgyermeket is, ezért Fia emberré lett, hogy a világ Megváltója legyen. Ennek az örömhírnak a megértése a legfontosabb, s a népszokások, ajándékozás, stb. csak ezután következnek.

Húsvét: A gyermekeknek egyszerűen, gyermekszerűen mondjuk el a feltámadás történetét. Mondjuk el, hogy húsvét óta ünnepeljük a vasárnapot, mert ez az Úr napja. A néphagyományokról sem feledkezünk el, tojást díszítünk.

Pünkösöd: Pünkösöd a gyermekek számára a legmegfoghatatlanabb, gyermekszerűen mondani valamit a legnehezebb. Amikor Jézus eltűnt a tanítványok szeme elől, Istenhez ment vissza, ezáltal a szívünkbe költözött. Jelenlétét mindennap érezhetjük, ha szeretettel fordulunk társaink felé, örömet okozunk egymásnak, ezzel örömet szerezve magunk számára is.

IV.6. Az óvodai élet tevékenység formái

IV.6.1. A játék

Célja:

A játék a gyermek önkéntes és szabadon választott tevékenysége, amely a személyiségformálásának, fejlesztésének elengedhetetlen feltétele.

Játék, tanulás, érzelem, erkölcs

Programunk szerint a játék és a tanulás egymástól elkülöníthető, de ugyanakkor a gyermek számára nem mindig szétválasztható tevékenység. Az erkölcsiség viszont nem tevékenység, hanem szabályok együttese, amely az óvodás gyermek számára szinte teljes mértékben a cselekvésben, esetleg az ahhoz való szándékban nyilvánul meg. Ebben az értelmezésben tehát itt is tevékenységről beszélhetünk, noha a szándék, a viszonyulás már némileg elkülöníthetően elválasztható magától a cselekvéstől. (Pl., ha egy-egy meséről, élményről beszélgetünk a gyerekekkel stb.)

Az érzelmek (jó, rossz) cselekvést képesek indukálni. Az óvodás korú gyermek pozitív és negatív érzelmei által vezérelten cselekszik, ezért az érzelmeikre hatva próbáljuk őket cselekvésre bírni és az irányított cselekvéseiket, mint például a tanulást is az érzelmeiken keresztül igyekszünk befolyásolni, motiválni.

Játékfelfogás

Programunkban a szabályjáték direkt irányítást követel, mely során a lényeg a szabály ismertetése. A többi játékfajta indirekt irányítást követel, mert a játék menete, személyes, egyedi, fikción alapul és ezért kiszámíthatatlan, vagyis előre nem tervezhető. Ötleteket adunk a gyermekeknek, ha kell, de ez nem jelent direkt beleszólást a gyermekjáték tevékenységébe. Óvodapedagógusnak a gyermek játékához eszközöket, ötleteket kell adni, és ha igényli a gyermek az óvónő szerepet is vállalhat. Jelen lehet az óvodapedagógus a gyermekek játékában egyszerű metakommunikációval is (mosoly, testtartás, távolságtartás, leintés, simítás stb.) és így is jelezheti, hogy „Látom, játszol, minden rendben van”, vagy „Látom, játszol, de valami nekem nem jó”. Az indirekt irányítás tehát nevelési elveink szerint azt jelenti, hogy mindig az adott szituációban döntjük el, hogy mennyire és hogyan avatkozunk bele a gyermekjátékba.

Az óvodai játéktevékenységekbe beépítjük a drámajátékot, mint a gyermekek fejlesztésének egyik hatékony eszközét. Programunk szerint a drámajáték az óvodapedagógus által kezdeményezhető játék, mely a legkülönbébb gyermeki képességek fejlődését segíti elő és egyben a kreativitást, valamint a szocializáció fejlődését is szolgálja. Másrésztől képességfejlesztő játék, mert a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók fejlődését is elősegíti, ezáltal közvetve hozzájárul az iskolára való készütség eléréséhez. A drámapedagógia az írás, olvasás, számolás (alapkultúrák) elsajátításához szükséges pszichikus funkciók fejlődését is szolgálja.

Elősegíti:

- a pontos és differenciált vizuális észlelést
- az összerendezett koordinált mozgás fejlődését
- látott-hallott információk összekapcsolásának képességét, motoros visszaadást
- a rövid idejű vizuális-verbális memória fejlesztését
- a szándékos figyelem (10 perces figyelemkoncentráció) fejlődését
- a drámajáték alapvető játékfajtái fejlesztő hatásukat tekintve egybeesnek az alapkultúrák elsajátításához szükséges fejlesztési területekkel.

Programunkban alkalmazott játékfajták:

- látásfejlesztő játék
- hallásfejlesztő játék
- tapintó, érzékelő, játék
- mimes játék

- térérzékelő játék
- mimes-szöveges, improvizációs játék
- élethelyzet játékok

A drámajáték szerepe az óvodai programunk mindennapi nevelő gyakorlatában:

- Neveléssel kapcsolatos feladatok ellátásához kapcsoljuk.
- Konfliktusok feloldásához alkalmazzuk.
- Terápiás céllal is felhasználjuk (pl.: hátrányos helyzetű gyermekek szocializációját segítheti elő).

Képességfejlesztő játékok alkalmazásával a beszédkészséget, a kommunikációs készséget fejlesztjük.

A jól alkalmazott dramatikus nevelés eredményei:

- A közösségben, a közösségért tevékenykedő gyermek aktivitását serkenti.
- Segíti a gyermeket önmaga és a környező világ megismerésében.
- Rugalmas gondolkodást, kreativitást, önálló alkotóképességet fejleszt.
- Elősegíti a gyermek időérzékének fejlődését, térbeli és testi biztonságát fejleszti.
- Beszédképességének, nyelvi kommunikációs képességének tisztaságát is elősegíti.
- Ellensúlyozhatja a tömegkommunikációs eszközök (TV, videó) okozta passzivitást.
- Gazdagítja a szabadidő hasznos kitöltését.

Feladata:

- Felkészíti a gyermekeket a különféle tevékenységek életkori sajátosságainak megfelelő gyakorlására.
- Fejleszti értelmi képességeiket.
- Elősegíti a helyes szocializáció kialakulását, erkölcsi cselekedetek gyakorló pályája.
- Bevezeti és oldja a gyermek lelkében dülő feszültséget.

Tartalma:

A gyermek játéka olyan világ, amelyben a képzelet és a valóság egységet alkot.

„A való életben a gyermek nem több, mint olyan lény, akiben még semmi önállóság nincs, aki vakon és gondtalanul sodródik az élettel, a játékban azonban már érlelődő ember, aki próbálgatja erejét és alkotásaival önállóan rendelkezik.”

(Elkonyin: Gyermeklélektan 156.)

A játékban megvalósulnak elképzelései, vágyai, levezeti belső feszültségét, feloldódik, olyanná válik, amilyen a valóságban szeretne lenni. Olyanná változtatja környezetét is, amilyennek látni szeretné. Játék során hat az őt körülvevő világra.

A játék a gyermek számára olyan örömteli tevékenység, amelyet önként vállal, külső kényszer nélkül, motívumai az őt körül vevő világból fakadnak. Maga a játék nagyon is reális a gyermek számára, hiszen a valóságot játssza el, önmagát, képzelt körülmények között. A játék során a gyermek ismeretei bővülnek, a világ kiszélesedik számára, egyre mélyebb értelmet kap a körülötte zajló élet. Ismeretekre tesz szert anélkül, hogy tudatában lenne az ismeretek jelentőségének. A játék során kialakulnak különféle szokások, melyeket a valóságban is alkalmaz. A gyermek játszadozva, játék közben kezd tanulni.

Ami a gyerek számára játék, a felnőtt számára munka, amely mindaddig játék is marad, amíg képessé nem válik az elvégzésére.

A játék a kisgyermekkor legfejlesztőbb tevékenysége, s az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

Óvodáskorban a gyermek érzelmi életében is nagy változás megy végbe, amíg eleinte csak azzal játszik, aki a barátja, később bővül társainak köre. Társas kapcsolatok jönnek létre, amelyek megkönnyítik az iskolába való beilleszkedést. A szerepjáték és szabályjáték során fejlődnek akarati tulajdonságai.

Mindezek ismeretében óvodai nevelésünkben a legfontosabbnak tartjuk a játék feltételeinek megteremtését: főként a természetes anyagokból készült játékeszközöket, a napirendben biztosított játékidőt, de legfőképp a szeretetteljes, harmonikus nyugalmat sugárzó óvodai légkört, amely motivál a nyugodt, kiegyensúlyozott játéokra. Az óvodában előforduló játékfajták: gyakorlójáték, szerepjáték, barkácsolás, dramatizálás, bábozás, építő, konstrukciós játék, szabályjáték.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyakorlójáték már csupán a konstrukciós szerepjáték elemeiként jelenik meg.
- Megértik, elfogadják társaik elképzeléseit, elgondolásait, s olyan játékhelyzetet hoznak létre, amelyben ábrázolhatják a felnőttek tevékenységeit.
- Lemondanak egymás kedvéért kedvenc játékaikról, ha szükséges.

Képessé válnak bonyolultabb játékszabályok betartására, illetve annak betartására

IV.6.2 Munka jellegű tevékenységek

Óvodai életmódunk megszervezésében a játék, munka, tanulás egységet képeznek.

Mindvégig egyértelműen támaszkodunk **a munka játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső sajátosságaira.**

A játékhoz is szükség van bizonyos munkára. Mindkét tevékenység természetes alapvető örömforrás. Összpontosítást, erőkifejtést igényel.

Törekedjünk arra, hogy a gyermekeknek ne kényszer legyen a munka, hanem pozitív élményeken keresztül értse meg, hogy Istentől, mint szeretett lénytől kapjuk feladatainkat.

Különbözősége csak az indítékban van. A munkának célja konkrét, a játék viszont öncélú

A munkára nevelés az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat, amely áthatja a gyermekek mindennapi tevékenységét.

Tehát a munka a nevelés fontos eszköze, általa fejlődnek személyiségjegyeik, képességeik. Az újrakezdés, a hibajavító próbálkozás edzi az akaratot, az eredményre törekvést.

Mindennapi munkálkodásuk közben ismerkednek az őket körülvevő tárgyi világgal. Egyre pontosabb információ birtokába jutnak. Megtanulnak eligazodni környezetük térbeli viszonyai között. Mozgásos, tapintásos, vizuális információkat szereznek a világról. Bővül szókincsük és kommunikációs képességük is. Miközben természetes módon alakul a gyermekek szociális magatartása, társas kapcsolatai. A munka a személyiségfejlesztés másik fontos eszköze. A személyes tapasztalatszerzés újabb lehetőségét kínálja, a sikerrel végrehajtott munkafeladat ösztönző a személyiség fejlődésére.

A közösségért végzett tevékeny munkával lehetővé válik a kitartás, felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása.

Vannak alkalomszerű és a mindennapi élethez kapcsolódó munkák.

- *Alkalomszerű munkák*

Előre tervezhető: melyeken a naptári ünnepekhez, népszokásokhoz kapcsolható munkákat értjük, amit az éves tervünkben is megjelenítünk majd (pl. farsangi-fánk sütés, teremrendezés, díszítés, veteményeskert kialakítás stb)

- *Váratlan*

– előre nem meghatározhatóak, lényegükből következik, hogy nap mint nap váratlanul előforduló gondok megoldásában van szerepük /kiborult víz, stb/

- *Mindennapi életünkkel kapcsolatos munkák*
 - melynek lényege, egy helyes életmód kialakítása
 - a mindennapi munkát napi tevékenységeinkhez kapcsoljuk. Minden tevékenységnél alapfeltétel a jó hangulat, oldott légkör, kellemes közérzet. Mindez alapja egy egészséges testi és szellemi fejlődésnek.
- *Témakörökhöz kapcsolódó munkák*
 - melyeket a külső világ tevékeny megismerése című fejezetnél fogunk megemlíteni.
 - *Az egyes munkafajták megjelenése óvodánkban*
 - önkiszolgálás, testápolás
 - étkezés
 - öltözködés
 - környezet rendjének megőrzése
 - egyéni megbízatások
 - naposi munka

Cél

- a munkavégzéshez szükséges ismeretek, jártasságok, készségek kialakítása
- a munka megszerettetése
- a munka eredményének megbecsülése
- a társas kapcsolatok alakítása.

Feladat

- a munkához való pozitív viszony kialakítása a gyermekekben - ehhez az óvónő modell értékű legyen!
- a munka örömeinek, szépségének megéreztetése
- adott szituációban a munka elvégzésének ill. szükségességének felismertetése
- a munka alapvető feltételeinek - eszköz, idő, hely, légkör - megteremtése
- az egyes munkafajták fokozatos levezetése - életkorhoz kötve - a bennünk rejlő képességfejlesztés lehetőségeinek maximális kiaknázása
- a képességek függvényében differenciált értékelés
- a különböző munkafogások megtanítása
- a munkavégzéshez szükséges eszközök használati módjának megismertetése
- a munkafeladatok játékban történő gyakoroltatása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Étkezés

- az étkezéshez szükséges eszközöket készítsék elő, az asztalt esztétikusan terítsék meg, rendezzék el
- az evőeszközöket és a szalvétát rendeltetésszerűen használják
- önállóan öntsenek folyadékot - napközben is szükségleteik szerint
- étkezés után az asztal és a csoportszoba rendjét állítsák helyre (törlés, söprögetés stb.)

Testápolás

- legyenek igényesek önmagukkal szemben - alakuljon ki komfortérzetük
- a tisztálkodó eszközöket rendeltetésüknek megfelelően használják, majd esztétikusan tegyék helyükre azokat
- mosdó rendbetételében szükség szerint segítsenek

Öltözködés

- önállóan öltözködjenek, gomboljanak, fűzzenek, kössenek
- ruhaneműikkel, cipőikkel gondosan bánjanak
- segítsenek magukon ha fáznak vagy melegük van

Naposi munka, egyéni megbízatások teljesítése, környezet rendjének megőrzése

- ügyeljenek saját személyük mellett környezetük tisztaságra, rendjére, gondozottságára
- vegyék észre a rendetlenséget, aktívan vegyék ki részüket annak megszüntetésében
- minden olyan területen segítsenek, ahol arra szükség van és ott már kapjanak nagyobb önállóságot (felelősök).

IV.6.3. Értelmi nevelés

A 3 - 7 éves korú gyermek legfőbb tevékenysége a JÁTÉK. A tanulási lehetőséget az óvodai nevelés egész napi tevékenységébe, a játékba integrálva biztosítjuk a gyermek számára. Játék közben szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük.

A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tanulás természetesen csupán része a nevelési folyamat egészének.

Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egy időben kevesebbet, de minőségben és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyerekek. Miután a gyermek a világot

komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. A tanulás alapja a megismerő folyamat és a tevékenység, cselekvés összekapcsolódása.

A 3-4 éveseknél a cselekvések, tevékenységek bemutatása, 5 év körül a bemutatás és magyarázat együttesen, míg később már a magyarázat is hatékonyan ösztönöz tevékenységre, eredményez tanulást.

Mivel a tevékenységeken keresztül szerzett ismeretek a leghatékonyabbak, a gyermek természetes érdeklődését, kíváncsiságát célozzuk meg. A belső motiváció a biztosítéka a tanuláshoz való pozitív viszonyulásnak. Az óvónő felelőssége, hogy ez a pozitív viszony megmaradjon. Ezért a tanulási folyamatban úgy segítjük a gyermekeket, hogy a feladat megoldása erőfeszítést igényeljen, de szükség esetén kapjon segítséget. Nem tálcán kínált megoldásra van szükség, hanem együtt gondolkodásra, meghagyva a tévedés, az önkorrigálás jogát és lehetőségét.

Figyelnünk kell arra, hogy a nehézség a gyermeket újrapróbálkozásra ösztönözze és ne meghátrálásra. Az óvónők értékelésének is azt a hitet kell kifejeznie, hogy hisz a gyermek fejlődésében és abban, hogy képes az eredményes munkára.

A tanulás feltételeit az óvónőnek kell megteremtenie. A nyugodt légkör biztosítéka annak, hogy a gyermek és az óvónő is különösebb zavaró tényezők nélkül a tanulásra koncentrálhassanak.

Mik ezek a tényezők?

-A gyermeket meg kell tanítani játszani. Ez nem könnyű feladat, mert nem mindegy, hogy a gyermek ismeri-e játékokat, használatuk módját, a szabályokat, vagy - mint ami gyerekeink többségét- a játék elemi szabályaival is nekünk kell megismertetni. Ha már tudnak elmélyülten játszani, az óvónő akkor vonulhat ki és léphet tovább.

Jól átgondolt szokásrendszert kell kialakítanunk. Legfontosabb szabályaink: halkan beszélgessenek egymással, így nem zavarják sem a játszó, sem a mesét hallgató, éneklő vagy tanuló társaikat. Kisebb konfliktusokat próbálják önállóan megoldani, ha nem sikerül, várják meg türelmesen, míg az óvónő rájuk tud figyelni.

A csoportszobákat úgy próbáljuk kialakítani, hogy a játszóhelyek jól elkülöníthetőek legyenek. Csak így tudnak nyugodtan, egymás zavarása nélkül játszani. Mivel csoportszobáink méretei különbözőek, a kisebb csoportokban a tevékenységekhez könnyen átrendezhető bútorokkal biztosítjuk a helyet.

A tanuláshoz is állandó, viszonylag elkülönített helyre van szükség.

Az érdeklődés, kíváncsiság életkori sajátosságainak kielégítésére a kötetlenség nyújt megfelelő időt. Az óvónő által kezdeményezett tevékenységek játékidőben zajlanak úgy, hogy

nincs közben játékelrakás. A gyermekek a tevékenységek befejezése után visszatérhetnek eredeti játékukhoz vagy újat kezdhetnek.

Az óvodában a tanulás folyamatos, mert minden helyzetben utánoz, tapasztal, tevékenykedik a gyermek. A játéktevékenységek és az óvónő által motivált, „kezdeményezett foglalkozások” ugyanabban a tevékenységközpontú rendszerben folynak.

Tanulási helyzetnek tekintjük:

- A spontán játékot,
- Az óvónő kezdeményezéseit,
- A játékos tevékenységeket tapasztalatszerzést / válogatás, azonosítás.../
- A sajátos szerkezetű tapasztalatszerzést /önkiszolgálás, megbízatás /
- Óvónő által irányított megfigyelést, tapasztalatszerzést, felfedezés, a gyakorlati problémamegoldás cselekvéses tanulás

A tanulás keretei, formái:

- kötött és kötetlen kezdeményezések,
- mikro csoportos foglalkozások,
- beszélgetések,
- tapasztalatszerző séták,
- egyéni fejlesztés

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:

- Értelmi képességek fejlesztése /érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás /
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
 - Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
 - A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.
 - A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
 - Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermekeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti

IV.7. A komplex foglalkozások rendszere

A komplex foglalkozások lényege:

- a. Komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén
- b. A foglalkozásokat probléma centrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi
- c. A foglalkozásokon tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket

A komplexitást kétféle módon értelmezhetjük:

- Beszélhetünk egy vagy több héten keresztül tartó, egymással párhuzamos foglalkozásokról, ami azt jelenti, hogy van a foglalkozásnak egy fő vonulata, amely köré a napi foglalkozásokat rendeljük. Ebben az esetben egy vagy akár több héten keresztül szinte minden foglalkozás visszatérő motívuma ez lesz, így a téma más-más szempontból mindig visszaköszön, újra és újra feldolgozásra kerül.

- A másik esetben a komplexitást egy foglalkozáson belül valósítjuk meg. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy ezen a foglalkozáson a létező összes foglalkozási ágnek meg kell jelennie. Arra minden körülmények között vigyáznunk kell, hogy ne erőszakoljunk együvé össze nem illő dolgokat.

A komplexitás tulajdonképpen gondolkodásmód, amelynek az óvónő fejében kell lennie.

Ez megmutatkozik:

- az anyag kiválasztásában,
- elrendezésében,
- az anyag feldolgozási módjában,
- a kiválasztott játékokban.

IV.7.1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások

IV.7.1.1. Anyanyelv

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll.

Az óvodai anyanyelvi nevelés a nevelési folyamat egészében jelen van, átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési feladatok megvalósulásának minden mozzanatában.

Minden feladatot, tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését.

Lehetőséget biztosítunk minden gyermeknek, hogy nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben, életszerű helyzetekben beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de a hétfői napokon erre igyekszünk külön is tekintettel lenni, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és tapasztalatot mondják el a gyermekek.

Óvodánkban az anyanyelvi nevelés során figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermek hangképzése fejlődjön, szókincsük bővüljön, kifejező készségük színesebbé váljon. Összefüggő beszédüket úgy formáljuk, hogy alkalmassá váljon érzelmi és gondolati közlésére, ismeretek gyarapítására, tapasztalatok szerzésére.

Fontosnak tartjuk, hogy a nap folyamán a felnőtt / óvónő, dajka / állandó beszédkapcsolatban legyen a gyerekekkel, hiszen a felnőtt beszéde modell a gyermek számára. A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Az óvodapedagógus ügyeljen beszédének stílusára, legyen érthető, egyszerű és világos. Ügyelünk arra is, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan figyelemmel kísérjük, probléma esetén /beszédhiba, beszédgátlásosság, beszédbeli elmaradás / a logopédus segítségét kérjük, aki általában a gyermekek 5 éves korától foglalkozik velük – szükség esetén.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- beszélgetésre alkalmas nyugodt kiegyensúlyozott légkör kialakítása,
- beszédkedv felkeltése, fenntartása, ösztönzése
- beszédfigyelem alakítása,
- változatos élményekkel / mese, vers, bábozás, séta, játék / és az óvónő beszédpéldájával, szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) változatos szókincs, az érzelmeket megjelenítő viselkedés fejlesztése
- a gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása,
- beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása,
- a beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása logopédus által is.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- érthető, kifejező beszédképesség alapjai kialakulnak,

- környezetükben megfelelően kommunikálnak
- beszédképességük, beszédkedvük erősödik,
- kialakul beszédfigyelmeik,
- gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóval és hangsúllyal tudja kifejezni,
- minden szófajt használ,
- különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot,
- tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek

IV.7.1.2. Külső világ tevékeny megismerése: Matematika

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Az óvodai nevelés épít ezekre a korai tapasztalatokra. A család által nyújtott matematikai ösztönzéseket jó, ha minél előbb követi a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel. Az óvodáskort jellemző fejlődésbeli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései azt sugallják, hogy a matematikai nevelés terén két életkori szintet jelöljünk meg:

Az első szint: bevezetés a matematikába, - általában a gyermek 5. életévéig tart.

Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

A második szint: az intenzív fejlesztés szakasza, az 5-6-7 életévben.

Feladata: az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása. Szűkebb és tágabb természeti-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól tapasztalatok szerzése.

Célunk: megteremteni annak lehetőségét, hogy tevékenykedés, cselekvés során fejlődjenek gyermekeink képességei, alakuljon ki bennük pozitív viszony a későbbi matematikához úgy, hogy közben többször megélhetik, átérezhetik a felfedezés, a rátalálás, felismerés, a tudás örömeit.

Már 3-4 éves korban is adunk a gyermekeknek matematikai ismereteket, de teljesen indirekt módon, játékaikba, tevékenységeikbe ágyazva. Használjuk előttük a matematikai fogalmakat, gyakran találkoznak velük a mindennapi életben, így szinte önmaguktól, mindenféle kényszer nélkül ismerkednek meg velük. Ebben az időszakban az óvónő feladata az, hogy figyelje a gyermekeket és megismerve képességeiket, érdeklődésüket előkészítse és megtervezze a későbbi évek fejlesztő munkáját.

Foglalkoztatási formák:

- egyéni,
- páros,
- mikro csoportos.

Kis csoportokban dolgozva maximálisan figyelembe tudjuk venni a gyermekek egyéni munkatempóját / nem kerül stresszhelyzetbe az aki lemarad /. E foglalkoztatási forma lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek egyéni képességeinek megfelelően differenciált feladatot adjunk. A gyermekeknek módjuk nyílik arra, hogy saját maguk gyűjtsenek tapasztalatokat a cselekvés során. Sok problémahelyzetet hozunk létre, ezzel aktivizálva a gyermekeket a gondolkodásra.

Alapvető követelmény a játékoság, a cselekvő részvétel.

Az óvodában az életkori sajátosságok miatt a matematikai tanulás több formája valósul meg:

- utánzásos, minta-modellkövető,
- spontán játékos tapasztalatszerzés, az óvónő által,
- irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés,
- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- az óvónő által kezdeményezett foglalkozások.

Feldolgozásra javasolt témák:

- Minőségi eltérések megfigyeltetése /nagyobb, hosszabb, magasabb, szélesebb. /
- Mennyiségi eltérések megfigyeltetése / sok, kevés, több, kevesebb, semmi, eggyel több, a 6 több mint az 5 /.
- A mennyiségi eltérések megállapítása / párosítás, csoportosítás, bontás, számlálás /.
- Tő- és sorszámolás /10-ig /.
- Azonosságok, egyenlőség megfigyelése / színezés, tépés, vágás, festékfolt /.
- Becslések, mérések
- Vonalak megfigyeltetése / egyenes, ferde, görbe vonal rajzolása, zárt vonalak /.
- Térbeli tájékozódás
- Gömb, téglatest, kocka, kör, téglalap, négyzet
- Vonalak, zárt vonalon belül, ill. kívül lévő pontok
- Szimmetrikus alakzatok felismerése
- Térfogatok mérése különbözőegységekkel
- Területek mérése különféle egységekkel

- Hosszúságok mérése különféle egységekkel

Eszközök:

- a csoportszoba játéka, munkaeszközei,
- berendezési tárgyak, mérési eszközök,
- munkalapok, feladatlapok, kártyák, társasjátékok,
- a gyermekek által barkácsolt, vagy közösen készített eszközök, tárgyak,
- termések, gyümölcsök, egyéb természetes anyagok,

Az óvodapedagógus feladatai a matematikai nevelés terén:

- olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését,

- fejlessze a gyermekek intellektuális érzelmeit / önbizalom, kitartás felfedezés, tudás öröme /

- értelmi képességek fejlesztése, a gyermekek logikus gondolkodásának alakítása
- támaszkodjon a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire,
- a matematikai képességek fejlesztését játékosan, a játékba építetten valósítsa meg,

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Képesek az óvónő kérdéseit, gondolatát megérteni, követni.
- Matematikai jellegű helyzetekről, problémákról saját gondolatukat elmondják, egymás állításának igazságát megítélik.
- Szívesen vállalkozzanak a problémák megoldására.
- Képesek sorok folytatására, sorba rendezésére, válogatására. Ismerik a sorszámolást.
- Helyesen használják az összehasonlítást kifejező szavakat: hosszabb, rövidebb, több, kevesebb stb.
- Tudnak mennyiségeket összemérni, egységekkel mérni.
- Tudnak párosítani.
- Elrendezéssel, bontással állítanak elő ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Tudnak másolással a mintával megegyező alkotásokat kirakni.
- Képesek sík és térbeli alakzatok szétválogatására, egyszerű tulajdonságok megnevezésére.
- Tudnak térben tájékozódni. Ismerik az irányokat, értik és követik a kifejezéseket.
- Ismerik a névutókat.

IV.7.2. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások

IV.7.2.1. Természet – társadalom – ember

A gyermek megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A tevékenységközpontú programunk célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. Célunk: olyan érzelmi alapozottságú érdeklődési kedv felkeltése mindhárom korcsoportban a természeti jelenségek iránt, amely kellő alapja lehet a természet és környezetbarát életmódnak. Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik ismerik és szeretik a természetet, fogékonyak a körülöttük lévő élő és élettelen környezet szépsége iránt.

Alapelveink:

- a gyermekközpontúság,
- az egészséges életmód,
- a pozitív kapcsolat a természeti és társadalmi környezettel.

Mindezekhez a tapasztalatszerzés, a megismerés, megszerettetés útján juttatjuk el a gyermeket, fejlődési sajátosságainak megfelelően. A módszereket, eljárásokat a játékos elvnek figyelembevételével választjuk meg. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A tapasztalatszerzés lehetőség szerint a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben /Maros part, erdő, mező, .../ vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Arra törekszünk, hogy amit csak lehet a helyszínen, a természetben, élőben figyeltessünk meg. A benti feldolgozás ad lehetőséget a tapasztalatok, ismeretek alkalmazására, szervezett tanulási helyzetben, játékon keresztül.

A környezet megismerésére nevelés folyamat jellegét biztosítják a rendszeres, minél több érzékszervvel történő tapasztalatszerzések, megfigyelések, gyűjtések, melyek a környező világgal való sokszínű kapcsolatteremtés alkalmi, irányított játékhelyzetek, tájékozódó beszélgetések

Az óvodai környezeti nevelés alapozó jellegű. Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák kialakítása, melyek meghatározóak a természetes és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában. Ez jelenti az élőlények tiszteletét, szeretetét, az ember munkája révén létrehozott értékek megőrzését, a kialakított

rend megóvását, megbecsülését, az ezzel kapcsolatos szabályok elfogadását, megtartását. Cselekedeteink, érzéseink, ítéleteink mindig példaként állnak a bennünket szerető gyermekek előtt. A nevelési folyamat alapját az évszakok változása adja, melyet hétköznapi és ünnepnapok tagolnak, aktuális eseményekre épülnek. Olyan hagyományokat igyekszünk beépíteni az óvodai életbe, melyek szebbé, gazdagabbá tehetik a gyermekek életét.

Az élő- és élettelen természet nevezetes napjai:

- Föld napja, Víz napja, Madarak és fák napja, Állatok világnapja,

Hagyományos ünnepek:

anyák napja, gyermeknap, idősek napja

Néphagyományhoz kapcsolódó ünnepek:

adventi ünnepkör, karácsony, farsang, húsvét,

Nemzeti ünnepek: Március 15.

A természeti és társadalmi környezet megismerésének területei, témakörei:

- A gyermek és környezete
- Család - óvoda - lakóhely - közlekedés
- Testrészek, egészségvédelem
- Emberek munkája, foglalkozása
- Környezetünk mennyiségi, tér-, szín-, formai viszonyai
- Időjárás, természeti változások, jellemzők az évszakok megfigyelése által összefüggések
- Napszakok
- Növény- és állatvilág: vizek növény- és állatvilága, mező növény- és állatvilága, az erdő életközösségei,
- Környezetbarát életmód szokásainak elsajátítása
- A környezeti elemek védelme, alakítása
- Föld, levegő, élővilág, víz, település és táj
- Városi környezetünk szépségei, gondjai
- Jeles napok és hagyományok

Színhelyei:

Az óvoda termei, udvara.

A környező utcák, házak,

Kertek, baromfiudvar, gazdaságok,
Posta, üzletek,
Környező mezők, mezőgazdasági területek,
Maros-part
Közeli múzeumok, helyi időszakos kiállítások

A környezeti neveléshez kapcsolódóan, természetes élethelyzetben tanítjuk meg a gyermekeket a helyes viselkedésre:

Az utcán halkán beszélgetünk. A járda belső oldalán haladunk.

Nem akadályozzuk a forgalmat.

Engedjük előre az idősebbeket.

Köszönjenek az ismerősöknek!

Ne szemeteljenek!

Védjük, óvják környezetünket

Hogyan viselkedjenek a járművön? Hogyan viselkedjenek a múzeumokban, üzletekben, színházban, erdőben? Stb.

Az óvodapedagógus feladatai a környezeti neveléssel kapcsolatban:

- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben

- Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből

- Biztosítani minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéséhez

- A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük meg

- Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, virágoskert működjék, próbálkozzunk akváriumi díszhalak tartásával is.

- A környezet megismerése, a tapasztalatok, ismeretek gyarapításával felkelti, ill. felkeltheti a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését kielégíti, megismerési vágyukat elősegíti, hogy maguk fedezhessék fel környezetük tárgyait, jelenségeit.

- A tapasztalatszerzés módja az alkalmi és folyamatos megfigyelések, kísérletek, gyűjtés természetes közegben, ill. játék, játékhelyzetekben.

Olyan feladatok megfogalmazása, amelyek a hiányosságokat pótolják és újabb feladatok keresése, amelyek a meglevő ismereteket bővítik, a jártasságokat továbbfejlesztik.

- Legyen alkalmuk és módjuk találkozni a természetvédelemmel.

- Környezetvédelem: a természethez fűződő hozzáállás megalapozása, pozitív megerősítése.

- A gyerekek nyitottságára építve elősegítjük, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt!

- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, a környezetükben élő állatokat és növényeket, azok gondozását, védelmét

- Az elemi közlekedési szabályok betartásával tudnak közlekedni. Ismerik a különböző közlekedési eszközöket.

- Ismerik környezetükben a fontosabb intézményeket (óvoda, iskola, orvosi rendelő, önkormányzat, templomok és egyéb fontosabb helyeket. Ezek ismeretében tudjanak önállóan tájékozódni.

- Ismerik az évszakok jellemzőit, összefüggéseit az állat- és növényvilággal.

- Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit

- Felismerik és megnevezik környezetük színeit, azok sötétebb és világosabb árnyalatait.

- Felismerik és megnevezik testrészeiket, igényesek testük tisztaságára. Ismerik saját testüket.

- Felismerik a napszakokat, évszakokat, tudnak köztük különbséget tenni, összehasonlítani.

- Felismerik a növényeket, vizek évszakonkénti folyamatos megfigyelései során ismerik a növények és az évszakok, időjárás közötti összefüggéseket

- Ismerik az állatokat, többféle szempont alapján csoportosítják azokat. Ismerik jellemzőiket.

IV.7.2.2. Művészeti tevékenységek

Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. Mindennapi feladataink közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Megcsodálni egy madár énekét, megvizsgálni az őszi falevél színeit, a virágzó fákat vagy egy szép színes mesekönyvet kezünkbe venni ugyanazt az esztétikai élményt jelentheti.

Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermeket. A jó ízlésű óvodapedagógus saját példáján keresztül nagyon sokat tud tenni, szinte észrevétlenül a művészeti nevelés érdekében. A kreativitás az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata.

Óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. A gyermek kreatív megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő.

Sokféle alkalmat adunk arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az ének-zenében, a bábozásban, a rajzolásban, stb. kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat.

A művészeti tevékenységek nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, amelyeket játékidőben vagy szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor. A komplexitás itt nem jelent mást, mint az életben egyébként előforduló jelenségek megörökítését valamilyen formában. Ebbe a fogalomkörbe a **mesevers, az ének-zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája.**

Ének-zene, énekes játék:

Az óvodai ének-zenei nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapjaink része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások.

Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. A komplex foglalkozások összefoglalják, elmélyítik e gyermekek ismereteit, és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére

Az ének-zenei nevelésünk alapidokumentuma: Forrai Katalin "Ének az óvodában" c. könyve, s az ebben található instrukciók a zenei nevelés területén.

Egy-egy körülhatárolt feladatcsoportot akár két-három héten keresztül is lehet gyakorolni.

A csoport életkori összetétele és a gyerekek egyéni fejlettsége határozza meg a képességfejlesztést. A zenei hallás- és ritmusérzék-fejlesztés feladatait úgy tervezzük, hogy az tükrözze, milyen területen kell fejleszteni, honnan és hová szeretnénk eljutni. A képességfejlesztés fokozatait általában addig gyakoroljuk, játsszuk, amíg a gyermek

tökéletesen nem tudja azt, ami tőle elvárható. Csak utána lépünk tovább a következő szintre, és időnként vissza is térünk, időt hagyva az érési folyamatra.

A zenei nevelés tervezésében és megvalósításában érvényesül az évszakokhoz, ünnepekhez

való kapcsolódás és a komplexitás.

A csoportszobákban megszokott helye van az ének-zenének,(szőnyeg) amely megfelelő nagyságú a dalos játékok számára. Lehetőséget teremtünk a spontán zenélésre, éneklésre, táncra, mozgásra, az improvizációs képességek fejlődésére

Fejlesztés tartalma, dalanyag, zenei feladatok:

- magyar népi gyermekjátékdalok, műdalok korcsoportnak megfelelő mennyiségben való kiválasztása

- tiszta éneklés érdekében gyakori önálló éneklés

- dinamika megjelenése: halk-hangos alkalmazása

- finomabb hangszínek meghallása, megkülönböztetése

- szöveg és dallamvisszhang, ritmusvisszhang

- egyenletes lüktetés érzékeltetése mozgással, különböző mozdulatokkal

- dalok, mondókák ritmusának érzékeltetése

- tempóérezkeltetés: gyors-lassú

- magasabb, mélyebb hangok megkülönböztetése, térben való - "megmutatással"

(dallammal)

- hangszerek zöreijhangszínek felismerése

- szöveg és dallamotívum kiemelése mozdulatokkal dallamfelismerés dúdolásról, hangszerről ütőhangszerek használatában jártassá válnak

- dalos játékok bonyolultabb, szerepcserélő, sorgyarapító, párválasztó formájának elsajátítása

- a zenehallgatás minden adódó alkalomhoz kapcsolódhat, felmerülő humoros helyzetekhez, munkatevékenységekhez, stb.

- a környezet hangjai és igényes kortárs zenei anyag

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- élvezettel játszanak a gyerekek énekes játékokat,

- gátlás nélkül, egyedül is tudnak énekelni,

- élvezik a zenehallgatást,

- érzik az egyenletes lüktetést és a dalok, mondókák ritmusát,

- a halk-hangos, gyors-lassú éneklést, mondókázást biztosan produkálják,

- egyszerű ütőhangszerek használatában jártassá válnak, bátran, szívesen veszik kézbe,
- a zene ritmikájának hatása az esztétikus- koordináló-összehangolt mozgást fejleszti,
- önmaguk is bátran, kreatívan improvizálnak dallamokat, esetleg szöveggel párosítva.

Az óvodapedagógus feladatai az ének-zenei nevelés folyamatában:

- Felkelteni a gyermekek zenei érdeklődését, formálni zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.
 - A zene megszerettetése, a közös éneklés, illetve játék iránti igény felébresztése és örömeinek átélése.
 - Az együttes játék örömeivel az érzelmi beállítódás fokozása, fejlesztése.
 - A zenei képességek fejlesztése (zenei hallás, éneklési készség, ritmusérzék, harmonikus szép mozgás) során az érzelmek, közös élmények gazdagítása, az együttes játék számtalan variációjával.
 - Biztosítsuk az egész napot, spontán zenei megnyilvánulásokat, pozitív és negatív élmények átélésekor.
 - Játékosság érvényesítésének speciális gyakorlati lehetőségei.
 - A gyermek ismeretén alapuló személyes, egyéni bánásmód illetve differenciált zenei képességfejlesztés, (képességszint felmérése az egyéni különbségek feltárásával).

Mese-vers

Tapasztalataink szerint a családokban túlburjánzott a személytelen televízió, videó, DVD, számítógép játékok, és mesélést helyettesítő szerepe. A médiumok által közvetített műsorok válogatás nélkül kerülnek a gyermekek elé, ezzel fokozva feszültségüket, agresszivitásukat, félelmüket és sok esetben helytelen mintát adnak. Ezért rendkívül fontosnak tartjuk a szülők szemléletének formálását semmivel sem helyettesíthető bensőséges kapcsolatot feltételező és alakító mesélés iránt. Ehhez folyamatosan ajánlunk népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveket, melyből magunk is szívesen válogatunk.

Minden nap mesélünk, verselünk, mondókázunk. A mesén való részvétel a gyerekek számára mindig önkéntes. A mesélés a csend szigete, a hozzákészülődés szertartásszerű ismétlődése naponta a napirend szerves része. Fontos a kialakított szokásrendszer, amely elősegíti a meseélményhez szükséges nyugodt légkört. Ehhez kapcsolódnak még a spontán alkalmak, és az elalvás előtti mese.

A mesék, versek, mondókák komplexen / hangulatban, témakörben / kapcsolódnak más tanulási tevékenység tartalmához, például évszakhoz, énekanyaghoz, ünnepekhez, egyéb aktualitáshoz.

Elsődleges forrásaink a magyar népmese- és mondóka gyűjtemények, versek és verses mesék. Fontos a kiválasztott anyag helyes arányának megtalálása.

Az anyag kiválasztás fő szempontjai: a gyermekek érdeklődése, fejlettsége.

Tartalma szerint:

- évszakok hangulatát kifejező,
- ünnepek köszöntését szolgáló
- állatokról szóló,
- tréfás, humoros hangulatú
- tündérvilágot megjelenítő,
- mai életet ábrázoló.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Az irodalmi élmények feldolgozását elősegítjük különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával. A meséket többször ismételjük- a legtöbb mesét minél jobban ismerik, annál jobban várják a gyerekek.

Bábozás:

A gyermek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze, ezáltal feleleveníti tapasztalatait, elképzeléseit, esztétikai, szociális élményeit.

A bábjáték forrása lehet

1. Az óvónő játéka.

2. A gyermek bábjátéka: - gyermekeinknek mindig áll rendelkezésükre megfelelő méretű báb. A kisebbeknek ujjbáb, síkbáb, a nagyobbaknak fakanálbáb, kesztyűbáb is.

3. A gyermekek bábkészítő tevékenysége és önálló játéka az így készült bábokkal.

Az óvónők már az óvodába érkezés pillanatában megismertetik a bábba a gyermekeket. A legjobb bábok a gyermekek által hozott kedvencek, szőrös állatok. Mindez elősegítheti az óvodába való beilleszkedést és a különböző szociális problémák megoldását is egy-egy gyermeknél.

Feladatunk, hogy oldott légkört biztosítva legyen alkalom játékidőben paraván mögött vagy a nélkül is megszólaltatni a számukra vonzó bábukat. Gondoskodnunk kell, hogy a bábozáshoz szükséges kellékek a gyermekek rendelkezésére álljanak a nap folyamán.

A bábozásnak nagyon nagy szerepe van a személyiség fejlődésében. Itt a bábok mögé bújva igazán lehetőség van az önmegvalósításra. A közös bábozás hat a társas kapcsolatok alakulására. Bábozás közben figyelni kell a társra és alkalmazkodni kell hozzá. A játék közben élmények, tapasztalatok elevenednek fel, így fejlődik emlékezete, a kitalált történetekkel pedig fantáziája. A báb mögé bújva bátrabban megszólalnak a gátlásos gyermekek is.

Dramatizálás:

Dramatizáláskor a gyerek saját, vagy irodalmi élményeiket játsszák el kötetlen módon.

Ennek feltétele, hogy ezek tartalma érzelmileg megragadja, hasson a gyerekekre. Fontos, hogy a csoportban az aktuális játékokhoz, jelenetekhez a kellékek, jelmezek kéznél legyenek.

Az óvónő kísérje figyelemmel, ha a gyermekek maguk kezdeményeznek dramatizálást. Ha szükséges, segítse őket a díszletek elkészítésében, a tér berendezésében, a szereplők kiválasztásában, ami nem a szerepek kategorikus kiosztását jelenti, hanem a gyermekek önismeretéből fakadó megbeszélést. Serkentse a gyermekeket arra, hogy párbeszéd mellett spontán szavakkal, mozgással, mimikával, gesztusokkal is elevenítsék meg a történetet.

Az irodalmi anyag összeállítása:

A 3 – 7 éves gyermekek irodalmi anyaga

Beszoktatás idején:

A beilleszkedést a gyermek – felnőtt, gyermek – gyermek közötti kapcsolat elősegítésében nagy szerepet játszanak az ún. ölbéli játékok, cirógatók, babusgatók, Alkalmazzuk ezeket! Különösen beszoktatás idején, de az év folyamán is szükséges a gyermekek valóságismeretét bővítő kitalált történet vagy művészi értékű irodalmi reális történetek előadása.

A 3 – 4 éves gyermekek irodalmi anyaga:

Mesék

A 3 – 4 éves gyermekek irodalmi nevelésének leghatásosabb eszközei a népi mondókák, hangutánzó mondókák és formulamesék (lánc és halmozó mesék)

Központi helyet foglalnak el a magyar népmesék, kisebb arányban szerepelnek más népek meséi. A mesék tartalmát tekintve állatmesék, egyszerűbb szerkezetű novellisztikus, realiztikus mesék közvetítése ajánlott.

A 3 – 4 éves korú gyermekeknek olyan meséket, történeteket választottunk, amelyek témája megfelel érdeklődési körüknek: gyermekekről, a gyermekek közvetlen környezetéről, az állatvilágról szólnak. A kiválasztott meséket, történeteket jellemezze az egyenes vonalú cselekmény, az érthető meseszöveg, és az érdeklődést ébren tartó, fokozó szavak, fordulatok, a ritmikus ismétlődések.

Versek

Többségében népi mondóka

Felnőttek játéka ölbeli gyermekkel, „ciróka-maróka” féle mondókák

Egyszemélyes mondókák

Legismertebb költőinknek r szemlélethez igazodó játékos, ritmikus, zenei hatású versei.

4 – 5 évesek irodalmi anyaga

Mesék

A már ismert mesék

Többfázisú szerkezetű állatmesék

Novellisztikus, realiztikus mesék

Magyar klasszikusok és a mai magyar írók műmeséi

Magyar írók reális történetei, elbeszélései

Versek

Népi mondókák

Egyszemélyes mondókák, amelyek a természeti jelenségekhez, az állatvilághoz, a gyermeket körülvevő környezethez, és a mindennapi élethez kapcsolódnak. A mondókák tartalmasabbak, fonetikailag nehezebbek legyenek, mint az előző életkorú gyermekek esetében.

Tartalmában hívogatók, kérők utánzó, csúfolók, fiktív, halandzsá szövegű kiszámoló.

Mai magyar költők gyermekversei

Verses mesék

5 – 6 – 7 éves gyermekek irodalmi anyaga

Mesék

Előző évben hallott mesék

Cselekményesebb, terjedelmesebb novellisztikus – realiztikus mesék

Klasszikus tündérmesék

Bonyolult, gyakran elágazó szerkezetű tündérmesék

Csali-, tréfás mesék

Irodalmi értékű műmesék

Meseregények

Versek

A már hallott népi mondókák

Szerepátadó, fogyó – gyarapodó gyermekjátékok, kiszámolók, tréfás mondókák

Verses mesék

Klasszikus magyar kötők gyermekversei

Ritmikus zenei hatású műköltészeti alkotások

A mesélés rendszere

- nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között: mindkettő fontos a maga helyén, egyik sem pótolható a másikkal
- kihasználva a napi tevékenység során adódó helyzeteket, többször is előfordul mondókázás, mesélés - kapcsolódva az aktualitásokhoz

Az óvónő feladatai a mese-vers tevékenységgel kapcsolatban

- változatos irodalmi élmények közvetítése
- életkornak és egyéni érdeklődésnek megfelelő irodalmi anyag választása
- elsősorban a magyar népi, ill. műalkotásokból választás, ezentúl mai kortárs irodalmi művekből és a migráns gyermekek hazájának kulturális értékeiből
- az irodalmi élmény befogadásához szükséges szertartás kialakítása
- a gyermekek motiválása az irodalmi élmény befogadására
- kiegészítő és bábeszközöket szívesen barkácsol
- a gyermekeket mese- vers alkotásra ösztönzése
- képeskönyvek elérhetőségének biztosítása
- a könyvek használatának, megbecsülésének alakítása
- irodalmi művek ajánlása a szülőknek
- a mesélés fontosságának megismertetése szülői körben

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:.

A gyerekek játék közben odaillő szövegeket, rigmusokat mondogatnak

Az elhangzott vers, mondóka ismétlését kérik

Társak az óvónő énekes, halandzsás, mozgásos improvizáló játékkezdeményezéseiben

Hangzás, hangulat, érzelemé és alkalom egységében kezdik felfogni a mondott, hallott vers témáját, kötői képeit

Várják, kérik a mesemondást, maguk is segítenek a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában.

Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik, a figyelem fenntartásának és ellenőrzésének játékos, egyezményes jelzéseit

Figyelmesen, csendben végighallgatják a mesét, s viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képek készítésének jelei.

A folytatásos mesék, verses mesék szálait össze tudják kötni.

Van néhány kedves mesehősük, a vele megtörtént dolgokat beleviszik játékukba.

Az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása, rajzolása kedvelt szórakozásaik közé tartozik.

A mesében elhangzottakról beszélgetnek, a szereplők érdekes szólásait furcsa vagy szép hangzású nevét megjegyzik, a mese témájú játékokban egymást is így szólítják

A meséskönyvek képeit önállóan is hosszan nézegetik, egymásnak mutogatják. Kérik a felnőttet, hogy meséljen róla

A könyvekben a képek alapján megtalálják legkedvesebb meséiket

Ismerik az óvoda gyerekkönyvespolcát, a könyvek között eligazodnak

Vigyáznak a könyvekre.

Rajzolás, mintázás, kézi munka

Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára. Maga a tevékenység és ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet alakítására és az esztétikai élmények befogadására. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A vizuális tevékenységek (gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, vágás, ragasztás, varrás, barkácsolás) a gyermekek kedvenc tevékenységei közé tartoznak. A feladatunk elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenység külső feltételeit. A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen rendelkezésre áll mindenféle anyag és eszköz, amivel a fantáziájuknak megfelelően dolgozhatnak, alkothatnak.

Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek megismerjék a tevékenységükhöz használható természetes anyagokat, azok tulajdonságait, a velük való bánásmódot. Mindazt a "kincset", amit a gyerekek a természetben gyűjtöttek alkotó-alakító tevékenységükhöz felhasználhassák. A kisebb gyermekek ismerkednek az anyagokkal, eszközökkel és technikákkal. Ábrázoló tevékenységük beleépül játékukba. Szabadon irkálhatnak, rajzolhatnak, mintázhatnak,

téphetnek, vághatnak, stb. Ezáltal átéli az alkotás, a színek, a formák adta örömet. Építés során megismerkedhetnek a különböző tárgyak formáival, tulajdonságaival. • A nagyobb gyermekek manuális tevékenysége továbbra is beépül játékaikba.

A gyermekek alkotó-alakító tevékenységét újabb technikák megismerésével bővítjük.

Képalakító tevékenységüket segítjük élményeikhez kapcsolódó témákkal. A természetes és más anyagok felhasználásával ajándékokat készítenek, illetve játékokat, játékkellékeket, bábokat. A tevékenységek megszervezéséhez pedagógiai alapot adnak évszakok változásai, a természet szépségei a gyermekek által megérthető világ tárgyai és eseményei ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat.

A vizuális nevelés csoportosítása

Firkálás

Az első olyan vizuális tevékenység, amelynek nyoma marad. A firka az érzelmekről, indulatokról, kézügyességről ad képet. Firka nélkül nem kezdődhet el az ábrázolás korszaka.

Ábrázolás

Az ábrázolás a gyermek első alkotó tevékenysége. A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. Ezért a vizuális tevékenység egyben hű képet is ad a gyermek gondolkodásáról, fejlettségi szintjéről.

Az ábrázolás jelentősége:

- fejleszti a látást
- fejleszti a logikát
- elősegíti az ismeretszerzést
- esztétikai igényességet alapoz meg és fejleszt.

Kézművesség

Lényege, hogy valóságos tárgyakat hoz létre. A kész munkák jellemzője, hogy közvetlenül is felhasználhatók. A kézművesség is alkotó tevékenység.

A kézművesség jelentősége:

- fejleszti a következetes gondolkodást fejleszti a képzelőerőt önfegyelemre, kitartásra nevel
- elősegíti sokféle anyag és eszköz megismerését
- bevezeti a valódi munkatevékenységet központi szerepe van a kézügyesség fejlesztésében

Díszítés

A díszítés szerepe a szépítés, ami formai, színbeli szabályosságon alapszik, szimmetriát, ritmust mutat.

A díszítés jelentősége:

fejleszti a ritmusérzéklet,
a geometrikus látásmódot,
elősegíti a szabálytudat kialakulását,
fejleszti a sajátos vizuális logikát,
sajátossága miatt az írás, olvasás elsajátítását készíti elő.

Építés

Meglevő alapelemekből összeszerkesztést, összerakást nevezünk építésnek, ami konstrukciós játéktevékenység. Ezt a tevékenységet inkább játéknak nevezzük, pedig rengeteg vizuális támpontja van.

Az építés jelentősége:

fejleszti a térészlelést,
fejleszti a logikus gondolkodást,
társakkal való együttlét megtanulása,
belelátó és elvonatkoztató képesség fejlesztését mozdítja elő,
szerepet játszik a téralakító képzelőerő kialakulásában.

A vizuális tevékenységek helyszínei:

- csoportszoba (asztalon, talajon, falon, ablakon)
- udvaron (aszfalton, homokozóban, télen hóban)
- természet

Választható témakörök:

- képlékeny anyagok tulajdonságaival való ismerkedés (agyag, gyurma, méhviasz, mézes,-linzertészta)
- egyszerű szerkezetű állatok készítése sodrással (giliszta, csiga, kígyó) gömbölyítéssel(madarak, négylábú állatok)
- hógolyó, hóember, hó vár,
- homoksütemények, homok alagút, homokvár
- termésekből, növényi részekből segítségével alkalmi játékok , népi játékok
- készítése (pipacsbaba, gyermekláncfű koszorú, nyaklánc)
- papírból egyszerű hajtogatások (virág, levél, madár)

- papírból egyszerű formák kivágása
- textilből terítők
- gyöngyfűzés fagyöngyből, termésekből füzérek termésekből, levelekből
- különböző nagyságú , alakú papírdobozokból házak, járművek készítése
- tojásfestés díszítés képlékeny anyagba nyomhagyással.

Az óvodapedagógus feladatai a vizuális tevékenységekkel kapcsolatban:

- megfigyelési, tapasztalatszerzési lehetőségek és élmények biztosítása
- a gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése
- megismertetni a gyermekeket különböző anyagokkal, eszközökkel egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel
- a gyermekek megfigyelő képességének fejlesztése –
- a gyermekek képi-plasztikai kifejező nyelvének fejlesztése, egyéni érettségi szintjükhöz igazodó differenciált fejlesztéssel -,
- kreativitás fejlesztése
- a gyermekek esztétikum iránti vonzódásának, jó ízlésének megalapozása esztétikus környezet biztosításával; a környezet esztétikai jelenségeiben, a művészi alkotásokban történő gyönyörködtetéssel
- megfelelő hely, idő, légkör és megfelelő mennyiségű eszköz és anyag biztosítása az egész nap folyamán
- a gyermekek ismerjék meg a tevékenységükhöz használható eszközök és anyagok tulajdonságait és a velük való bánásmódot
- megtanítja az ábrázoló tevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokásokat: hosszú ujjú ruha feltűrése, kézmosás, védő asztalterítő
- bemutatja a gyermekeknek az életkoruknak és egyéni érdeklődésüknek megfelelő technikákat és anyagokat
- a gyermekek által létrehozott alkotást pozitívan értékeli, elfogadja
- az udvaron is megteremti a lehetőséget az alkotásra

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Képpalkotásban egyéni módon, biztonsággal jelenítik meg ismereteiket, gondolataikat, élményeiket.

- Örömmel, saját kezdeményezésükre is ábrázolnak, megtanulnak "látni".
- Örülnek alkotásuknak.
- Rácsodálkoznak a szépre, tudnak gyönyörködni benne.
- A gyermekek önállóan tudnak választani a megismert és elsajátított technikák közül.

- Természetes anyagok felhasználásával is tudják céljukat kreatívan megvalósítani.
- Téralkításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.

Fejlődik képi gondolkodásuk, esztétikai igényességük. A laza ceruzafogás, biztos vonalvezetés, a félelemmentes hozzáállás azt jelenti, hogy manuális és pszichológiai téren is olyan érettségi fokra jutottak a gyerekek, hogy számukra nem okozhat majd problémát az iskolában iskolássá válni.

IV.7.3. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító komplex

foglalkozások – Mindennapi testnevelés

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy próbáljuk kialakítani hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az ülésel együtt járó tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk. Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk.

A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek, teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk

A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) és testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének. A természet erőivel - napfény, levegő, víz - történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg

a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A jó eredmény eléréséhez az optimális tárgyi feltétel biztosításán túl azonban az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A foglalkozások időtartama az óvodában eltöltött évek során fokozatosan emelkedik, mindenkor igazodva a gyermekcsoport összetételéhez, fejlettségi szintjéhez. 3-4 éves gyermekeknél kezdetben 4-5 perc jó hangulatú, nyugodt játékos légkörű foglalkozás biztosítja a mozgás megszerettetését.

A mindennapi testnevelés időpontját a napi tevékenységhez igazodva az óvodapedagógus tetszőlegesen választhatja meg.

Objektív feltételek:

Az udvarok és csoportszobák adottságait figyelembe vesszük a foglalkozások megtervezésekor. Gondot fordítunk az alkalmazásra kerülő kézi- és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára és hogy megfelelő számban álljanak rendelkezésre. Az eszközök előkészítése az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a dajka aktív együttműködésére ad lehetőséget.

Szubjektív feltételek:

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszony nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi testnevelés sikerességét. Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is, ezért nagyon lényeges, hogy az óvodapedagógus minden megnyilvánulásában tükröződjön az, hogy szívesen mozog együtt a gyermekekkel és örül a gyermekek mozgásában elért sikereinek.

Döntő feladata:

- a gyermeki szervezet sokoldalú, arányos fejlesztése,
- a motoros képességek fejlesztése,
- vázizomzat erősítése,
- a helyes testtartás kialakítása,
- mozgás és játékgény természetes gyakorlatokkal és játékokkal történő kielégítése.

A mindennapi testnevelés tartalma:

/döntő mértékben a természetes gyakorlatok képezik - változatos formában, különböző irányban, eszközzel és eszköz nélkül is célszerű gyakorolni. / a végrehajtás fokozatainak megválasztásakor a gyermekek egyéni képességeit vesszük figyelembe.

A mozgásanyag két nagy csoportra osztható:

1. Atlétikai vonatkozású főgyakorlatok
2. Tornavonatkozású főgyakorlatok.

Természetes mozgások: járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás, kúszás, csúszás, mászás, hossztenegelykörüli gurulás, gurulóátfordulás,

- Szabadgyakorlati lapformájú gyakorlatok: szabadgyakorlat, labda gyakorlat, karikagyakorlat, szalag gyakorlat, babzsák gyakorlat, kötél gyakorlat, kendő gyakorlat, kocka gyakorlat, kisszék gyakorlat, pad gyakorlat, páros gyakorlat, bordásfal gyakorlat,

- Testnevelési játékok: futó játékok, fogó játékok, egyéni, páros, csoportos versengések, sorversenyek, váltóversenyek

- Tréfás gyakorlatok.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- növekszik teljesítőkéességük, mozgásuk összerendezettsége és jó ritmusa
- mozgástapasztalatuk az egyensúlyozásban és ugrásban növekszik
- cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak
- fejlődik tér- és időtájékozódásuk, mozgásigényük
- testnevelési játékokat játszanak az óvónő segítségével, a szabályok betartásával
- a természetes járást ütemes járással váltakoztatják
- mozgásukat megtervezik
- ugrásukat fékezik talajéréskor (a jó technikájú talajfogás az udvari eszközök használatánál is elengedhetetlen)

Az óvodapedagógus feladatai a mindennapi testnevelés megszervezésében:

- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának feltételeit, jó levegőjű, tiszta környezet biztosítása
- különböző mozgások elsajátításának folyamán a gyermekek mozgástapasztalatára, játékos kedvére építsen
- adjon lehetőséget, hogy az adott gyakorlatot ki-ki saját képességei szintjén hajtsa végre
- gyakorlatvégzése mintaszerű, örömteli legyen
- mindig értékelje az eredményes végrehajtást

- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Adjon ötleteket, irányítsa a gyerekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek

IV.8. A nevelés tervezése és időkeretei

A tervezésnél számításba vesszük ,hogy az egyes gyerekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően.

A tervezés során mindig a négyes feladatrendszerből kiindulva tervezünk.

A cél és feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon éves , negyedéves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában havi, kéthetes, hetes periódusban tervezünk.

A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok.

A gyermekek folyamatos megfigyelése, élményei meghallgatása és közös élmények nyújtása is a tervező munkánkhoz tartozik.

A tervezésnél nem az ismeretanyag növelését tartjuk fontosnak, hanem több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt.

Kevesebbet, de azt alaposabban.

A fejlesztés módszere:

A fejlesztés formáját nem a gyermek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. Kreatív problémamegoldásra ösztönözzük a gyermekeket.

A fejlesztés keretei:

A teljes nevelési folyamat osztott és részben osztott csoportokban történik. Ebbe illeszkedik a tanulási folyamat, melynek részei:

- Az óvodapedagógus által irányított megfigyeléses tapasztalatszerzés, felfedezés
- spontán, játékos tapasztalatszerzés
- cselekvéses tanulás
- komplex foglalkozások rendszere, kötetlen kezdeményezések

A nevelés időkeretei:

A **napirend** biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. Igazodik a különböző tevékenységekhez, gyermeki szükségletekhez és helyi szokásokhoz. A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható módosítható.

A napirend általános időkeretei:

játék és szabadidős tevékenység 6 óra

étkezés, pihenés 3 óra

öltözködés, tisztálkodási tevékenység 1.5 óra

komplex foglalkozások max.35 perc

a napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események hatására.

Hetirend:

A hetirend kialakítása az óvodapedagógus feladata. A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.

A hetirend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek, javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására.

A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen. Számtalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nemcsak a komplex foglalkozások helyei, de az időkeretei is megváltoztathatók.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Heti, kétheti, havi tanulási tervkészítés
- Negyedéves gondozási-nevelési tervkészítés

- Hetirend és napirend összeállítása
- A gyermekek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése: óvodába lépéskor anamnézis felvétele, fejlettségmérő lap vezetése
- A nevelőmunka folyamatos értékelése

IV.9. Az óvodánk kapcsolatai

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező.

IV.9.1. Az óvoda és a család

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A korrekt, partneri együttműködés elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében. Óvodánkban a család-óvoda kapcsolatát az átgondoltság, szervezettség, tervszerűség jellemzi.

Alapelveink a családdal való kapcsolattartásban:

- Megteremtjük az oldott kapcsolatteremtés lehetőségeit, megtaláljuk a közös célkitűzéseket a gyermekek érdekeinek megfelelően.
- Ösztönözzük a szülőket a rendszeres kapcsolattartás kezdeményezésére
- Az egyes családok nevelési felfogását tudomásul vesszük, és segítjük a családi nevelést, ahol ezt a szülők igénylik. A szülőknek érezniük kell, hogy gyermeküket szeretik az óvodában.
- A programírás folyamatába bevonjuk a szülőket, bevalásának figyelemmel kísérésében képviselőik által vehetnek részt.
- Megismertetjük a szülőkkel óvodai programunkat, az óvoda tartalmi munkáját, biztosítjuk a folyamatos információáramlást.

- Mintaadással, az értékek felmutatásával az általunk preferált erkölcsi magatartási normákat igyekszünk elfogadtatni a szülőkkel.

Kapcsolatrendszer

A szülő, a gyermek személyiségjogait, hitvallását tiszteletben tartjuk.

Az óvónő szakmai felkészültségben, emberi magatartásban egyaránt példa értékű legyen

Felhívjuk a szülők figyelmét törvény adta jogaikra és kötelezettségeikre.

A kapcsolattartás formái

Óvodába lépés

Két helyről kerülhet be hároméves korában a kisgyerek az óvodába. egyrészt a családból, másrészt a bölcsődéből. Célunk, a kisgyermek szuggesztibilitásából kiindulva az átmenet zökkenőmentessé tétele, az új életformához való pozitív érzelmi viszonyulás kialakítása („kedvcsinálás” az ovihoz). Feladatunk a gyermekek óvodába kerülésének előkészítése attól függően, hogy bölcsődéből vagy családból kerül a gyermek az óvodába.

Az óvodapedagógus még az óvodába lépés előtt felveszi a kapcsolatot a családdal, a bölcsődével a zökkenőmentes átmenet biztosításához.

Az átmenet megkönnyítése érdekében szem előtt tartjuk:

- A bölcsődei nevelés feladatrendszere eltér az óvodai nevelés feladatrendszerétől.
- Az óvodapedagógusok meglátogatják az óvodába készülő gyermekeket.
- A gyermekek már kialakult szokásrendszerét figyelembe vesszük.
- A gyermekek átadása után a bölcsődei gondozónők ellátogatnak az óvodába.
- A gondozónők az óvodától visszajelzést kapnak.

Beiratkozás: Az első találkozás a családdal. A vezető óvónő beírja a gyermeket, tájékoztatást nyújt a felvétel esélyeiről. Felvétel esetén az első szülői értekezlet, az ebédbefizetés és az ismerkedési délelőtti időpontjáról.

Ismerkedési délelőtt: Augusztus utolsó hetében szervezzük meg ezt a délelőttöt, amikor minden kicsi bejöhethet a szüleivel megismerkedni az óvodával, az óvó nénikkel, dadus nénikkel

Szülői értekezletek: Tájékoztató – minden év augusztusában, amikor az új szülők tájékoztatást kapnak az óvoda programjáról, az óvodai nevelés működési rendszeréről, ill. év

elején és év végén a csoport külön értekezlete. **Speciális témájú-** egy vagy több téma elemzése, megbeszélése.

Anyás beszoktatás: Hosszú ideje jól bevált hagyomány óvodánkban, hogy a család valamelyik tagja bent lehet a délelőtti folyamán az óvodában és segíthetik gyermeküket az átmenetben. A beszoktatás ideje általában egy hét, de egyedi esetekben hosszabb ideig is tarthat.

Családlátogatások: Amikor a két óvónő otthonában meglátogatja gyermekeket, előre megbeszélte időpontban, nagyon nagy tapintattal eljárva. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermeknek a látogatás érzelmi többletet adjon, és előrevigye az óvónők és a család kapcsolatát.

Játszóházak: *Az ünnepkörhöz, vagy aktuális nevelési problémákhoz* kapcsolódva közös ajándékkészítés, vagy más építő jellegű tevékenység szervezése a délutáni órákban.

Nyílt napok: Egy vagy két napot kijelölünk az év folyamán, amikor a szülők megtekinthetik az óvodai életet. Óvodánk nagyon nyitott ezen a területen, mert igény szerint bármilyen tevékenységbe betekintést nyerhetnek máskor is.

Az ünnepkörökhöz kapcsolódó nyitott rendezvények: - szüreti multság, karácsonyi gyertyagyújtás, farsangolás, mesetár, őszi vásár,

Kapcsolatrendszer

Fogadó órák: Igény szerint előre egyeztetett időpontban.

Napi kapcsolat: Mivel óvodánk családias, ezért lehetőségünk van rá, hogy ha csak néhány szó erejéig is, de napi kapcsolatban lehetünk a szülőkkel.

Szülők Szervezetének szerepe: Minden csoportban működik a megválasztott szervezet. Fontosabb kérdésekben kikérjük a véleményüket, illetve a segítségüket kérjük az óvoda életével kapcsolatos döntésekben, a rendezvények szervezésében.

IV.9.2. Az óvoda és a gyülekezet kapcsolata

A gyülekezet olyan hívő emberek közössége, ahol a gyermekeknek is helye van. Miért nélkülözhetetlen a gyülekezet és az óvoda kapcsolata?

A gyermek tapasztalatot szerez arról, hogy a felnőttek éppen olyan bizalommal, szeretettel fordulnak Istenhez, mint ahogy azt ő az óvodai közösségben átélt. Örömmel hallja az óvodában megismert bibliai történeteket, aranymondásokat, s ezek megerősítést jelentenek, igazi kincsé válnak számára. A gyermek érzi, hogy van olyan közösség, ahová mindig bizalommal fordulhat iskolás korában is.

A gyülekezet tagjai megismerik óvodánk nevelőmunkájának áldásait, s felismerve e szolgálat fontosságát segítik azt.

Elsősorban mi kezdeményezünk a gyülekezet felé, meghívjuk a lelkipásztort, a presbitériumot, az érdeklődő egyháztagokat ünnepségeinkre. Rendszeresen és közvetlenül tájékoztatjuk a presbitériumot örömeinkről, gondjainkról, szükség esetén így segítséget kérünk felmerülő problémáink megoldásához.

A gyülekezet alkalmait faliújságunkon rendszeresen megjelentetjük, azokra hívogatjuk a szülőket.

IV.9.3. Az óvoda és egyéb intézmények kapcsolata

A városi könyvtár és a Művelődési Ház sajátos lehetőségeit is felhasználjuk nevelő munkánk során, a gyermekek ismereteinek fejlesztése érdekében.

A könyvtárlátogatással gazdagítjuk a gyermekek irodalmi érdeklődését.

A nagycsoportosokkal részt veszünk a Művelődési Ház óvodásoknak javasolt programjain.

IV.9.4. Az óvoda és az egészségügyi intézmények kapcsolata

Az orvos, fogorvos, és a védőnő rendszeres szűrővizsgálatot végez a gyermekek körében, az iskolába készülő gyermekek orvosi vizsgálatát elvégzi.

IV.9.5. Az óvoda és az iskolák kapcsolata

Fontosnak érezzük a kapcsolattartást, a folyamatos tájékozódást, ezért minden évben megszervezzük /szürethez kapcsolva / volt nagycsoportosaink találkozóját az óvodában.

Kapcsolattartás formái:

- látogatások /pedagógusok, gyermekek / tapasztalatcserék, beszélgetések, óralátogatások, az óvodai élet megismerése,
- az iskola, óvoda hagyományainak megismerése
- az iskola és az óvoda helyi programjának megismerése, ráépülési lehetőségek megkeresése egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel
- művésztanárok, iskolások részvétele az évszaki koncerteken, rendezvényeken, művésztanárok, iskolások alkotásainak kiállítása az óvodában
- tanítók részvétele a kézműves és játszódélutánokon

Iskolába lépés

Az életszakasz jellemzői a gyermek szemszögéből:

- Vannak tapasztalatai a szülőtől való elválás terén.
- Már ismerős számára a közösség élménye.
- Az óvodai és családi életében helyet kap a szabályokhoz, normákhoz való alkalmazkodás elvárása.
- Megéli a játék önfeledt varázsát.
- Már formálódnak az iskolai tanuláshoz szükséges alapkészségek és tulajdonságok.
- A nevelés körülményei, környezete, közvetítője megváltozik.
- A már megszokott közösséget új váltja fel.
- A gyermek bioritmusa, napirendje felbomlik.
- A családi életben megváltoznak az eddig feléje irányuló elvárások, szabályok, normák.
- Életében megjelenik az új környezet, megjelennek új személyek, a kötöttebb életformák.
- Megváltozik a gyermek státusa a családban, a társadalomban is.
- Fő tevékenységének kötelező jelleggel meg kell változnia!
- Teljesítményt várnak el tőle, amelyet állandóan értékelnek.
- Az új életformához szükséges gátlásrendszer még hiányzik.

Az iskoláskor új elemei

- Új képességek, készségek vannak kialakulóban, de a régiak nem tűntek el.
- Az első és a második jelzőrendszer működése megváltozik.
- A megismerési folyamatok minőségi és mennyiségi változáson mennek keresztül.
- Az izgalmi-gátlási folyamatok átalakulnak.
- Az első és második osztályban még hangsúlyosnak mondható az izgalmi folyamat, ez az oka az ingerlékenységnek, a fáradékonyságnak.

Fő tevékenységi formák változásai a gyermek szemszögéből:

- Kezdetben a játék, majd a tanulás;
- Későbbiekben a tanulás, majd a játék.
- A tanulók számára kitágul a világ.

Nevelési elveink az óvoda-iskola átmenet érdekében

- Számolunk a gyerek belső érési folyamatával.
- Szorosabb kontaktust építünk ki az óvoda és az iskola között.

- A két intézmény pedagógusai hospitálnak egymásnál, közvetlen módon megismerik egymás gyermekeit, munkamódszerét, követelményeit.
- A két intézmény pedagógusai közös szakmai műhelyt hoznak létre.
- A két intézmény típus (óvoda-iskola) pedagógusai kölcsönösen megismerik az intézmények alapidokumentumait.
- A szakmai megismeréssel, közös projektekkel, elősegítjük, hogy az iskolai tanítók tanítási stílusa az óvodánkéhoz közelítsen, melynek eredményeképpen hatékonyan alkalmazzák a projektnevelést, a komplexitást és a játékba integrált tanulást, a kooperációs technikákat és a mikro-csoportos tevékenységeket.

Iskolára alkalmassá tétel

Kompetens: az óvodapedagógus.

Segítő: a szülők

Az általános iskolára való alkalmasság feltételei:

- a) biológiai alkalmasság,
- ép idegrendszer
 - ép érzékszervek
 - rendezett mozgáskoordináció
 - fejlett csont- és izomrendszer
 - tartalmilag ép beszéd
- b) pszichológiai alkalmasság,
- c) kialakult feladattudat,
- d) koncentrált, megosztott figyelem,
- e) szándékos emlékezet,
- f) az analitikus-szintetikus gondolkodás elemei,
- g) szociális alkalmasság,
- h) empatikus közeledés a másik felé,
- i) közösségbe illeszkedés,
- j) szabálytudat érvényesítése,
- k) társak, felnőttek irányításának elfogadása,
- l) vezető, illetve vezetett szerepekkel való azonosulás,
- m) megbízatások elfogadása.

Iskolára készé tétel

Kompetens: a szülők

Segítő: a tanító

Iskolára érette csak öröklött adottságainak, a kedvező környezeti hatásoknak (gondozás, nevelés), fejlődési jellemzőinek, a fejlődés törvényszerűségeinek figyelembevételével válhat a gyerek. Iskolássá csak az iskola által válhat a gyerek

Az óvoda teendői az átmenet megkönnyítése érdekében:

Az óvoda-iskola átmenet problémakörben elsődleges célunk a fejlesztés és hogy a kompetenciákra, az ismeret, attitűd, képesség hármasságára helyezzük a hangsúlyt. A kompetencia alapú nevelésünkben az egész személyiség, és benne a pszichikus funkciók, fejlesztését hangsúlyozzuk, amelyek alkalmassá teszik a gyermeket az alapvető kultúratechnikák elsajátítására. Mindezt játéktevékenységbe ágyazva, a mozgás elsődleges funkcióját szem előtt tartva, inkluzív pedagógiai szemlélettel végezzük. A gyermek személyiségfejlesztésének érdekében arra törekszünk, hogy óvodánk óvodapedagógusai működjenek együtt a tanítókkal annak érdekében, hogy a gyermekekről egyféleképpen gondolkodjunk. A gyermekeknek saját képességüknek megfelelő ütemben kell haladniuk, életkoruknak, fejlettségi szintjüknek megfelelő ismeretet kell kapniuk. Nevelésfilozófiánk szerint, ha együttműködik az óvoda és az iskola, akkor a gyermekek számára ez a váltás nem lehet trauma, hiszen a környezetük ugyan megváltozik, de a pedagógiai légkör, és a tanulás módja sem nem lesz ismeretlen a számukra.

IV.9.6. Kapcsolat a Kárpát medencei magyar nyelvű intézményekkel

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvodánk a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

IV.10. Gyermekvédelem

Célunk: a gyermeki jogok és érdekek érvényre juttatása, veszélyeztetettség megelőzése, megszüntetése, a hátrányos helyzet kompenzálása.

Feladataink:

- Minden év szeptemberében a csoportvezető óvónők mérjék fel, szűrik ki a hátrányos helyzetű gyermekeket.
- A megfigyelésekről (egész évről) a gyermekvédelmi felelőst és a vezető óvónőt tájékoztassák.

- Kísérjék figyelemmel a nehezen kezelhető gyermekek fejlődését, tárják fel a fejlődési zavarait, ha kell irányítsák őket szakorvosi vizsgálatra.
- Kísérjék figyelemmel a hátrányos helyzetű gyermekek beilleszkedését, közösségen belüli fejlődésüket.
- Folyamatosan tartsák a kapcsolatot a védőnővel és a gyermekorvossal.
- Alkalmazzanak egyéni bánásmódot.
- Szülői értekezleten, fogadóórán, de a nap bármely szakában adjon lehetőséget a szülőnek az esetleges problémák megbeszélésére.

IV.11. Integrált nevelés

Köznevelési törvény külön fejezetben foglalkozik a különleges gondozáshoz, rehabilitációs célú foglalkoztatáshoz való jog érvényesítésével. E szerint a gyermekek jogaival összhangban különleges gondozásra tarthatnak igényt azok a gyermekek, akik testi, érzékszervi, értelmi vagy más fogyatékosságban szenvednek.

Óvodás kortól kezdődően a kortárs csoportok növekvő jelentőségűek a személyiség fejlődésben. Minél intenzívebb a társas élet és a játéktevékenység színvonala, annál több és rendszeresebb az óvodai csoportban kialakuló utánzás, megfigyeléses tanulás, modellkövetés, szerepjáték.

Az óvodai nevelés megszervezése

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése megszervezhető a többi óvodába járó gyermekkel együtt - integrált nevelés keretében. A sajátos nevelési igényű gyermek is az általános szabályok szerint -3-7 éves korban – vehet részt az óvodai nevelésben. Számára az óvodai nevelést akkor lehet, illetve kell biztosítani, ha a gyermek részt tud venni az óvodai nevelésben. A fogyatékosság megállapítására kizárólag a tanulási képességet szolgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok jogosultak komplex -orvosi, pedagógiai, gyógypedagógiai, pszichológiai - vizsgálat alapján.

Az óvónő szerepe az integrációban:

- Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A sérülés arányában ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, akaraterőnek, önállóságra törekvésnek, együttműködésnek.
- Az óvónőnek el kell fogadnia másrészt el kell fogadtatnia a sajátos nevelési igényű gyermeket.
- Közreműködésével szocializálódik a gyermek az óvodai közösségbe.

- Együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek szüleivel, hogy a foglalkozások során felmerült tanulási, fejlesztési szituációkat otthon megerősítsék.
- Új szakmai ismeretek befogadása, együttműködés az óvodai munkát segítő szakemberrel.

IV.12. Boldog Óvoda Program

Az intézmény a 2017/2018-as tanévtől részt vesz a „Boldog Óvoda” programban. Lehetőségünkhöz képest szeretnénk, ha minél több pedagógus elvégezné a tanfolyamot. A program tematikája az éves munkatervben meghatározottak szerint kerül lebonyolításra. (Boldog Iskola Program tematikája: F melléklet).

IV.13. Kötelező (minimális) eszköz és felszerelési jegyzék

A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet 7. sz. mellékletében foglaltak alapján

I. HELYISÉGEK

Helyiségek	Mennyiségi mutató	Ténylegesen rendelkezésre áll
csoportszoba	gyermekcsoportonként 1	5 db
tornaszoba	óvodánként 1	
játszóudvar	óvodánként 1	1 db
óvodavezetői iroda	óvodánként 1	1 db
óvodavezető-helyettesi iroda	óvodánként 1	
nevelőtestületi szoba	Óvodánként: 1	
orvosi szoba	Óvodánként: 1	
gyermeköltöző	gyermekcsoportonként 1	3 db
gyermekmosdó, WC	gyermekcsoportonként 1	2 db
Kiszolgálóhelyiségek		
felöltöző	épületenként 1	
elkülönítő szoba	Óvodánként: 1	
melegítőkonyha	óvodánként : 1	1 db
tálaló-mosogató, ezen belül felnőttétkező	Óvodánként: 1	
felöltőmosdó	épületenként 1	1 db
felöltő WC	épületenként 1	1 db
moslértároló	Óvodánként: 1	1 db
egyéb raktár	Óvodánként: 1	1 db
szertár	épületenként 1	
2. Tornaszoba		
tornapad	2	7 db
tornaszőnyeg	1	6 db
bordásfal	2	3 db
óvodai többfunkciós	1	1 db

mászó készlet		
egyéni fejlesztést szolgáló felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	
3. Logopédiai foglalkoztató, fejlesztő szoba		
a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközökkel		
tükör	1	
asztal	1	
szék	2	
szőnyeg	1	
4. Játszóudvar		
kerti asztal	gyermekcsoportonként 1	5 db
kerti pad	gyermekcsoportonként 2	5 db
babaház	gyermekcsoportonként 1	2 db
udvari homokozó	gyermekcsoportonként 1	3 db
takaróháló	homokozónként 1	3 db
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	V. rész szerint	7 db
5. Óvodavezetői iroda		
íróasztal és szék	1-1	1-1 db
tárgyalóasztal	1	1 db
szék	2	4 db
telefon	1	1 db
könyvszekrény	1	4 db
iratszekrény	1	1 db

páncél szekrény	1	1 db
számítógép asztal	1	1 db
számítógép	1	1 db
írógép	1	1 db
Multifunkciós készülék (fax;másoló;nyomtató)	1	1 db
7. Nevelőtestületi szoba		
fiókos asztal	pedagóguslétszám szerint 1	
szék	pedagóguslétszám szerint 1	
könyvtári dokumentum	500	450db
könyvszekrény	2	1 db
8. Orvosi szoba	berendezése, felszerelése a 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet előírásai szerint	
9. Gyermeköltöző		
öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	19x7 férőhelyes
öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	19x7 férőhelyes
10. Gyermekmosdó, WC		
törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével	5 db 25 fogással
falitükör	mosdókagylónként 1	10 db
hőmérő	helyiségenként 1	1 db
rekeszes fali polc (fogmosótartó)	gyermeklétszám figyelembevételével	20 polc

II. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató	Ténylegesen rendelkezésre áll
1. Csoportszoba		
óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	23 db
gyermekszék	gyermeklétszám szerint 1	24 db
gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	6 db
fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben	4 db
szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló egyötödének lefedésére alkalmas méretben	2 db
játéktartó szekrény vagy polc	csoportszobánként 2	3 db
fektetőtároló	valamennyi gyermekágy tárolásához szükséges mennyiség	1 db
élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	1 db
hőmérő	gyermekcsoportonként 1	1 db
óvodapedagógusi asztal	gyermekcsoportonként 1	1 db
felnötszék	gyermekcsoportonként 2	2 db
eszköz-előkészítő asztal	gyermekcsoportonként 1	1 db
textiltároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	2 db
edény- és evőeszköz- tároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	1 db
2. Csoportszoba		
óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	24 db

gyermekszék	gyermeklétszám szerint 1	24 db
gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	4 db
fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben	6 db
szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló egyötödének lefedésére alkalmas méretben	1 db
játéktartó szekrény vagy polc	csoportszobánként 2	4 db
fektetőtároló	valamennyi gyermekágy tárolásához szükséges mennyiség	1 db
élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	1 db
hőmérő	gyermekcsoportonként 1	1 db
óvodapedagógusi asztal	gyermekcsoportonként 1	1 db
felnőttszék	gyermekcsoportonként 2	2 db
eszköz-előkészítő asztal	gyermekcsoportonként 1	2 db
textiltároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	2 db
edény- és evőeszköz- tároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	1 db
3. Csoportszoba		
óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	26 db
gyermekszék	gyermeklétszám szerint 1	24 db
gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	4 db
fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben	4 db

szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló egyötödének lefedésére alkalmas méretben	1 db
játéktartó szekrény vagy polc	csoportszobánként 2	2 db
fektetőtároló	valamennyi gyermekágy tárolásához szükséges mennyiség	1 db
élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	1 db
hőmérő	gyermekcsoportonként 1	1 db
óvodapedagógusi asztal	gyermekcsoportonként 1	1 db
felnőttszék	gyermekcsoportonként 2	2 db
eszköz-előkészítő asztal	gyermekcsoportonként 1	1 db
textiltároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	1 db
edény- és evőeszköz- tároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	1 db
4. Csoportszoba		
óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	21 db
gyermekszék	gyermeklétszám szerint 1	24 db
gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	4 db
fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben	4 db
szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló egyötödének lefedésére alkalmas méretben	1 db
játéktartó szekrény vagy polc	csoportszobánként 2	5 db
fektetőtároló	valamennyi	1 db

	gyermekágy tárolásához szükséges mennyiség	
élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	1 db
hőmérő	gyermekcsoportonként 1	1 db
óvodapedagógusi asztal	gyermekcsoportonként 1	1 db
felöltőszék	gyermekcsoportonként 2	2 db
eszköz-előkészítő asztal	gyermekcsoportonként 1	2 db
textiltároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	1 db
edény- és evőeszköz- tároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	1 db
5. Csoportszoba		
óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	27 db
gyermekszék	gyermeklétszám szerint 1	36 db
gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	6 db
fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben	4 db
szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló egyötödének lefedésére alkalmas méretben	2 db
játéktartó szekrény vagy polc	csoportszobánként 2	7 db
fektetőtároló	valamennyi gyermekágy tárolásához szükséges mennyiség	1 db
élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	1 db
hőmérő	gyermekcsoportonként 1	1 db
óvodapedagógusi asztal	gyermekcsoportonként 1	1 db

felnőttszék	gyermekcsoportonként 2	2 db
eszköz-előkészítő asztal	gyermekcsoportonként 1	1 db
textiltároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	1 db
edény- és evőeszköz- tároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	1 db

III. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató	Ténylegesen rendelkezésre áll
egyéni tisztálkodószerek (fésű, fogkefe, fogmosópohár)	felőtt és gyermeklétszám szerint 1	125 db
Tisztálkodófelszerelések (ruhakefe, körömkefe, szappantartó)	mosdókagylónként 1	10 db
fésűtartó	csoportonként 1	5 db
törülköző	felőtt és gyermeklétszám szerint 3-3	375 db
abrosz	asztalonként 3	63 db
takaró	gyermeklétszám szerint 1	125 db
ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	

IV. A FELNÖTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató	Ténylegesen rendelkezésre áll
szennyesruha-tároló	Óvodánként: 1	1 db
mosottruha-tároló	Óvodánként: 1	1 db
Mosógép (ha a mosás helyben történik)	Óvodánként: 1	1 db
vasaló	épületenként 1	1 db
vasalóállvány	épületenként 1	1 db
szárítóállvány	épületenként 1	1 db
takarítóeszközök	épületenként 1	5 db
kerti munkaeszközök, szerszámok (ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna)	Óvodánként: 1-1	1 db

hűtőgép	épületenként 1	1 db
porszívó	épületenként 1	3 db

V. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató	Ténylegesen rendelkezésre áll
1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)		
különféle játékformák (mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás) eszközei (csoportszobai és udvari eszközök külön- külön)	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	45 db benti 18 kinti
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök (csoportszobai és udvari eszközök külön- külön)	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	7 kinti játék 53 db
ének, zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	2 hangszerkészlet
az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei (az óvoda nevelési programja szerint; képeskönyvekből,	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	48 db

képes mesekönyvekből gyermekcsoportonként legalább 15 fféle 3-3 példányban)		
értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	50 db
ábrázoló tevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka) anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	150 db
a természeti-emberi- tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	15 készlet
munka jellegű tevékenységek eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	48 db
2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		
video (lejátszó)	óvodánként 1	1 db DVD lejátszó
televízió	óvodánként 1	1 db
magnetofon	három csoportonként 1	3 db
diavetítő	épületenként 1	1 db
vetítővászon	épületenként 1	1 db
hangszer (pedagógusoknak)	óvodánként 1	1 db
hangszer	gyermekcsoportonként,	2 készlet

(gyermekeknek)	a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések (fogyatékos gyermekek nevelő óvodában; a nevelési programban foglaltak szerint)	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	

VII. EGÉSZSÉG- ÉS MUNKAVÉDELMI ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató	Ténylegesen rendelkezésre áll
ételminta-vétel (üvegtartály) készlet	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	60 db
mentőláda	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	1 db
gyógyszerszekrény (zárható)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
munkaruha	a Munka Törvénykönyve, valamint a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1993. évi XXXIII. törvény és végrehajtási rendeletei alapján	30 db
védőruha	a munkavédelemről szóló 1993. évi CXIII. törvény és végrehajtási rendeletei alapján, az óvodai munkavédelmi szabályzat szerint	10 db
tűzoltó készülék	az érvényes tűzvédelmi szabályok szerint	2 db

V. Legitimizáció

V.1. Jóváhagyási záradék

A Szikszai György Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde Diákönkormányzata a *Pedagógiai programot* véleményezte és elfogadásra javasolta.

.....
iskolai Diákönkormányzat vezető tanára

A Szikszai György Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde Szülői szervezete a *Pedagógiai programot* véleményezte és elfogadásra javasolta.

.....
Szülői szervezet vezetője

A Szikszai György Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde tantestülete a *Pedagógiai programot* véleményezte és elfogadta. A *Pedagógiai programot* az intézményvezető jóváhagyta.

.....
igazgató

A *Pedagógiai programot* a Makó Újvárosi Református Egyházközség a számú határozatával jóváhagyja:

.....
fenntartó képviselőjében

V.2. Hatályosság

A program felülvizsgálatát a hatályos jogszabályi környezet változása esetén kötelező elvégezni.

A TÁMOP 3.1.4 /08/02 - 2009 – 0155 - Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés a makói Szikszai György Református Általános Iskolában” című pályázatban tett kötelezettség vállalások, a TÁMOP-3.3.8-12/2-2012-0063 - „Horizont Hónapok a Holnapért” című pályázatban tett kötelezettség vállalások, valamint az EFOP-3.1.5-16-2016-00001 „A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása” című pályázatban tett kötelezettség vállalások letelte után, a kötelező fenntartási időszakok végén szükséges a Pedagógiai Program áttekintése, a benne foglaltak érvényességének felülvizsgálata.

Ezekon kívül a vezetőségi átvizsgálások, a mindennapi oktatási gyakorlat során merülhetnek fel olyan szempontok, melyek a program felülvizsgálatát eredményezhetik. Ebben az esetben a program módosítására javaslatot tehet:

- az igazgató,
- a nevelőtestület bármely tagja, a szakmai munkaközössége,
- a szülői munkaközösség,
- az iskola fenntartója.

A tanulók a program módosítását a diák-önkormányzati képviselők útján javasolhatják az intézmény igazgatójának.

A Pedagógiai Program módosítását a szülői szervezet és a DÖK áttekinti, elfogadja, és a tantestület számára elfogadásra javasolja; a tantestület áttekinti, elfogadja; az intézmény vezetője jóváhagyja. A módosított Pedagógiai Program a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé. A módosított Pedagógiai Program bevezetése a jóváhagyást követő tanévtől, szeptember 1-jétől történik.

V.2. Nyilvánosság biztosítása

A Szikszai György Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programja nyilvános, érdeklődők számára megtekinthető. Elérhető az intézményben (igazgatói irodában, ahol kérésre az intézmény vezetője vagy igazgatóhelyettese szóban is tájékoztatást ad a Pedagógiai Programról), valamint az iskola weblapján.